

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

č. j 10503/2019-MZE-15161

**Odbor hlavního regulátora a vrchního dohledu sektoru VaK,
oddělení analytické a benchmarkingu**

Zpráva z benchmarkingu za rok 2017

Praha, 7. února 2019

III.1.
Vlastní materiál

Zpráva z benchmarkingu za rok 2017

Obsah

1. Úvod	4
1.1 Terminologie a použité zkratky	4
1.1.1 Terminologie	4
1.1.2 Použité zkratky	6
1.1.3 Seznam a způsob identifikace hodnocených anomálií benchmarkingu vlastnických subjektů	6
1.1.4 Seznam a způsob výpočtu hodnocených anomálií benchmarkingu provozovatelských subjektů	10
1.2 Funkce zprávy z benchmarkingu v procesu regulace - provázanost s vizí a záměry dozoru a regulace oboru VaK	12
1.2.1 Víze regulace oboru VaK	12
1.2.2 Záměry regulace oboru VaK	12
2. Proces zlepšování kvality sbíraných dat	13
3. Základní východiska a postupy, změny oproti předchozímu roku	13
3.1 Benchmarking vlastnických subjektů - postup výpočtu skutečné dosažené výše prostředků na obnovu pro jednotlivé modely provozování a jejich podskupiny	15
3.2 Benchmarking vlastnických subjektů - problematika vyhodnocování obnovy a řádku 20 - Prostředky obnovy infrastrukturního majetku v Porovnání a další návaznosti na benchmarking vlastnických subjektů a možnosti využití údajů pro sledování obnovy VIM	16
3.3 Benchmarking vlastnických subjektů - ukazatel „Teoretická cena pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku“	17
3.4 Benchmarking provozovatelských subjektů - postup výběru Porovnání splňujících stanovená kritéria.....	18
4. Proces vypracování zpráv z benchmarkingových projektů - řešení problematiky propojení dat	20
4.1 Přehled počtu očištěných dat	21
4.2 Důvody, které znemožňují použití dat pro benchmarking	21
4.2.1 Vodovod	22
4.2.2 Kanalizace	22
4.3 Rozdělení Porovnání do vlastnických a provozovatelských skupin.....	22
4.3.1 Skupiny vlastnického benchmarkingu	23
4.3.2 Skupiny provozovatelského benchmarkingu	23

5.	Benchmarking vlastnických subjektů 2017	25
5.1	Cíl zprávy.....	25
5.2	Praktické využití výsledků benchmarkingu za rok 2016 MZe pro plnění záměru dosažení samofinancování VIM.....	25
5.3	Identifikované anomálie.....	26
5.3.1	Vodovod	27
5.3.2	Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu.....	31
5.3.3	Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků	34
5.3.4	Kanalizace	38
5.3.5	Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu.....	42
5.3.6	Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků	45
5.4	Závěry benchmarkingového projektu vlastnických subjektů za rok 2017	49
5.4.1	SWOT analýza	49
5.4.2	Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu	52
6.	Benchmarking provozovatelských subjektů 2017	54
6.1	Cíl zprávy.....	54
6.2	Identifikované anomálie.....	54
6.2.1	Vodovod	54
6.2.2	Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů	58
6.2.3	Porovnání průměrných hodnot sledovaných ukazatelů z Porovnání splňujících daná kritéria	62
6.2.4	Voda nefakturovaná a ztráty vody	62
6.2.5	Kanalizace	66
6.2.6	Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů	69
6.2.7	Porovnání průměrných hodnot sledovaných ukazatelů z Porovnání splňujících daná kritéria	73
6.3	Závěry benchmarkingového projektu provozovatelských subjektů za rok 2017	74
6.3.1	SWOT analýza	74
6.3.2	Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu	77
7.	Posouzení závěrů a jejich porovnání se záměry regulace	79
7.1	Benchmarking vlastnických subjektů	79
7.2	Benchmarking provozovatelských subjektů	80

1. Úvod

Zpráva z benchmarkingu za rok 2017 prezentuje odborné i laické veřejnosti výsledky realizovaných projektů: benchmarkingu vlastnických subjektů a benchmarkingu provozovatelských subjektů za rok 2017. Tyto výsledky dále vyhodnocuje. Cílem zprávy je srozumitelnou formou přiblížit zjištěné nedostatky vyskytující se v jednotlivých skupinách vlastnických a provozovatelských subjektů, informovat o závěrech projektů a navrhnout další kroky vedoucí k plnění záměrů regulace.

Zpráva dále přibližuje a vysvětluje změny některých procesů používaných v obou benchmarkingových projektech. Tyto změny byly přijaty na základě veřejného projednání výsledků benchmarkingu za rok 2016. Struktura zprávy za rok 2017 odpovídá struktuře zprávy za rok 2016.

Ve vztahu k činnosti MZe a Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací je cílem zprávy poskytnout informace potřebné pro případnou úpravu strategie regulace oboru VaK nebo stanovení cílů benchmarkingu pro další rok, čímž se ve smyslu platné Metodiky benchmarkingu ukončí roční cyklus benchmarkingu.

Uživatelům výsledků benchmarkingu je třeba připomenout, že všechny tři zprávy (Benchmarking vlastnických subjektů za rok 2017, Benchmarking provozovatelských subjektů za rok 2017 a Zprávu z benchmarkingu za rok 2017) je nutné vnímat jako celek a nehodnotit jednotlivé nálezy odděleně od ostatních souvislostí.

Jedním z hlavních záměrů regulace je zvýšení informovanosti konečných odběratelů. MZe v roce 2018 spustilo webovou aplikaci zpřístupňující zájemcům vybrané informace z Porovnání zahrnutých do benchmarkingu a s nimi souvisejících VÚME a VÚPE. Po uzavření benchmarkingu za rok 2017 budou v rámci aplikace přístupná i data roku 2017.

1.1 Terminologie a použité zkratky

1.1.1 Terminologie

Anomálie - údaj, vztah, stav, který se významně odlišuje od střední nebo očekávané hodnoty, stavu, vztahu, případně signalizuje porušení platné legislativy a zamezuje plnění cílů regulace.

Benchmarking - systematický proces pro identifikaci, obeznámení se a přijetí úspěšných nástrojů, metod a postupů řízení pro srovnávané subjekty. Typicky se jedná o souvislý nebo opakující se proces, hlavním cílem benchmarkingu je zlepšení činnosti zúčastněných srovnávaných subjektů.

Investiční činnost - procesy související s obnovou a rozvojem vodohospodářského infrastrukturního majetku.

Kalkulace - přiřazování nákladů, respektive zisku na jednu kalkulační jednici (zde m³).

Kalkulační položka - část kalkulace sdružující podobné druhy nákladů, respektive zisk (zde položka v cenové kalkulaci vodného nebo stočného, dle přílohy č. 19 k vyhlášce č. 428/2001 Sb.).

Kombinovaný model provozování - jeden z vlastníků vodohospodářského infrastrukturního majetku je jeho provozovatelem, který provozuje infrastrukturní majetek na základě dlouhodobé smlouvy.

Obnova vodohospodářské infrastruktury - výměna části vodovodu, úpravny vody, kanalizace nebo čistírny odpadních vod, která je inventárně sledovanou částí majetku vlastníka nebo samostatnou položkou uvedenou ve vybraných údajích majetkové evidence za účelem prodloužení životnosti stavby a s ní související technologie (dle Zákona č. 274/2001 Sb.).

Oddílný model provozování vodohospodářského infrastrukturního majetku - vlastník vodohospodářské infrastruktury uzavírá dlouhodobou smlouvu s provozovatelem zabezpečující provozování vodohospodářské infrastruktury. Příjemce vodného nebo stočného je provozovatel (koncesní smlouva) nebo vlastník (servisní smlouva), kde je provozovatel vybrán v souladu se zákonem o veřejných zakázkách). Tento model také zahrnuje model vlastnický.

Orientační ukazatele - ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do Vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací dle Metodického pokynu Ministerstva zemědělství čj.: 401/2010-15000

Plán financování obnovy vodohospodářské infrastruktury - výkaz, jehož obsahem je vymezení infrastrukturního majetku v členění podle vybraných údajů majetkové evidence s reprodukční pořizovací cenou, vyhodnocení stavu majetku vyjádřené v % opotřebení, výpočet teoretické doby akumulace finančních prostředků, roční potřeba finančních prostředků a její krytí a doklady o čerpání vytvořených finančních prostředků včetně faktur nebo jejich kopií. Zpracování se provádí podle přílohy č. 18 k vyhlášce č. 428/2001 Sb. Každá provedená aktualizace je součástí původního plánu financování obnovy vodovodů nebo kanalizací.

Porovnání - podle přílohy č. 20 k vyhlášce č. 428/2001 Sb., „Porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce“, které jednotlivé subjekty poskytující veřejnou službu povinně odevzdávají na MZe každoročně a to vždy do 30. 4. za předchozí kalendářní rok (podle §36 odst. 5, zákona č. 274/2001 Sb.).

Samofinancovatelnost vodohospodářské infrastruktury - stav, kdy výnosy z výběru vodného a stočného pokrývají veškeré náklady, resp. výdaje na jeho provoz, obnovu a rozvoj.

Smišený model provozování vodohospodářského infrastrukturního majetku - vlastník vodohospodářské infrastruktury vloží infrastrukturní majetek do obchodní společnosti, která jej poté vlastní i provozuje, vlastník má v provozovateli majetkový podíl. Formou smíšeného modelu je také samoprovozování v případě obcí. Pro účely této analýzy se oba tyto modely označují jako smíšené.

SWOT analýza - metoda, kterou identifikujeme silné (Strengths) a slabé (Weaknesses) stránky, příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats) spojené s určitým projektem, typem podnikání (zde s použitím metody benchmarkingu pro hodnocení hospodářských subjektů).

Vlastník - chápán jako majitel vodohospodářského infrastrukturního majetku

Vlastnický model provozování - podskupina oddílného modelu provozování - vlastník vodohospodářské infrastruktury uzavírá dlouhodobou smlouvu o provozování

vodohospodářské infrastruktury s provozovatelem, ve kterém má vlastnický podíl. Provozování VIM se zadává formou in-house veřejného zadávání.

Vyhláška č. 428/2001 Sb. - vyhláška č. 428/2001 Sb. Ministerstva zemědělství ze dne 16. listopadu 2001, kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, (zákon o vodovodech a kanalizacích).

1.1.2 Použité zkratky

MZe -	Ministerstvo zemědělství
MF -	Ministerstvo financí
MŽP -	Ministerstvo životního prostředí
VÚME -	Vybrané údaje majetkové evidence
VÚPE -	Vybrané údaje provozní evidence
IČPE -	Identifikační číslo provozní evidence
PFO -	Plán financování a obnovy vodohospodářského infrastrukturního majetku
OKF -	Operační koeficient (výpočet viz platná Metodika benchmarkingu)
ÚVN -	Úplné vlastní náklady včetně řádku 4.4 prostředky na obnovu
VIM -	Vodohospodářský infrastrukturní majetek
ZVK -	Zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb.
VaK -	Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu

1.1.3 Seznam a způsob identifikace hodnocených anomálií benchmarkingu vlastnických subjektů

Aby bylo možné z provedených analýz přijmout relevantní závěry, bylo třeba stanovit mezní hodnoty ukazatelů použitých k identifikaci některých anomálií. Mezní hodnoty jsou uvedeny v tabulce níže.

Benchmarking vlastnických subjektů:**Vodovod**

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ: HODNOTY NĚKTERÝCH UKAZATELŮ U POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA	PRŮMĚR - CENA PRO VODNÉ (KČ/M ³ ; Z POROVNÁNÍ, KDE OKF JE V INTERVALU 1 AŽ 1,5 a Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH PLNĚNÍ OBNOVY)	MEDIÁN_ POČET PORUCH NA 1 KM ROZVODNÉ SÍTĚ (KS/KM; Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH PORUCHY)	MEDIÁN - PODÍL KALK. ZISKU NA ÚVN (%; Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALKULAČNÍM ZISKEM)	MEDIÁN - PODÍL KALK. ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (%; Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALK. ZISKEM)	PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ JEDNÉ PORUCHY (KČ/KS; ARITMETICKÝ PRŮMĚR POČÍTANÝ BEZ POROVNÁNÍ S NULOVÝMI PORUCHAMI)	ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPočTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU NA DEN (M3/KM/DEN; Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)	HODNOTA VODY NEFAKTUROVANÉ NA KM PŘEPočTENÉ DÉLKY (M3/KM/DEN; Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)
I.skupina(>10 000mil.Kč)	39,947	0,706	11,955	11,955	60 649,552	4,72	5,6
II.skupina(>1 000mil.Kč)	37,480	0,307	5,965	4,970	130 404,896	6,24	6,78
III.skupina(>100mil.Kč)	36,018	0,347	7,012	6,500	64 785,475	6,55	7,72
IV.skupina(>10mil.Kč)	36,309	0,324	36,668	8,185	47 281,646	6,14	6,93
V.skupina(>1mil.Kč)	44,726	0,627	8,377	8,190	46 336,391	7,5	7,76
VI.skupina(<1mil.Kč)	58,355	1,036	0,067	19,318	4 709,667	12,47	12,47

Kanalizace

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ: HODNOTY NĚKTERÝCH UKAZATELŮ U POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA:	PRŮMĚR_ CENA PRO STOČNÉ (KČ/M ³ ; POROVNÁNÍ, KDE OKF JE V INTERVALU 1 AŽ 1,5; Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH PLNĚNÍ OBNOVY)	MEDIÁN_ SKUPINY POČTU PORUCH NA 1 KM SÍTĚ (KS/KM; Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH PORUCHY)	MEDIÁN_ PODÍL KALKUL. ZISKU NA ÚVN (%; Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALKUL. ZISKEM)	MEDIÁN_ PODÍL KALKUL. ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (%; Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALKUL. ZISKEM)	PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ JEDNÉ PORUCHY (KČ/KS; ARITMETICKÝ PRŮMĚR POČÍTANÝ BEZ POROVNÁNÍ S NULOVÝMI PORUCHAMI)
I.skupina(>10 000mil.Kč)	33,90	0,12	12,88	184 715,55	30,51
II.skupina(>1 000mil.Kč)	36,49	0,09	4,66	249 984,46	33,19
III.skupina(>100mil.Kč)	34,29	0,17	3,75	62 856,10	32,31
IV.skupina(>10mil.Kč)	45,26	0,30	8,64	27 551,70	42,68
V.skupina(>1mil.Kč)	43,13	0,86	5,63	26 681,26	40,60
VI.skupina(<1mil.Kč)	9,81	0,00	1,84	0,00	8,95

Dále je uveden seznam ukazatelů (způsob jejich stanovení a zdůvodněním) poukazujících na výskyt anomálie v rozdělení na vodovod a kanalizaci.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ:		
	VODOVOD	ZDŮVODNĚNÍ
1	NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	neplněn záměr udržitelnosti VIM
2	NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	nevykazování tvorby a čerpání prostředků na obnovu
3	NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY + NULOVÝ 4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	nezapočtení prostředků na obnovu do ceny pro vodné

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ:		
	VODOVOD	ZDŮVODNĚNÍ
4	NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN NULA V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	chybné vykazování dat nebo nevyvážené nastavení smluvních vztahů
5	NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	chybné vykazování dat
6	NULOVÝ POČET PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ JEDNÉ PORUCHY VE SKUPINĚ (PRŮMĚR POČÍTÁN BEZ POROVNÁNÍ, KDE JE 0 PORUCH, JAKO ARITMETICKÝ PRŮMĚR UKAZATELE VOM02)	chybné vykazování dat
7	NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	nevykazování 100 % výše všech ekonomicky oprávněných nákladů – snižování vypovídací schopnosti dat; problém s tvorbou ceny
8	OKF > 1 A NEPLNÍ OBNOVU	generuje se zisk, ale prostředky obnovy VIM nejsou generovány
9	VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (HODNOTA Více než 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO VODNÉ POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA SKUPINY; OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY)	vysoká nákladovost nebo ziskovost, problém sociální únosnosti ceny
10	NULOVÉ VODNÉ	dotace ceny a problém s tvorbou prostředků na obnovu VIM
11	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	dotace ceny, ztrátové hospodaření
12	KALKULOVÁN Kladný NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	neziskové hospodaření v daném roce vlivem nepředvídaných okolností
13	ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	vědomě dotovaný provoz a obnova VIM
14	VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (HODNOTA Více než 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným KALKULAČNÍM ZISKEM)	vysoký kalkulační zisk
15	VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (POROVNÁNÍ S PODÍLEM ZISKU K ROZDĚLENÍ VYŠŠÍM NEŽ 1,5NÁS. HODNOTY MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným ZISKEM A PODÍL ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN >0)	příliš vysoká ziskovost a odliv prostředků ze sektoru
16	NULOVÉ ZTRÁTY VODY	nesledování ztrát (naznačují problém se systematickou péčí o VIM)
17	VYSOKÁ HODNOTA NEFAKTUROVANÉ VODY NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY V M ³ /KM/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	voda nepřinášející výnosy k pokrytí souvisejících nákladů (zkreslen např. tzv. areálovými vodovody), doplňuje údaje o ztrátách vody
18	VYSOKÁ PORUCHOVOST (POROVNÁNÍ, KDE JE POČET PORUCH/KM VYŠŠÍ NEŽ 1,5NÁS. MEDIÁNU SKUPINY BEZ POROVNÁNÍ S NULOVÝM POČTEM PORUCH)	nedostatečná péče o VIM
19	VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN V M ³ /KM/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	nedostatečná péče o VIM

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ:		
	KANALIZACE	ZDŮVODNĚNÍ
1	NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	neplněn záměr udržitelnosti VIM
2	NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	nevykazování tvorby a čerpání prostředků na obnovu
3	NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN NULA V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	chybné vykazování dat nebo nevyvážené nastavení smluvních vztahů
4	NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	chybné vykazování dat
5	NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	nevykazování 100 % výše všech ekonomicky oprávněných nákladů – snižování vypovídací schopnosti dat; problém s tvorbou ceny
6	NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY +4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	nezapočtení prostředků na obnovu do ceny
7	NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	dotování ceny a problémy s tvorbou prostředků na obnovu
8	VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO STOČNÉ POROVNÁNÍ SKUPINY SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA: OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY, Kladný KALKULAČNÍ ZISK)	vysoká nákladovost nebo ziskovost, problém sociální únosnosti ceny
9	NULOVÝ POČET PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJEKTU, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	chybné vykazování dat
10	VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 KM STOKOVÉ SÍTĚ / ROK (HODNOTA 1,5 NÁSOBKU MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ BEZ NULOVÉ HODNOTY UKAZATELE)	nedostatečná péče o VIM
11	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	dotace ceny, ztrátové hospodaření
12	KALKULOVÁN Kladný NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	neziskové hospodaření v daném roce vlivem nepředvídanými okolností
13	ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	vědomě dotovaný provoz a obnova VIM
14	VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným KALKULAČNÍM ZISKEM)	příliš vysoká ziskovost a odliv prostředků ze sektoru

1.1.4 Seznam a způsob výpočtu hodnocených anomálií benchmarkingu provozovatelských subjektů

Mezní hodnoty některých ukazatelů použitých k identifikaci anomálií:

Vodovod

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ: HODNOTY NĚKTERÝCH UKAZATELŮ U POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA	MEDIÁN - VODA NEFAKTUROVANÁ NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN (PŘEVÝŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	MEDIÁN - ZTRÁTY VODY V M ³ NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN (PŘEVÝŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	MEDIÁLNÍ - PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI (PŘEVÝŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	PRŮMĚR - VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	PRŮMĚR - VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)
I.skupina(>500 000př.ob.)	5,60	17,71	4,72	17,26	39,95
II.skupina(>200 000př.ob.)	5,49	13,47	5,20	9,45	37,00
III.skupina(>100 000př.ob.)	10,05	24,03	8,26	2,27	37,22
IV.skupina(>50 000př.ob.)	5,64	20,94	5,15	3,40	40,37
V.skupina(>10 000př.ob.)	7,74	22,18	6,54	6,96	35,42
VI.skupina(>1 000př.ob.)	6,98	26,65	6,15	9,57	35,26
VII.skupina(>300př.ob.)	6,70	31,08	6,19	10,83	34,00
VIII.skupina(<300př.ob.)	8,03	39,63	7,72	21,17	34,85

Kanalizace

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ: HODNOTY NĚKTERÝCH UKAZATELŮ U POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA:	PRŮMĚR - VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	PRŮMĚR - VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)
I.skupina(>500 000př.ob.)	11,67	37,97
II.skupina(>200 000př.ob.)	17,92	33,41
III.skupina(>100 000př.ob.)	9,70	34,18
IV.skupina(>50 000př.ob.)	6,83	35,72
V.skupina(>10 000př.ob.)	5,88	34,70
VI.skupina(>1 000př.ob.)	7,00	34,71
VII.skupina(>300př.ob.)	16,33	35,71
VIII.skupina(<300př.ob.)	2,52	37,84

Dále je uveden seznam ukazatelů (způsob jejich stanovení a zdůvodnění) poukazujících na výskyt anomálie v rozdělení na vodovod a kanalizaci.

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ:		
VODOVOD		ZDŮVODNĚNÍ
1	VYSOKÉ ZTRÁTY VODY V MIL. M ³ (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	nedostatečná péče o VIM
2	VYSOKÝ PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI V % (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	nedostatečná péče o VIM
3	VODA NEFAKTUROVANÁ NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M ³ /KM/DEN)	podíl vody nepřinášející výnosy k pokrytí souvisejících nákladů (zkreslen např. tzv. areálovými vodovody), doplňuje údaje o ztrátách vody
5	NULOVÉ ZTRÁTY VODY	chybné vykazování dat
6	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	dotace ceny; ztrátové hospodaření
7	NULOVÉ VODNÉ CELKEM	dotování ceny
8	VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	příliš vysoká ziskovost a odliv prostředků ze sektoru
9	VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	vysoká nákladovost nebo ziskovost, problém sociální únosnosti ceny
10	NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	chybné vykazování dat
11	NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	chybné vykazování dat
12	PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ VZORKY (VÍCE NEŽ 20% NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ)	ohrožení kvality dodávaných služeb

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ:		
	KANALIZACE	ZDŮVODNĚNÍ
1	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	dotace ceny; ztrátové hospodaření
3	NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	rozhodnutí o použití nulové ceny pro stočné
4	VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	vysoká nákladovost nebo ziskovost, problém sociální únosnosti ceny
5	VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	příliš vysoká ziskovost a odliv prostředků ze sektoru
	PODÍL NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ VYPOUŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD Z ČOV VYŠŠÍ NEŽ 20 %	ohrožení kvality dodávaných služeb
7	NENULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV A ŽÁDNÍ PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV	chybné vykazování dat
8	PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV, NULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV	chybné vykazování dat
9	NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	chybné vykazování dat

1.2 Funkce zprávy z benchmarkingu v procesu regulace - provázanost s vizí a záměry dozoru a regulace oboru VaK

Podstatou a cílem Zprávy z benchmarkingu je souhrnně přiblížit závěry benchmarkingových projektů všem zúčastněným stranám, zhodnotit výsledky těchto projektů ve vztahu ke stanovené vizi a záměrům regulace, navrhnout a definovat oblasti problémů, které je nutno řešit v zájmu zlepšení fungování oboru VaK, a popřípadě navrhnout změny v metodických postupech samotného benchmarkingu.

1.2.1 Vize regulace oboru VaK

Čistá výroba a nepřetržitá dodávka kvalitní pitné vody a odvádění a kvalitní čištění odpadních vod pro všechny potřebné za přiměřenou a dostupnou cenu se zřetelem na zachování schopnosti budoucích generací uspokojovat své potřeby v oblasti infrastruktury vodovodů a kanalizací.

1.2.2 Záměry regulace oboru VaK

ZÁMĚRY		PROBLEMATIKA
I.	Dosáhnout samofinancovatelnosti infrastruktury	Obnova vodohospodářské infrastruktury z hlediska dosažení udržitelnosti infrastruktury a hlediska reinvestování získaných prostředků od spotřebitelů.
II	Zabezpečit rovnováhu mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb	Cenotvorba – stanovení ceny za služby, která pokryje provozní náklady a náklady na obnovu infrastruktury a zabezpečí dostupnost služby všem spotřebitelům za sociálně únosnou cenu.
III.	Zajistit dostatečnou úroveň kvality služeb	Stálé dodávky pitné vody v požadovaném množství a kvalitě a kontinuální odvádění odpadních vod a jejich čištění podle legislativně stanovených parametrů.
IV.	Zajistit ochranu životního prostředí a minimalizaci dopadů na něj	Snižování negativních vlivů na životní prostředí (energetická náročnost, dodržování požadovaných limitů).
V.	Zvýšit transparentnost informací všech zúčastněných stran v sektoru	Zabezpečení transparentní informovanosti o cenotvorbě, fungování, potřebách a problémech sektoru vodovodů a kanalizací.

2. Proces zlepšování kvality sbíraných dat

Kvalita a využitelnost každého realizovaného benchmarkingu jednoznačně závisí na kvalitě vstupních dat, správném výběru a struktuře ukazatelů sledujících plnění stanovených cílů (resp. záměrů) a na způsobu zpřístupnění a interpretace výsledků benchmarkingových projektů jednotlivým zúčastněným stranám. I v předchozím benchmarkingovém projektu byla v rámci SWOT analýz problematika kvality dat identifikována jako jedna ze slabých stránek.

Kvalitu dat pro potřeby zmíněných benchmarkingových projektů probíhajících na MZe lze posuzovat podle čtyř hledisek:

1. náležitosti nutné k propojení, tj. data odevzdávaná prostřednictvím dvou databází musí obsahovat veškeré náležitosti potřebné pro jejich propojení,

2. jednotná obsahová náplň, tj. zpracovatelé musí chápat jednotlivé vykazované údaje stejně,

3. úplnost dat, tzn., že se subjekty musí naučit pravdivě a úplně vykazovat např. počty poruch, ztráty pitné vody, veškeré související ekonomicky oprávněné náklady apod. tak, aby data měla vypovídací schopnost a byla srovnatelná; dále je třeba do VÚPE doplnit údaje za přiváděcí řady, které se dosud na MZe nezasílaly a docházelo tak ke zkreslení hodnot některých ukazatelů,

4. odlišnost struktury odevzdávaných dat v rámci Porovnání plynoucí z aplikovaného modelu provozování. Projevuje se nemožností blíže posuzovat některé ukazatele jednotně např. výše kalkulačního zisku (u oddílného modelu je část zisku skrytá v nájemném) nebo množství generovaných prostředků na obnovu plynoucí z oprav VIM v sobě zahrnuje i údržbu či náklady na odstranění poruch a havárií apod.

Na eliminaci uvedených nedostatků kvality dat MZe průběžně pracuje, a to prostřednictvím osobní komunikace s jednotlivými zpracovateli odevzdávaných údajů, informování v rámci tištěných článků, prezentací na konferencích, novelizací vyhlášky č. 428/2001 Sb. (zejména příloha č. 20, v rámci které došlo k odstranění rozdílného přístupu pro poskytování informací o nákladové struktuře ceny pro vodné a stočné mezi subjekty aplikujícími smíšený a oddílný model provozování - doplnění informací o jednotlivých složkách nájemného hrazeného vlastníkům VIM). Vyhláška v této části nabude účinnosti od 1. září 2019. Dojde k doplnění některých informací v rámci Vybraných údajů provozní evidence (např. informace o provozních výsledcích přiváděcích řádů). Dalším prostorem pro zlepšení sběru dat bude i úprava informačního systému VaK sloužícího pro sběr dat.

3. Základní východiska a postupy, změny oproti předchozímu roku

V této kapitole jsou připomenuty definice a rozdíly mezi jednotlivými modely provozování VIM, výpočet skutečně generovaných prostředků obnovy VIM z vodného a stočného, problémy s vyhodnocováním ř. 20 a popsány změny v použitých postupech a ukazatelích, které byly přijaty na základě výsledků projednání předložených připomínek k benchmarkingu za rok 2016. Stručná charakteristika rozdílů analyzovaných modelů provozování a jejich podskupin.

Jednotlivé modely provozování byly identifikovány na základě informací obsažených na Porovnáních. Těmito informacemi byly: IČO vlastníka VIM, IČO provozovatele VIM a IČO příjemce vodného a stočného.

MODEL PROVOZOVÁNÍ	Charakteristika z hlediska potřeb benchmarkingu
SMÍŠENÝ	Vlastník a provozovatel je stejný právní subjekt. Vlastník (vlastníci) infrastruktury vloží svůj VIM do <i>obchodní společnosti</i> (a.s., s.r.o., k.s.), která tento majetek vlastní a zároveň provozuje. Obchodní společnost má právo na výběr vodného a stočného. Původní vlastníci VIM dohlíží na kvalitu a efektivitu služeb v rámci svých akcionářských práv nebo práv společníka. Obchodní společnost je odpovědná za rozvoj a obnovu a také opravy a údržbu. IČO vlastníka je stejné jako IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného a jedná se o některou z forem obchodních společností.
OBEC PROVOZUJE SAMA (PODSKUPINA SMÍŠENÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	Obec si svůj VIM provozuje vlastním jménem, na vlastní účet a vlastní odpovědnost. Obec má právo na výběr vodného a stočného. Některé činnosti nebo odborný dozor mohou vykonávat externí dodavatelé na základě smlouvy. Obec nese odpovědnost za kvalitu a efektivitu služeb. Je také odpovědná za rozvoj, obnovu, opravy a údržbu VIM. IČO vlastníka je stejné jako IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného a jedná se o obec, městys, města nebo sdružení zřízená municipálními subjekty.
ODDÍLNÝ	Vlastník VIM a provozovatel jsou dva odlišné právní subjekty. Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>. Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr vodného a stočného</i>. Provozovatel hradí vlastníku VIM <i>nájemné</i> za užívání VIM. Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM. Provozovatel je odpovědný za opravy a údržbu VIM. IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele. Může se jednat o dvě samostatné obchodní společnosti nebo kombinaci municipálního právního subjektu jako vlastníka VIM a obchodní společnosti jako provozovatele VIM.
VLASTNICKÝ (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	Vlastník VIM a provozovatel jsou dva rozdílné právní subjekty. Vlastník VIM je zřizovatelem provozovatele a je 100% vlastníkem, tj. majetkově provozovatele ovládá. Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřená <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>, nebo provozovatel provozuje VIM na základě jiného pověření. (Často se jedná o účelově založené obchodní společnosti nebo např. technické služby města/obce). Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr vodného a stočného</i>. Provozovatel hradí vlastníku VIM <i>nájemné</i> za užívání VIM. Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM. Provozovatel je odpovědný za opravy a údržbu VIM. IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO provozovatele. Může se jednat o dvě samostatné obchodní společnosti nebo kombinaci municipálního právního subjektu (vlastník VIM) a obchodní společnosti nebo organizace zřízené municipálním vlastníkem VIM (provozovatel).

SERVISNÍ SMLOUVY (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	• Vlastník VIM a provozovatel jsou dva rozdílné subjekty bez majetkového propojení. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřena <i>servisní smlouva</i>. • Na základě servisní smlouvy hradí vlastník VIM provozovateli <i>odměnu za provozování</i> • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. • Vlastník VIM je příjemcem vodného a stočného. • Vlastník je odpovědný za rozvoj a obnovu VIM a ve většině případů hradí i opravy VIM realizované provozovatelem. • Provozovatel je odpovědný za údržbu VIM. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO vlastníka VIM.
KOMBINOVANÝ (KOMBIMACE ODDÍLNÉHO A SMÍŠENÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	• Provozovatel zároveň provozuje část VIM, ke kterému má vlastnické práva, takže k hodnotě tohoto VIM vytváří odpisy, které jsou součástí ceny pro vodné a stočné. • Mezi vlastníkem a provozovatelem je uzavřena <i>smlouva o nájmu a provozování VIM</i>. • Provozovatel je <i>odpovědný</i> za kvalitu a efektivitu provozování VIM. Za poskytnutou službu mu náleží <i>odměna ve formě práva na výběr</i> vodného a stočného. • IČO vlastníka je rozdílné od IČO provozovatele a IČO příjemce vodného a stočného je stejné jako IČO provozovatele. <i>IČO provozovatele je na Porovnání uvedeno i mezi vlastníky související provozované infrastruktury.</i>

3.1 Benchmarking vlastnických subjektů - postup výpočtu skutečné dosažené výše prostředků na obnovu pro jednotlivé modely provozování a jejich podskupiny

Jak již bylo uvedeno, při hodnocení plnění povinnosti vlastníka VIM zabezpečovat obnovu VIM v souladu s §8 odst. 1, zák. č. 274/2001 Sb. je projekt zaměřen na zjištění, zda byla výše skutečně generovaných prostředků na obnovu rovna nebo vyšší než vypočtená výše teoretické roční potřeby akumulace finančních prostředků na obnovu.

Výpočet skutečně generovaných prostředků na obnovu VIM v daném roce se liší podle aplikovaného modelu provozování a je uveden v následující tabulce (čísla odpovídají příslušným řádkům v Porovnání).

MODEL PROVOZOVÁNÍ	VÝPOČET SKUTEČNĚ GENEROVANÝCH PROSTŘEDKŮ
SMÍŠENÝ	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
ODDÍLNÝ	4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
VLASTNICKÝ (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku

SERVISNÍ SMLOUVY (PODSKUPINA ODDÍLNÉHO MODELU PROVOZOVÁNÍ)	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku
KOMBINOVANÝ	4.1 Odpisy infrastrukturního majetku + 4.2 Opravy infrastrukturního majetku* + 4.3 Nájem infrastrukturního majetku + 4.4 Prostředky obnovy infrastrukturního majetku + 13. Záporný kalkulační zisk** + 15. Podíl kladného kalkulačního zisku na rozvoj a obnovu infrastrukturního majetku

*Opravy infrastrukturního majetku jsou započtené do prostředků na obnovu v celé výši, protože MZe nemá informaci o výši oprav s charakterem obnovy.

** Záporný kalkulační zisk ponižuje výši generovaných prostředků na obnovu.

3.2 Benchmarking vlastnických subjektů - problematika vyhodnocování obnovy a řádku 20 - Prostředky obnovy infrastrukturního majetku v Porovnání a další návaznosti na benchmarking vlastnických subjektů a možnosti využití údajů pro sledování obnovy VIM

Na základě výsledků benchmarkingových projektů z roku 2016 bylo přistoupeno k adresné komunikaci s vlastníky VIM, kteří negenerovali prostředky na obnovu v dostatečné výši. V rámci komunikace byli upozorněni na důležitost vyplňování řádku 20 a jeho vztahu k vykazování tvorby finančních prostředků na obnovu (tj. zákonné povinnosti vlastníků VIM). Z vyhodnocení reakcí na toto upozornění bylo zjištěno, že MZe bude muset dále pracovat na osvětě zaměřené nejen na obnovu VIM obecně, ale zejména na souvislost mezi PFO a řádkem 20 Porovnání (Tvorba a čerpání prostředků obnovy infrastrukturního majetku).

Přestože v porovnání se stavem v roce 2016 došlo k poklesu počtu Porovnání s nevyplněným řádkem 20 (u vodovodu o 251 a u kanalizace o 336 Porovnání), opětovně se potvrdilo, že dochází k různým výkladům, způsobům výpočtu a k odlišnostem v obsahové náplni vykazovaných údajů. Tato skutečnost je způsobena zejména tím, že vyhláška č. 428/2001 Sb. (popř. metodický pokyn) jednoznačně nestanovuje postup zjištění (popř. výpočtu) hodnot, které se na řádku 20 vykazují, a přesně nespecifikuje jejich obsahovou náplň. Data se tak stávají neporovnatelnými a není možné je pro potřeby benchmarkingu využít v plném rozsahu. Dalším důvodem chybného vykazování ř. 20 může být nedostatečná komunikace mezi vlastníky a provozovateli, popř. nedostatečná komunikace mezi jednotlivými organizačními složkami vlastníka v případě smíšeného modelu.

V následujících tabulkách je uveden přehled počtů Porovnání v jednotlivých skupinách, která **neměla řádek 20 vyplněn**. Celkem se jedná o 476 Porovnání pro pitnou vodu a 666 Porovnání pro odpadní vodu. MZe se bude dále touto problematikou zabývat.

Vodovod

SKUPINA POROVNÁNÍ (dle součtové hodnoty majetku za vyúčtování dle VÚME)	Počet Porovnání s nepoužitým řádkem č. 20	Požizovací cena objektů vodovodu + ÚV podle orientačních ukazatelů (mil. Kč)	Voda fakturovaná pitná celkem (mil. m ³)
II.skupina (>1 000 mil. Kč)	3	10 406,93	11,29
III.skupina (>100 mil. Kč)	28	6 860,77	7,65
IV.skupina (>10 mil. Kč)	242	7 092,15	7,82
V.skupina (>1 mil. Kč)	190	1 030,01	1,99
VI.skupina (<1 mil. Kč)	13	7,41	0,06
Celkem	476	25 397,27	28,81

Kanalizace

SKUPINA POROVNÁNÍ (dle součtové hodnoty majetku za vyúčtování dle VÚME)	Počet Porovnání s nepoužitým řádkem č. 20	Požizovací cena objektů kanalizace a ČOV podle orientačních ukazatelů (mil. Kč)	Množství fakturované odpadní vody včetně vod srážkových (mil. m ³)
II.skupina (>1 000 mil. Kč)	3	8 568,52	11,97
III.skupina (>100 mil. Kč)	60	14 319,63	11,25
IV.skupina (>10 mil. Kč)	456	15 484,63	10,14
V.skupina (>1 mil. Kč)	139	854,73	1,19
VI.skupina (<1 mil. Kč)	8	4,51	0,08
Celkem	666	39 232,03	34,63

Vzhledem k výše popsaným problémům spojeným s užíváním řádku 20 a vysokému počtu Porovnání s tímto řádkem nevyplněným, byly údaje vykazované na řádku 20 komentovány pouze sumárně a k hlubší analýze ukazatelů, které jej ve své konstrukci využívají, nebylo přistoupeno.

3.3 Benchmarking vlastnických subjektů - ukazatel „Teoretická cena pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku“

Tento ukazatel vyjadřuje, jaká by měla být minimální výše ceny pro vodné a stočné pro dosažení samofinancovatelnosti VIM. Poskytuje informaci o tom, jaká výše ceny pokrývá při vykázaném objemu fakturované vody a nulovém zisku celkovou výši ÚVN a případný kladný rozdíl mezi minimální roční výší prostředků obnovy a skutečnou výší prostředků na obnovu z vodného nebo stočného. Při rozhodování o výši ceny pro vodné a stočné je nutné přihlížet také na její sociální únosnost. Vzhledem k faktu, že v ČR je prozatím výše sociálně únosné ceny vyhlášována MŽP v rámci OPŽP součtově pro cenu pro vodné a stočné, nebylo možné přistoupit k přezkoumání sociální únosnosti teoretické ceny pro vodné a pro stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku. Komentovány byly pouze její extrémní hodnoty.

V následující tabulce je uveden přehled postupu výpočtu Teoretické ceny pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku, který se liší v závislosti na modelu provozování.

MODEL PROVOZOVÁNÍ	UKAZATEL	JEDNOTKA	POSTUP VÝPOČTU
ODDÍLNÝ MODEL PROVOZOVÁNÍ	<i>Teoretická cena pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku - oddílný model</i>	Kč/m ³	<i>(10 Úplné vlastní náklady + kladný rozdíl mezi výší minimálních prostředků obnovy VIM a součtu 4.2 opravy infrastrukturního majetku + 4.3 nájem infrastrukturního majetku) / D. Voda fakturovaní celkem</i>
SMÍŠENÝ MODEL PROVOZOVÁNÍ A ODDÍLNÝ MODEL PROVOZOVÁNÍ SE SERVISNÍ SMLOUVOU	<i>Teoretická cena pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku - smíšený model nebo servisní smlouva v oddílném modelu</i>	Kč/m ³	<i>(10 Úplné vlastní náklady + kladný rozdíl mezi výší minimálních prostředků obnovy VIM a součtu 4.1 odpisy + 4.2 opravy infrastrukturního majetku + 4.4 prostředky obnovy infrastruktury) / D. Voda fakturovaní celkem</i>
KOMBINOVANÝ MODEL PROVOZOVÁNÍ	<i>Teoretická cena pro vodné a stočné při pokrytí prostředků obnovy a nulovém zisku - kombinovaný model</i>	Kč/m ³	<i>(10 Úplné vlastní náklady + kladný rozdíl mezi výší minimálních prostředků obnovy VIM a součtu 4.1 odpisy + 4.2 opravy infrastrukturního majetku + 4.3 nájem infrastrukturního majetku + 4.4 prostředky obnovy infrastruktury) / D. Voda fakturovaní celkem</i>

3.4 Benchmarking provozovatelských subjektů - postup výběru Porovnání splňujících stanovená kritéria

V roce 2017 došlo benchmarkingu provozovatelských subjektů k přejmenování kapitoly Optimální Porovnání na Porovnání splňující stanovená kritéria. Došlo k tomu na základě připomínek odborné veřejnosti k Benchmarkingu provozovatelských subjektů za rok 2016. Název lépe vystihuje podstatu a možnosti hodnocení provozovatelských subjektů na základě zasílaných hlášení.

V následujícím textu je uveden postup výběru Porovnání splňujících stanovená kritéria, která sledují naplnění hlavních záměrů regulace. Jeden z nejdůležitějších je dosažení samofinancovatelnosti provozování VIM tam, kde je to možné, za přiměřenou cenu a v odpovídající kvalitě poskytovaných služeb. Tuto skutečnost vyjadřují hodnota OKF, výše ceny a ztráty vody, popř. podíl čištěných odpadních vod.

Kritéria, která sledují naplnění hlavních cílů regulace:

1. $1 \leq \text{OKF} < 1,5$

V případě, že podmínce OKF nevyhoví žádný se subjektů v dané skupině, bude se brát za vybrané Porovnání to, které se podmínce OKF nejvíce blíží.

2. Cena

Pokud je variační koeficient ceny ve skupině $> 0,2$, pak se musí cena vybraných Porovnání pohybovat v intervalu 40% až 60% percentilu Porovnání splňujících podmínku pro OKF. Pokud je variační koeficient ceny ve skupině $\leq 0,2$, pak se musí cena vybraných Porovnání pohybovat v intervalu průměrná cena Porovnání splňujících podmínku OKF +/- 10 %.

3.1 Vodovod - nefakturovaná voda (m³/km/den)

Nefakturovaná voda (m³/km/den) \leq průměr skupiny (průměr počítán bez Porovnání s nulovou nefakturovanou vodou v souvisejících VÚPE).

3.2 Kanalizace - podíl čištěných odpadních vod (%)

Podíl čištěných odpadních vod \geq průměr skupiny.

4. Pouze kanalizace - jednotkové ÚVN (Kč/m³)

Jednotkové ÚVN \geq 3,70 Kč (tj. než 10 % percentil údajů za předchozí rok).
Pozn.: Údaje za pitnou vodu nevykazují vysokou odchylku mediánu od 10% percentilu.

Pro zobrazení hodnot dosažených u Porovnání, která naplňují cíle regulace, bude využit graf, tzv. glyf. V tomto grafu budou zobrazeny hodnoty uvedených kritérií a dalších sledovaných ukazatelů (dále jen ukazatelů), kterými jsou:

Vodovod

1. Podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě infrastrukturního majetku.
2. Počet zásobených obyvatel na 1 pracovníka společnosti.
3. Jednotkové ÚVN.

Kanál

1. Podíl generovaných prostředků na obnovu a rozvoj k hodnotě infrastrukturního majetku.
2. Vypouštěné odpadní vody včetně srážkových na 1 pracovníka společnosti.
3. Jednotkové ÚVN

Hodnoty ukazatelů a kritérií budou dopočítány a zobrazeny jako průměrné hodnoty Porovnání, která splnila kritéria. Spolu s těmito hodnotami budou v grafu zobrazeny jejich mediány a 10% percentily spočtené za skupinu. Graf by měl poskytnout rámcovou informaci o naplňování základních cílů regulátora ve skupině a o vyrovnanosti provozovatelských subjektů skupiny ve sledovaných ukazatelích vztažených k jednotlivým Porovnáním.

4. Proces vypracování zpráv z benchmarkingových projektů - řešení problematiky propojení dat

V souladu s platnou Metodikou benchmarkingu byly realizovány dva samostatné projekty:

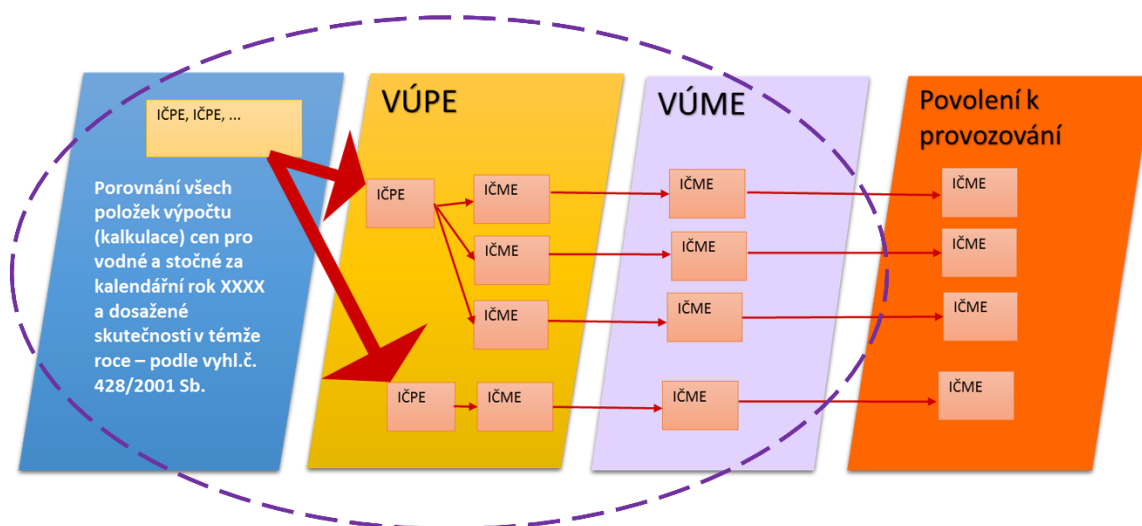
Benchmarking provozovatelských subjektů 2017

Benchmarking vlastnických subjektů 2017

Cílem bylo pokusit se identifikovat anomálie zejména u konkrétních subjektů, resp. Porovnáni, a zmapovat stav sektoru vodovodů a kanalizací ve vztahu k plnění stanovených záměrů regulace.

Pro realizaci benchmarkingových projektů byla použita data roku 2017. Princip propojení dat z databází VSVaK (Porovnáni), VÚME a VÚPE byl stejný jako princip použitý pro benchmarking za rok 2016. Sběr dat byl zabezpečen v rámci příslušných ustanovení § 5 a § 36 ZVK. Do projektů byla zařazena Porovnáni, u kterých bylo možné jednoznačně identifikovat a propojit údaje z VÚME, VÚPE a Porovnáni, tzn., že došlo k propojení ekonomických informací týkajících se nákladů, výnosů a ceny s informacemi o konkrétním majetku, ke kterému se náklady a výnosy vztahovaly a o jeho využití v daném roce.

PRINCIP PROPOJENÍ DAT MAJETKOVÉ A PROVOZNÍ EVIDENCE A POROVNÁNÍ VŠECH POLOŽEK VÝPOČTU CEN PROVODNÉ A STOČNÉ

Ve snaze zvýšit vypovídací schopnost závěrů benchmarkingových projektů kontaktovalo MZe zpracovatele 460 Porovnáni, na kterých byly chybně vyplněné údaje, a požadovalo nápravu. V další fázi přípravy dat se MZe zaměřilo na sto největších provozovatelů (stanoveno podle objemu fakturované vody), se kterými řešilo nedostatky bránící propojení dat. Tímto postupem došlo k mírnému nárůstu podílu analyzovaného trhu a počtu analyzovaných Porovnáni oproti předchozímu roku.

4.1 Přehled počtu očištěných dat

Do obou projektů bylo v roce 2017 zařazeno pro pitnou vodu 1 697 Porovnání, tj. 88,29 % z celkového počtu 1 922 Porovnání, která byla na MZe doručena. V případě kanalizace bylo hodnoceno 2 005 Porovnání, tj. 89,83 % z celkového počtu 2 232 doručených Porovnání.

Z hlediska **podílu na trhu podle objemu fakturované vody** bylo analyzováno pro **pitnou vodu 97,50 % trhu** a pro **vodu odpadní 97,79 % trhu** (viz níže uvedená tabulka).

PITNÁ VODA	Celkově 1922 odběratelských Porovnání	Zařazeno do projektu 1697 odběratelských Porovnání	ODPADNÍ VODA	Celkově 2232 odběratelských Porovnání	Zařazeno do projektu 2005 odběratelských Porovnání
Voda pitná fakturovaná v mil. m ³	473,197	461,355	Vypouštěné odpadní vody do stokové sítě – včetně vod srážkových v mil. m ³	510,805	499,502

Jak vyplývá z údajů uvedených v následujících tabulkách, počet Porovnání zařazených do benchmarkingu se zvyšuje.

PITNÁ VODA	Porovnání zasláná na MZe (ks)	Porovnání zařazená do benchmarkingu (ks)	Nepoužitá Porovnání (ks)	Podíl na trhu
2017	1922	1697	225	97,50 %
2016	1820	1582	238	95,23 %
2015	1818	1371	447	33,39 %

ODPADNÍ VODA	Porovnání zasláná na MZe (ks)	Porovnání zařazená do benchmarkingu (ks)	Nepoužitá Porovnání (ks)	Podíl na trhu
2017	2232	2005	227	97,79%
2016	2051	1857	194	92,59 %
2015	1936	1437	499	33,69 %

4.2 Důvody, které znemožňují použití dat pro benchmarking

Při propojování informací z databází (Porovnání, Vybranými údaji majetkové a provozní evidence) bylo specifikováno deset nedostatků, které znemožňují propojení dat podle výše uvedeného postupu (viz schéma v úvodu kapitoly 4.).

Jednotlivé nedostatky byly pro zjednodušení zařazeny do pěti kategorií (viz tabulky dále). Nejvíce Porovnání bylo vyřazeno z důvodů, které byly spojeny s IČPE. Buď k IČPE ve VÚPE chybělo související IČME ve VÚME, nebo k IČPE uvedenému na Porovnání chybělo IČPE ve VÚPE, což znemožnilo napojení informací z VÚPE a VÚME k danému Porovnání. Oba benchmarkingové projekty v závěru obsahují jmenovitý seznam vyřazených Porovnání s identifikací důvodu, který byl příčinou jejich vyřazení z benchmarkingu.

4.2.1 Vodovod

Z celkového počtu 1 922 Porovnání bylo vyřazeno 225 Porovnání (tj. 11,71 %). Nejčastějším důvodem (tj. 91,11 %) bylo, že k některému IČPE uvedenému na Porovnání nebylo zasláno hlášení VÚPE.

Důvod vyřazení Porovnání - VODOVOD	Počet vyřazených Porovnání z benchmarkingu 2017
Chyba ve vykazování	3
Přiřazené IČME není ve VÚME	2
Obsahuje IČPE, které není ve VÚPE	205
Není IČPE vodovodu	15
celkem	225

4.2.2 Kanalizace

V případě kanalizace bylo z celkového počtu 2 232 Porovnání vyřazeno 227 (tj. 10,17 %). Opět nejčastěji se vyskytujícím nedostatkem (79,90 %) byl odlišný počet IČPE uvedených na Porovnání a počet IČPE daného provozovatele odevzdaných v rámci VÚPE.

Důvod vyřazení Porovnání - KANALIZACE	Počet vyřazených Porovnání z benchmarkingu 2017
Extrémně nízké fakturované množství	36
Chyba ve vykazování	3
Přiřazené IČME není ve VÚME	3
Obsahuje IČPE, které není ve VÚPE	155
Není IČPE kanalizace	30
celkem	194

Jak v případě vodovodu, tak i v případě kanalizace je nejvíce se vyskytujícím nedostatkem zabraňujícím zařazení Porovnání do dalších analýz chybějící hlášení VÚPE k IČPE uvedenému na Porovnání.

4.3 Rozdělení Porovnání do vlastnických a provozovatelských skupin

Rozdělení analyzovaných Porovnání do skupin bylo realizováno v souladu se stanoveným postupem v metodice benchmarkingu. Počty Porovnání v jednotlivých skupinách vlastnického a provozovatelského benchmarkingu jsou uvedeny v následujících tabulkách.

4.3.1 Skupiny vlastnického benchmarkingu

Vlastnický benchmarking dělí Porovnání do skupin podle hodnoty VIM vypočtené podle metodického pokynu Ministerstva Zemědělství č.j.: 401/2010-15000. Vlastníci, jejichž majetek je uveden na více Porovnáních, se mohou vyskytnout ve více skupinách, a to i několikrát.

PITNÁ VODA		Zastoupení podle modelu provozování			
Rozdělení Porovnání do skupin					
Skupina / Model provozování	Počet Porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>10 000mil.Kč)	3	1	2		
II.skupina(>1 000mil.Kč)	42	21	21		
III.skupina(>100mil.Kč)	138	13	103	2	20
IV.skupina(>10mil.Kč)	929	16	468	81	364
V.skupina(>1mil.Kč)	560	4	171	69	316
VI.skupina(<1mil.Kč)	25		5	4	16
Celkový součet	1 697	55	770	156	716

KANALIZACE		Zastoupení podle modelu provozování			
Rozdělení Porovnání do skupin					
Skupina / Model provozování	Počet Porovnání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>10 000mil.Kč)	5	3	2		
II.skupina(>1 000mil.Kč)	47	20	26	1	
III.skupina(>100mil.Kč)	289	34	170	10	75
IV.skupina(>10mil.Kč)	1 355	18	423	91	823
V.skupina(>1mil.Kč)	295		27	34	234
VI.skupina(<1mil.Kč)	14		1		13
Celkový součet	2 005	75	649	136	1 145

4.3.2 Skupiny provozovatelského benchmarkingu

Provozovatelský benchmarking dělí Porovnání podle počtu připojených obyvatel. Provozovatelé, kteří provozují majetky různých vlastníků (tj. uzavřeli více smluv o nájmu a provozu majetku VaK), se mohou vyskytovat ve více skupinách, a to i několikrát.

PITNÁ VODA Rozdělení Porovnání do skupin	Zastoupení podle modelu provozování				
	Skupina / Model Provozování	Počet porovnáání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA
I.skupina(>500 000př.ob.)	3	1	2		
II.skupina(>200 000př.ob.)	3		3		
III.skupina(>100 000př.ob.)	12	8	4		
IV.skupina(>50 000př.ob.)	19	8	11		
V.skupina(>10 000př.ob.)	48	11	33	1	3
VI.skupina(>1 000př.ob.)	347	16	242	8	81
VII.skupina(>300př.ob.)	575	7	260	52	256
VIII.skupina(<300př.ob.)	690	4	215	95	376
Celkový součet	1 697	55	770	156	716

KANALIZACE Rozdělení Porovnání do skupin	Zastoupení podle modelu provozování					
	Skupina / Model provozování	Počet porovnáání ve skupině	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ
I.skupina(>500 000př.ob.)	2			2		
II.skupina(>200 000př.ob.)	3	3				
III.skupina(>100 000př.ob.)	10	6		4		
IV.skupina(>50 000př.ob.)	16	7		9		
V.skupina(>10 000př.ob.)	53	14		34	2	3
VI.skupina(>1 000př.ob.)	468	29		245	15	179
VII.skupina(>300př.ob.)	774	11		238	52	473
VIII.skupina(<300př.ob.)	679	5		117	67	490
Celkový součet	2005	75		649	136	1 145

5. Benchmarking vlastnických subjektů 2017

5.1 Cíl zprávy

Předmětem projektu benchmarking vlastnických subjektů je především problematika obnovy, resp. sledování chování se vlastníků VIM ve vztahu k plnění záměru regulace - dosažení samofinancování VIM.

Základním cílem projektu byla identifikace anomálií u konkrétních subjektů (resp. Porovnání). Stěžejní sledovanou oblastí je schopnost vlastníků VIM zajistit generování dostatečného množství prostředků na obnovu VIM v ceně pro vodné a stočné. Pro každé Porovnání byla vypočtena teoretická cena pro vodné a stočné při vykázaném fakturovaném množství vod a nulovém zisku, která pokrývá náklady a minimální teoretickou výši prostředků obnovy. Vzhledem k faktu, že MŽP nestanovuje sociálně únosnou cenu pro vodné a stočné odděleně, nebylo možné přistoupit ke zhodnocení sociální únosnosti takto vypočtené ceny.

5.2 Praktické využití výsledků benchmarkingu za rok 2016 MZe pro plnění záměru dosažení samofinancování VIM

Na základě výsledků z benchmarkingu vlastnických subjektů za rok 2016 zaslalo MZe vlastníkům VIM, u kterých byla jednoznačně identifikována anomálie nedostatečné tvorby prostředků na obnovu z vodného a stočného s přihlédnutím k hodnotám uvedeným na ř. 20, písemnou „Výzvu vlastníkům vodovodů a kanalizací“ s upozorněním na možné riziko nedostatečné tvorby prostředků na obnovu VaK. Celkově bylo kontaktováno přibližně 1900 vlastnických subjektů. 69 z nich zaslalo písemné vysvětlení nebo stanovisko. Nejčastějším důvodem, proč v datech roku 2016 byla nalezena uvedená anomálie, byl problém s vykazováním údajů na řádku 20. – Tvorba a čerpání prostředků na obnovu v Porovnání. Dalším často se vyskytujícím zdůvodněním (62 odpovědí) bylo dodržování cenové křivky podle OPŽP. Dále se vyskytlo vysvětlení, že obec rozhodla o nevybírání stočného za odvádění odpadních a srážkových vod kanalizací s volnou výustí. Na základě vyhodnocení reakcí oslovených vlastníků se opět potvrdilo, že zejména malé subjekty nemají dostatečnou znalost problematiky obnovy a většina oslovených subjektů nedostatečně rozumí systému vykazování dat o obnově VIM v Porovnání, popř. že si mohou mylně vysvětlovat pravidla poskytování dotací z OPŽP.

Následující tabulka obsahuje členění počtu oslovených vlastníků VIM podle jednotlivých krajů.

Voda/kanál	kanál		voda		Celkem	
	Kraj	Celkem chybějící prostředky na obnovu majetku v tis. Kč	Počet vlastníků	Celkem chybějící prostředky na obnovu majetku v tis. Kč	Počet vlastníků	Celkem chybějící prostředky na obnovu majetku v tis. Kč
Hlavní město Praha	2 493,48	5	927,21	4	3 420,69	6
Karlovarský kraj	5 212,25	9	1 049,85	3	6 262,10	11
Ústecký kraj	8 781,82	22	3 565,98	15	12 347,80	31
Liberecký kraj	5 566,21	16	6 171,62	27	11 737,84	35
Zlínský kraj	40 706,68	99	6 829,61	27	47 536,29	109
Pardubický kraj	32 763,17	81	6 587,32	51	39 350,49	111
Královéhradecký kraj	30 398,77	98	18 737,33	70	49 136,10	134
Moravskoslezský kraj	90 224,88	109	19 525,94	42	109 750,82	135
Jihomoravský kraj	37 803,17	116	14 840,55	64	52 643,72	150
Olomoucký kraj	59 955,48	121	24 438,31	60	84 393,79	151
Plzeňský kraj	56 490,98	146	39 477,18	152	95 968,16	212
Kraj Vysočina	51 698,07	166	48 489,91	140	100 187,98	219
Jihočeský kraj	94 079,01	222	47 470,46	252	141 549,46	316
Středočeský kraj	124 154,24	249	53 219,81	208	177 374,05	333
Celkem	640 328,20	1459	291 331,08	1115	931 659,28	1953

MZe provede další vyhodnocení plnění tvorby prostředků na obnovu v roce 2020 z údajů zaslaných za rok 2019, kdy již oslovení vlastníci měli možnost reagovat na upozornění případnou úpravou výše ceny pro vodné a stočné nebo zlepšením vykazování hodnot ř. 20 v Porovnání, případně využitím jiných zdrojů než je vodné a stočné.

5.3 Identifikované anomálie

Identifikace anomálií vyskytujících se na jednotlivých Porovnání tvoří důležitou součást hodnocení stavu oboru VaK. Zpráva by na základě identifikovaných anomálií měla dát základní informaci o tom, čemu by se měl regulátor při utváření a řízení podmínek fungování oboru VaK věnovat, aby bylo dosaženo dlouhodobých záměrů regulace. Těmito záměry jsou zejména dosažení samofinancovatelnosti VIM a zabezpečení rovnováhy mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb. Vzhledem k platné legislativě má v tomto směru zákonné povinnosti zejména na vlastníka VIM. Seznam zjišťovaných anomálií je uveden v kapitole 1.1.3.

Pro posouzení míry plnění uvedených záměrů regulace byla hodnocena především schopnost tvorby prostředků na obnovu VIM ve vodném a stočném. Aby vlastníci zabezpečili obnovu VIM, měli by se v závislosti na aplikovaném modelu provozování prioritně zaměřit na správné nastavení ceny. Její výše by měla obsahovat veškeré související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši, zejména nájemného (v případě oddílného a kombinovaného modelu provozování), odpisů VIM, nákladů na opravy, prostředků na obnovu (výše definována podle plánu financování obnovy pro daný rok, řádek 4.4 Porovnání) a kalkulačního zisku (výpočet výše podle cenového výměru MF).

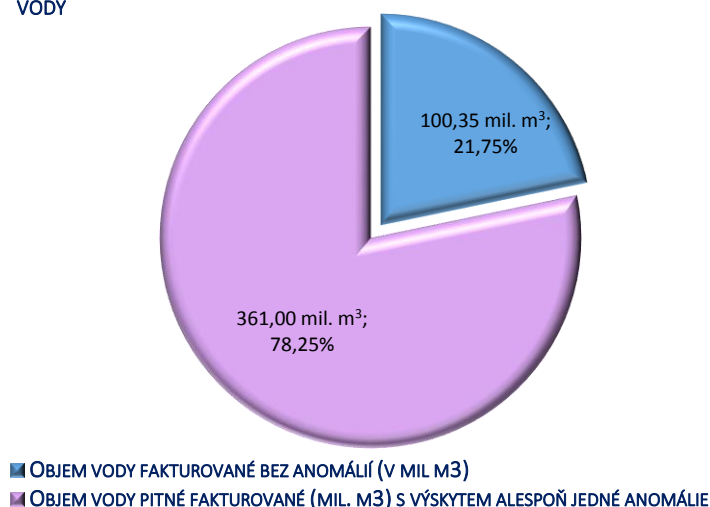
Detailnější specifikace anomálií a zhodnocení četnosti jejich výskytu je uvedena samostatně pro vodovod a kanalizaci.

5.3.1 Vodovod

V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů v části týkající se vodovodu bylo posuzováno 1 697 Porovnáni, která představovala 97,5% podíl trhu určený na základě množství pitné vody fakturované (tj. 473,197 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 96,11 % z celkového počtu analyzovaných Porovnáni, tj. na 1 631 Porovnáni.

Níže uvedený graf znázorňuje výskyt alespoň jedné anomálie podle podílu na trhu. Z hlediska objemu pitné vody fakturované nebyly nalezeny žádné anomálie na 21,75 % analyzovaného trhu. Jedná se o 100,35 mil. m³ vody fakturované.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - PITNÁ VODA
VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ VODY

Jedním z hlavních záměrů regulace je dosažení samofinancování oboru VaK. I proto byla část analýzy benchmarkingu vlastnických subjektů zaměřena na identifikaci skutečností, které indikují neplnění tohoto záměru. U jednotlivých Porovnáni bylo hodnoceno, zda nastavení obchodního vztahu mezi vlastníkem, provozovatelem a odběratelem (s přihlédnutím k aplikovanému modelu provozování a k využívání zákonem stanovených nástrojů jako jsou kalkulační zisk a možnost započtení prostředků na obnovu do kalkulace ceny), umožňuje vlastníkovu VIM tvořit prostředky na obnovu VIM v teoreticky dostatečné minimální výši.

Následující tabulka uvádí četnost výskytu identifikovaných anomálií v analyzovaných Porovnáni. Kromě anomálií souvisejících s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu, popř. signalizujících nevyvážené nastavení obchodních vztahů mezi vlastníky a provozovateli, byly identifikovány anomálie poukazující na špatný stav VIM. Nově byl zkoumán i podíl kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN, tj. jakou část z tržeb bude moci příjemce vodného použít jako odměnu za podnikání, popř. k úhradě ekonomicky neoprávněných nákladů. Prozatím byla výše uvedeného ukazatele posuzována ve vztahu k 1,5násobku hodnoty mediánu ukazatele ve skupině z Porovnáni s kladným kalkulačním ziskem. Dále byl zkoumán počet Porovnáni, u kterých vlastník již při sestavování kalkulace ceny pro vodné počítal s dotováním provozu, popř. obnovy VIM, tzn. zda plánoval záporný kalkulační zisk. V této souvislosti byla také identifikována Porovnáni, která se záporným kalkulačním ziskem neplánovala, ale ve skutečnosti jej vykazala, tj. výsledek hospodaření při poskytování služby dodávky pitné vody byl ztráta zapříčiněná nepředvídanými okolnostmi.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEMY ZA JEDNOTLIVÉ NALEZENÉ ANOMÁLIE	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (461,35 MIL.M3)
VYSOKÁ PORUCHOVOST (POROVNÁNÍ, KDE JE POČET PORUCH/KM (VOM01) VĚTŠÍ, NEŽ 1,5NÁS MEDIÁNU SKUPINY BEZ POROVNÁNÍ S NULOVÝM POČTEM PORUCH)	324	201,54	43,68%
VYSOKÝ PODÍL KAKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (POROVNÁNÍ S PODÍLEM ZISKU NA VYPLACENÍ VYŠŠÍM, NEŽ 1,5NÁS. HODNOTY MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným ziskem a podíl zisku k rozdělení na ÚVN >0)	644	122,07	26,46%
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (HODNOTA VíCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným kalkulačním ziskem)	139	120,68	26,16%
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN (M3/KM)/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z PROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)	74	102,00	22,11%
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1313	52,98	11,48%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	147	30,76	6,67%
VYSOKÁ HODNOTA NEFAKTUROVANÉ VODY NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY V M3/KM/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z PROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)	97	29,07	6,30%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	476	28,81	6,24%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	817	28,73	6,23%
KALKULOVÁN Kladný NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	499	22,70	4,92%
OKF > 1 A NEPLNÍ OBNOVU	113	8,10	1,76%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK KALKULOVÁN A DOSAŽEN	318	6,02	1,31%
0 PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ, NEŽ JSOU PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ JEDNÉ PORUCHY VE SKUPINĚ (PRŮMĚR POČÍTÁN BEZ POROVNÁNÍ, KDE JE 0 PORUCH, JAKO ARITMETICKÝ PRŮMĚR UKAZATELE VOM02)	150	5,46	1,18%
NULOVÉ ZTRÁTY	260	4,76	1,03%
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	110	2,73	0,59%
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (HODNOTA VíCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO VODNÉ Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY)	44	2,03	0,44%
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	38	1,32	0,29%
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY +4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	68	0,70	0,15%
ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ CELKEM	5631		

Z tabulky dále plyne, že nejvýznamnější anomálií podle objemu fakturované vody je **vysoký počet poruch na 1 km rozvodné sítě**. Tato anomálie se týká 201,54 mil. m³ fakturované vody, vyskytovala se na 324 Porovnáních a vypovídá o technickém stavu rozvodné sítě. Vypovídací schopnost ukazatele počtu poruch na km rozvodné sítě je snížena nedostatky ve vykazování. Nulový počet poruch byl uveden ve VÚPE souvisejícími s 657 Porovnáními (tj. 38,72 % analyzovaných Porovnání). Dále je třeba zdůraznit možnost vlivu rozdílného chápání pojmu porucha a skutečnosti, že s moderními technologiemi detekování poruch, které využívají zejména velcí provozovatelé, přibývá množství vykázaných poruch, ale kvalita péče o VIM se zlepšuje. Interpretace vysokého počtu poruch není tedy tak jednoznačná. Uvedená anomálie byla nejvýznamnější i v předcházejícím roce.

Zajímavou skutečností je zjištění, že podle objemu fakturované vody jsou významné anomálie ve **výši podílu zisku na ÚVN a výši podílu zisku k rozdělení na ÚVN (tzn. zisku k použití jako odměny za podnikání, popř. k úhradě ekonomicky neoprávněných nákladů)**. Mezní hodnota ukazatele podílu kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN použitá k identifikaci anomálie byla stanovena jako hodnota vyšší než 1,5násobek hodnoty mediánu z Porovnání

obsahujících kladný kalkulační zisk a kladný podíl kalkulačního zisku na ÚVN. Anomálie vysoký podíl kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN byla nalezena 644 Porovnáních, která představují 26,46% podíl z analyzovaného trhu (tj. 122,068 mil. m³ fakturované vody). Jinak řečeno na více než čtvrtině trhu lze zisk příjemce (určený na jiné účely než obnova a rozvoj VIM) z vodného považovat za nadprůměrně vysoký v porovnání s ostatními ve skupině. V mnoha případech jsou provozovatel, vlastník VIM a příjemce vodného totožní nebo majetkově propojení. Rozhodnutí o použití zisku tak podléhá zejména vlastníku VIM, který jej může použít nejen na pokrytí obnovy a rozvoje VIM, ale také na úhradu ekonomicky neoprávněných nákladů nebo na financování jiných potřeb.

Další dvě významnější anomálie poskytují doplňující informaci o stavu majetku a o systematické péči vlastníka o něj. První z nich jsou **vysoké ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řadu na den**. V analyzovaném souboru dat byla tato anomálie nalezena 74krát a zasahuje 22,11% podíl analyzovaného trhu (tj. 102,00 mil. m³ fakturované vody). Druhou je **vysoká hodnota nefakturované vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řadu na den, která zasáhla 6,30%** podíl analyzovaného trhu. U 260 Porovnání (tj. 1,03% podíl analyzovaného trhu) bylo zjištěno, že v souvisejících VÚPE byly vykázány **nulové ztráty vody**. Opět lze konstatovat, že mnoho zejména menších vlastníků nevěnuje dostatečnou pozornost systematické péči o technický stav VIM, popř. zanedbává sledování a měření údajů zasílaných ve VÚPE. Nejvyšší četnost výskytu této anomálie je v V. skupině, kde se údaj o nulových ztrátách vody vyskytuje u 159 Porovnání.

Podle četnosti výskytu anomálie je nejpočetnější anomálií **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu** (1 313 Porovnání, tj. 11,48% podíl analyzovaného trhu; 52,983 mil. m³ fakturované vody). Uvedená anomálie přímo souvisí s vysokým výskytem dalších dvou, a to nulového **řádku 20** (476 Porovnání, tj. 6,24% podíl analyzovaného trhu; 28,808 mil. m³ fakturované vody), která může svědčit o tom, že vlastníci VIM nesledují tvorbu a čerpání prostředků na obnovu, a **záporného kalkulačního zisku** (817 Porovnání, 6,23% podíl analyzovaného trhu; 28,73 mil. m³ fakturované vody). Vlastníci využívají záporný kalkulační zisk ke snížení ceny pro vodné. Zbavují se tak jedné z možností generování prostředků na obnovu VIM ve vodném. Kromě používání záporného kalkulačního zisku je důvodem nedostatečné tvorby prostředků na obnovu i chybné nastavení obchodního vztahu mezi vlastníkem VIM a provozovatelem. Tento problém lze předpokládat u 147 Porovnání (tj. 6,67 % analyzovaného trhu; 30,756 mil. m³ fakturované vody) s **nájemným menším nebo rovným nule u oddílného nebo kombinovaného modelu** a u 113 Porovnání (1,76% podíl analyzovaného trhu; 8,098 mil. m³ fakturované vody), která vykazují hodnotu **OKF vyšší než 1** (tj. vodné u pokrývá ÚVN i chybějící prostředky na obnovu), **ale nevykazují dostatečnou tvorbu prostředků na obnovu**. Problematika souvislosti mezi nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu a záporným kalkulačním ziskem je specifikována dále.

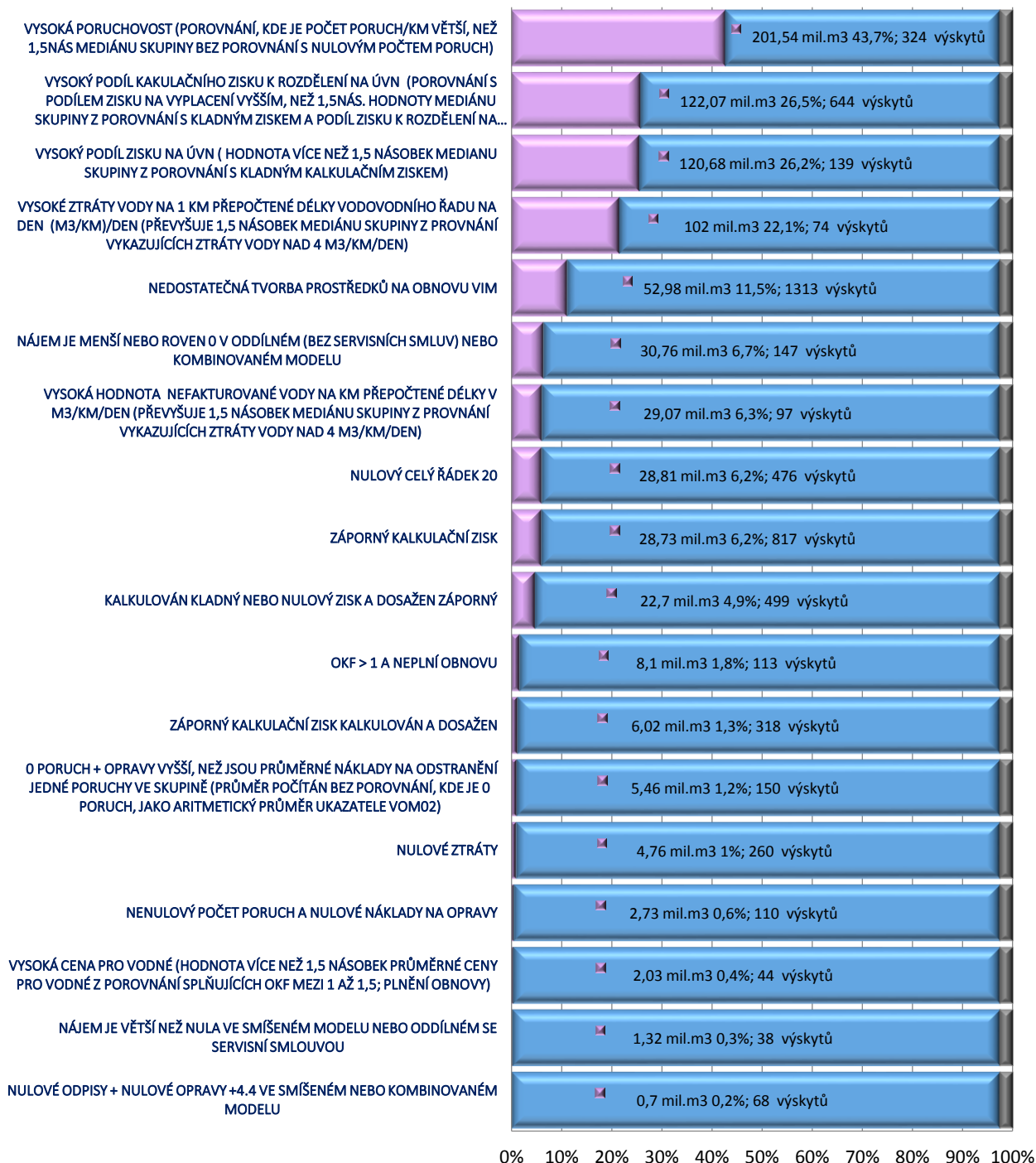
Ostatní sledované anomálie ovlivňují menší podíl trhu a poukazují zejména na nedostatky v odevzdaných datech.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem je možné konstatovat, že vlastníci VIM při stanovování ceny pro vodné a sjednávání výše nájemného nesledují cíl dosažení samofinancování infrastruktury, často nevykazují informace o tvorbě prostředků na obnovu a jejich čerpání a při stanovování konečné spotřebitelské ceny běžně používají záporný kalkulační zisk.

V následujícím grafu jsou uvedeny jednotlivé anomálie.

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ [MIL.M³]
BENCHMARKINGU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - VODOVODY**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 473,197 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 461,355 mil. m³ (97,5% podíl trhu)

množství vody fakturované; % podíl analyzovaného trhu; četnost výskytů anomálie

■ NALEZENA ANOMÁLIE ■ BEZ VÝSKYTU DANÉ ANOMÁLIE ■ NEANALYZOVANÁ DATA

5.3.2 Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu

Nejpočetnější anomálií v případě pitné vody je obdobně jako v minulých letech **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu**. Celková výše chybějících prostředků na obnovu VIM činí 460,21 mil. Kč. Celkové tržby za vodné v roce 2017 činily 17,8 mld. Kč. Pro zabezpečení minimální teoretické výše prostředků na obnovu by měly být tržby za vodné o chybějící prostředky obnovy (tj. o 2,5 %) vyšší. Na 1 m³ fakturované vody podle analyzovaných Porovnáni připadá zjednodušeným výpočtem 1 Kč chybějících prostředků na obnovu.

Přehled výše chybějících prostředků na obnovu v mil. Kč v členění podle modelu provozování a jednotlivých skupin vlastníků je uveden v následující tabulce.

CHYBĚJÍCÍ PROSTŘEDKY NA OBNOVU MAJETKU (DO MINIMÁLNÍ VÝŠE TEORETICKÉ HODNOTY PROSTŘEDKŮ POTŘEBNÝCH NA OBNOVU) (MIL. KČ)/ MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SE SERVISNÍ SMLOUVOU	SMÍŠENÝ	CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ SKUPINY
I.skupina(>10 000mil.Kč)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.skupina(>1 000mil.Kč)	36,88	83,75	0,00	0,00	120,64
III.skupina(>100mil.Kč)	21,76	71,12	0,86	32,94	126,68
IV.skupina(>10mil.Kč)	5,46	90,70	22,14	68,37	186,66
V.skupina(>1mil.Kč)	0,07	8,36	3,73	13,95	26,10
VI.skupina(<1mil.Kč)	0,00	0,05	0,01	0,07	0,13
CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ MODELY PROVOZOVÁNÍ	64,17	253,98	26,74	115,32	460,21

Problém nedostatečné tvorby prostředků na obnovu není nutné řešit u vlastnických subjektů, které jsou zařazené do první vlastnické skupiny. Jak z tabulky vyplývá, nejvíce prostředků na obnovu v roce 2017 chybělo ve IV. vlastnické skupině (u 769 Porovnáni, tj. 82,7 % Porovnáni skupiny). Z hlediska modelu provozování chybí největší objem prostředků obnovy u Porovnáni zastupující oddílný model provozování.

Následující tabulky porovnávají v jednotlivých vlastnických skupinách průměrné hodnoty ukazatelů OKF, ceny pro vodné a jednotkových ÚVN u Porovnáni s dostatečnou tvorbou prostředků na obnovu a u subjektů s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu. Průměrná hodnota OKF u subjektů s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu je pod 1 (od 0,63 po 0,75), což upozorňuje na nesprávné nastavení ceny pro vodné. Tato cena neodpovídá výši jednotkových ÚVN spojených s poskytováním služby. Uvedenou skutečnost potvrzuje také fakt, že s výjimkou II. a III. skupiny je průměrná výše ceny pro vodné nižší než průměrná výše jednotkových nákladů. Naproti tomu u Porovnáni s dostatečnou tvorbou prostředků na obnovu je průměrná hodnota OKF v jednotlivých skupinách vyšší než 1, tj. tržby z vodného v roce 2017 pokrývaly ÚVN a potřebnou výši prostředků na obnovu.

DOSTATEČNÁ MINIMÁLNÍ TVORBA					
SKUPINA VLASTNÍKŮ	POČET POROVNÁNÍ	PRŮMĚRNÁ HODNOTA OKF	PRŮMĚRNÁ CENA PRO VODNÉ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ HODNOTA JEDNOTKOVÝCH NÁKLADŮ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE TEORETICKÉ CENY PRO PLNĚNÍ OBNOVY PŘI NULOVÉM ZISKU (KČ/M3)
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	3	1,17	39,95	34,47	34,47
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	38	1,08	38,95	36,23	36,30
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	60	1,05	36,97	35,67	35,67
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	160	1,02	36,42	38,07	38,15
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	114	1,00	36,53	38,63	38,79
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	9	1,11	43,13	41,92	41,92
CELKEM	384	1,03	36,97	37,74	37,83

NEDOSTATEČNÁ MINIMÁLNÍ TVORBA						
SKUPINA VLASTNÍKŮ	POČET POROVNÁNÍ	PRŮMĚRNÁ HODNOTA OKF	PRŮMĚRNÁ CENA PRO VODNÉ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ HODNOTA JEDNOTKOVÝCH NÁKLADŮ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE TEORETICKÉ CENY PRO PLNĚNÍ OBNOVY PŘI NULOVÉM ZISKU (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE CHYBĚJÍCÍCH PROSTŘEDKŮ OBNOVY VIM NA 1M3 PITNÉ FAKTUROVANÉ VODY (KČ/M3)
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)						
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	4	0,63	35,60	31,93	139,27	106,89
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	78	0,75	33,66	32,96	153,47	121,44
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	769	0,68	29,15	35,03	50,00	18,21
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	446	0,63	26,08	41,58	81,54	42,70
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	16	0,74	24,92	89,69	132,95	43,95
CELKEM	1 313	0,67	28,34	38,22	117,98	82,71

Problém nedostatečné tvorby prostředků na obnovu může vlastník řešit využitím řádku 4.4 v Porovnání v návaznosti na pečlivě zpracovaný PFO (za předpokladu, že koresponduje s plánem oprav a investic s obnovujícím charakterem a nedojde k porušení cenových předpisů), úpravou výše kalkulačního zisku stanovené v rámci kalkulace ceny pro vodné, zvýšenými náklady na opravy a jejich započtením do ceny pro vodné (což by zejména u menších vlastníků znamenalo zlepšení kvality péče o VIM). V případě oddílného a kombinovaného modelu provozování by se tvorba prostředků na obnovu VIM zvýšila zejména odpovídajícím navýšením nájemného VIM. Vlastníci VIM si musejí uvědomit, že pokud nevytváří dostatek prostředků na obnovu VIM, budou v budoucnu nuceni chybějící prostředky čerpat z jiných zdrojů nebo přenesou tuto povinnost na příští generace.

Významnou součástí cenové politiky vlastníků je kalkulační položka ceny pro vodné – **kalkulační zisk**. Bylo zjištěno, že u Porovnání, která *negenerují dostatečnou minimální výši prostředků na obnovu*, se často vyskytuje *nulová nebo záporná hodnota kalkulačního zisku*. Z 1 697 analyzovaných Porovnání se v 817 případech (tj. 48,14 % Porovnání) vyskytuje záporná hodnota kalkulačního zisku. Z hlediska objemu pitné vody fakturované se jedná o 28,73 mil. m³. V případě 139 Porovnání (14,08 mil. m³ fakturované vody), byla stanovena výše ceny pro vodné postačující na generování dostatečného množství prostředků na obnovu za předpokladu, že Porovnání obsahovala veškeré ekonomicky oprávněné náklady související s výrobou a distribucí pitné vody odběratelům v plné výši.

Uvedené hodnoty se týkaly skutečně dosaženého kalkulačního zisku. Zajímavým údajem je *plánovaný kalkulační zisk* vyjadřující skutečnost, zda vlastníci při sestavování kalkulace ceny pro vodné již se záporným kalkulačním ziskem uvažovali. Jedná se o případy, kdy vlastníci s *dotací nákladů na poskytované služby počítají předem*. Tato skutečnost byla zjištěna u 318 Porovnání (6,02 mil. m³ fakturované vody; 1,31% podíl trhu), nejčastěji ve IV. a V. vlastnické skupině. Následující tabulka obsahuje rozložení používání záporného kalkulačního zisku podle jednotlivých skupin.

VLASTNICKÁ SKUPINA	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK NA POROVNÁNÍ		CÍLENÁ DOTACE CENY PRO VODNÉ		ZTRÁTOVÉ HOSPODAŘENÍ	
	POČET POROVNÁNÍ - ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	OBJEM FAKTUROVANÉ VODY V MIL. M ³ _ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	POČET POROVNÁNÍ - ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	OBJEM FAKTUROVANÉ VODY V MIL. M ³ _ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	POČET POROVNÁNÍ - KALKULOVÁN KLADNÝ NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	OBJEM FAKTUROVANÉ VODY V MIL. M ³ _KALKULOVÁN KLADNÝ NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ
I.skupina(>10 000mil.Kč)	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.skupina(>1 000mil.Kč)	3	4,27	1	0,00	2	4,27
III.skupina(>100mil.Kč)	33	8,94	4	1,40	29	7,54
IV.skupina(>10mil.Kč)	447	12,78	169	3,53	278	9,25
V.skupina(>1mil.Kč)	319	2,66	140	1,09	179	1,58
VI.skupina(<1mil.Kč)	15	0,08	4	0,01	11	0,07
CELKEM	817	28,73	318	6,02	499	22,70

Důvodem, který může vlastníky k cílené dotaci ceny vést, je zejména udržení ceny pro vodné na určité úrovni. Pokud je vlastník nucen přistoupit k dotaci ceny z důvodu její sociální únosnosti, lze konstatovat, že se tak děje v důsledku vysoké atomizace trhu (tzn., vlastník fakturuje příliš nízké množství vody, než aby mohl využívat úspory z rozsahu). Z dlouhodobého hlediska však tento přístup zabraňuje plnění záměru dosažení samofinancovatelnosti VIM a zvyšuje riziko zatížení budoucích generací výdaji na obnovu VIM buď formou státních dotací, nebo skokově zvýšenou cenou pro vodné, pokud vlastník o VIM dostatečně systematicky nepečuje a nefinancuje VIM z jiných příjmů.

5.3.3 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků

Podle počtu výskytů anomálií v jednotlivých skupinách se jako nejvíce problematickou jeví IV. skupina. V této skupině byla v 96,45 % Porovnání nalezena alespoň jedna anomálie (u 896 z 929 Porovnání ve skupině). Podle objemu fakturované pitné vody bylo ve všech skupinách nejméně jednou anomálií zasaženo více než 60 % objemu pitné vody fakturované. Dokonce v případě V. a VI. skupiny je alespoň jednou anomálií ovlivněn celý objem vody fakturované.

SKUPINA	% PODÍL OBJEMU VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ S VÝSKYTEM ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) S VÝSKYTEM ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIÍ
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	100,00%	0,156	0,156	105
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	100,00%	5,471	5,471	2 352
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	91,74%	29,267	31,901	2 788
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	83,59%	168,322	201,376	66
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	75,17%	43,492	57,855	316
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	69,44%	114,294	164,596	4
CELKEM	78,25%	361,00	461,355	5631

V následující tabulce jsou blíže specifikovány anomálie a jejich rozložení ve skupinách, u kterých četnost výskytu anomálií přesáhla celkový počet sto. Jedná se o III., IV., V. a VI. skupinu vlastníků. V rámci těchto čtyř skupin je pitnou vodou zásobeno více než 2,14 mil. obyvatel. Pro jejich zásobování se využívají vodovodní řady o celkové přepočtené délce 14,9 tis. km a hodnota VIM podle VÚME dosahuje 69,4 mld. Kč.

ANOMÁLIE POZN.: OBJEM VODY FAKTUROVANÉ CELKEM 461,35 MIL. M3	III.skupina (>100mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V III. SKUPINĚ	IV.skupina (>10mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V IV. SKUPINĚ	V.skupina (>1mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V V. SKUPINĚ	VI.skupina (<1mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VI. SKUPINĚ
OBJEM VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ V MIL. M3		57,85		31,9		5,47		0,16
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	78	17,85	769	21,48	446	3,38	16	0,07
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	33	8,94	447	12,78	319	2,66	15	0,08
KALKULOVÁN Kladný NEBO Nulový ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	29	7,54	278	9,25	179	1,58	11	0,07
Nulový celý řádek 20	28	7,65	242	7,82	190	1,99	13	0,06
VYSOKÁ PORUCHOVOST (POROVNÁNÍ, KDE JE POČET PORUCH/KM VĚTŠÍ, NEŽ 1,5NÁS MEDIÁNU SKUPINY BEZ POROVNÁNÍ S Nulovým počtem poruch)	33	19,07	210	7,65	65	0,62	2	0,003
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK KALKULOVÁN A DOSAŽEN	4	1,40	169	3,53	140	1,09	4	0,01
VYSOKÝ PODÍL Kalkulačního zisku k rozdělení na úvn (porovnání s podílem zisku na vyplacení vyšším, než 1,5nás. hodnoty mediánu skupiny z porovnání s kladným ziskem a podíl zisku k rozdělení na úvn >0)	24	9,43	115	4,07	489	4,71	3	0,03
0 PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ, NEŽ JSOU PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ JEDNÉ PORUCHY VE SKUPINĚ (PRŮMĚR POČÍTÁN BEZ POROVNÁNÍ, KDE JE 0 PORUCH, JAKO ARITMETICKÝ PRŮMĚR UKAZATELE VOM02)	3	1,68	94	3,08	49	0,65	4	0,04
Nulové ztráty	4	1,29	80	1,80	159	1,48	16	0,08
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	6	1,68	72	2,26	59	0,46	4	0,01
OKF > 1 A NEPLNÍ OBNOVU	14	4,56	70	3,19	28	0,34	1	0,003
NENulový počet poruch a nulové náklady na opravy	3	0,73	63	1,41	43	0,58	1	0,004
VYSOKÁ HODNOTA NEFAKTUROVANÉ VODY NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY V M3/KM/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z PROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)	12	5,67	53	2,87	27	0,35	2	0,01
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU NA DEN (M3/KM)/DEN (PŘEVYŠUJE 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z PROVNÁNÍ VYKAZUJÍCÍCH ZTRÁTY VODY NAD 4 M3/KM/DEN)	13	7,87	40	1,95	18	0,22	0	0,000
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (HODNOTA VíCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO VODNÉ Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY)	5	1,31	25	0,67	13	0,05	1	0,001
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	3	0,31	21	0,83	13	0,18	1	0,004
Nulové odpisy + nulové opravy +4.4 ve smíšeném nebo kombinovaném modelu	1	0,00	20	0,30	43	0,28	3	0,01
VYSOKÝ PODÍL ZISKU NA ÚVN (HODNOTA VíCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIÁNU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným kalkulačním ziskem)	23	10,65	20	0,54	72	0,77	8	0,07
CELKEM	316		2788		2352		105	

Problémem ve všech čtyřech skupinách je **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM**. Ve IV. a V. skupině vykazují tuto anomálii Porovnání, která tvoří více než 60% podíl z vody fakturované ve skupině (tj. IV. skupina 21,48 mil. m³ z 31,9 mil. m³ a V. skupina 3,38 mil. m³ z 5,47 mil. m³). Ve VI. skupině je to méně než 45 % a podíl je nejmenší III. skupině 30,86 %. V souvislosti s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu se u všech skupin vyskytuje **nulový celý řádek 20**. Tato skutečnost signalizuje problémy s procesem obnovy (od sestavování PFO obnovy, investičních plánů a plánů oprav až po realizaci obnovy) nebo se zjištěním hodnot, které se zde mají vyplňovat.

Využívání **záporného kalkulačního zisku při sestavování kalkulace ceny pro vodné** vlastníky infrastruktury svědčí o snaze udržet nízkou cenu pro vodné, případně nepřekročit hladinu sociální únosnosti ceny. Bohužel tento přístup si mohou dovolit jen vlastníci, kteří mohou dotovat provoz a obnovu z jiných zdrojů než z vodného. V případě, že vlastník VIM nastaví své obchodní vztahy s provozovatelem a odběrateli způsobem, který prokazatelně neumožňuje tvorbu dostatečné výše prostředků na obnovu VIM a nemá jiné zdroje, dochází z dlouhodobého hlediska z nárůstu rizika zatížení budoucích generací výdaji na obnovu VIM buď formou státních dotací, nebo skokově zvýšenou cenou pro vodné. Nejvíce je kalkulovaný záporný kalkulační zisk využíván ve IV. skupině (169 Porovnání), kde zasahuje 11,08% podílu objemu vody fakturované ve skupině (tj. 3,53 mil. m³ z 31,9 mil. m³ fakturované vody) a V. skupině (140 Porovnání), kde ovlivňuje 19,84% podíl (tj. 1,09 mil. m³ z 5,47 mil. m³ fakturované vody).

O nedostatečně fungujícím procesu obnovy VIM svědčí i hodnoty anomálií **vysoká poruchovost, vysoké ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řadu na den, nulové ztráty vody, vysoká hodnota nefakturované vody na km přepočtené délky na den a v poslední řadě i nulového počtu poruch a zároveň vykázaných nákladů na opravy vyšších než průměrné náklady na odstranění jedné poruchy ve skupině, případně nenulový počet poruch a vykázané nulové náklady na opravy**. Podle výskytu anomálie nulové ztráty vody, lze konstatovat, že zejména vlastníci v V. (159 Porovnání), IV. (80 Porovnání) a VI. skupině (16 Porovnání) nevěnují pozornost sledování ztrát vody a případně se nezabývají sledováním stavu a obnovou VIM. Jedná se o vlastníky, kteří poskytují pitnou vodu více než 921 tis. obyvatelům a hodnota VIM podle VÚME činí 31,11 mld. Kč.

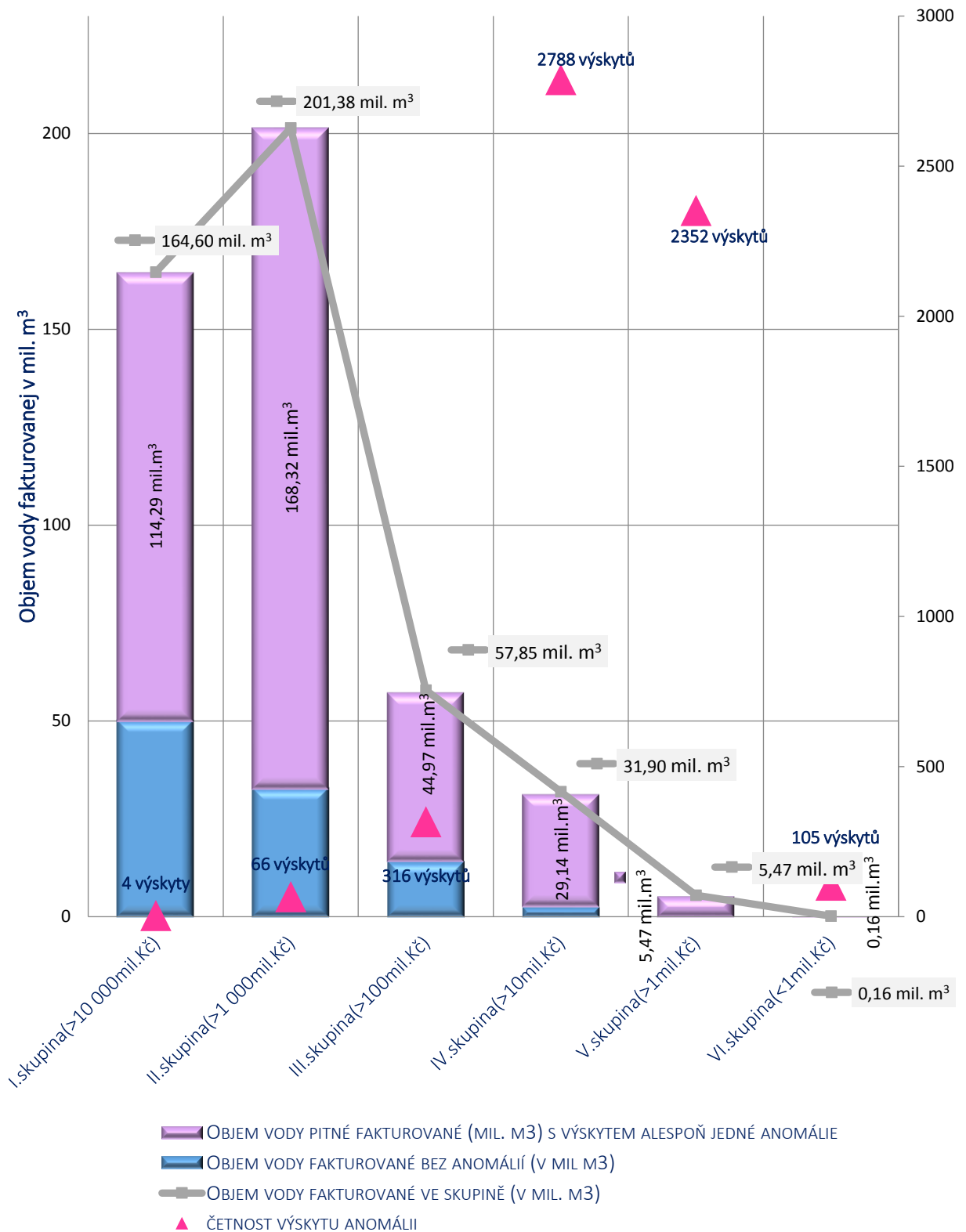
Jak nasvědčuje četnost výskytu *vysoký podíl kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN*, mohly by být takto získané zdroje alespoň u komunálních vlastníků reinvestovány do obnovy, zejména v V. (489 Porovnání) a IV. skupině (115 Porovnání).

Další anomálie souvisejí s nastavením obchodního vztahu mezi vlastníkem a provozovatelem, případně s chybami vykazování.

Pro ucelení přehledu dále uvádíme graf znázorňující podíly fakturované vody zasažené alespoň jedním výskytem anomálie po jednotlivých skupinách.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - PITNÁ VODA
VÝSKYT ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ
- PŘEVEDENO NA OBJEM VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M³)

1. celková velikost trhu dle Porovnání 473,197 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 461,355 mil. m³ (97,5% podíl trhu)

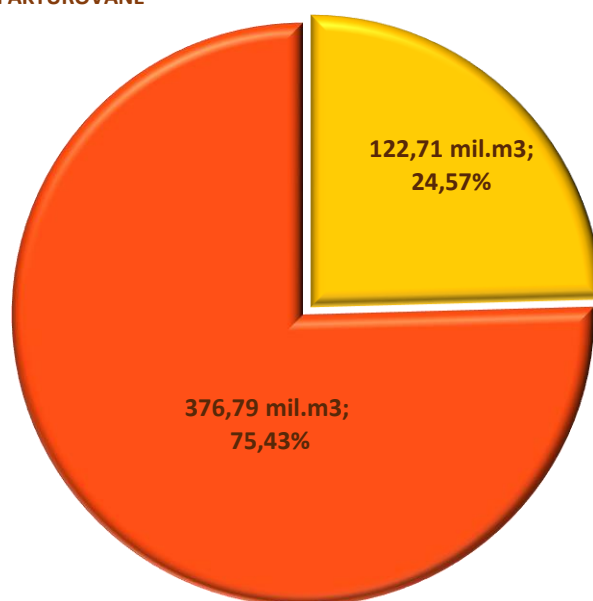

5.3.4 Kanalizace

V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů v části týkající se kanalizace bylo posuzováno 2 005 Porovnání, která představovala 97,79% podíl trhu stanovený na základě fakturovaného množství odváděných odpadních vod a srážkových vod (tj. 499,502 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 97,81 % celkového počtu analyzovaných Porovnání, tj. na 1 961 Porovnáních.

Níže uvedený graf znázorňuje výskyt alespoň jedné anomálie podle podílu na trhu. Z hlediska objemu odpadní a srážkové vody fakturované lze konstatovat, že jen 24,57 % analyzovaného trhu není ovlivněno výskytem anomálie.

BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - KANALIZACE
VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ ODPADNÍ
A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ

- Objem vody odpadní a srážkové fakturované bez anomálií (v mil. m³)
- Objem vody odpadní a srážkové fakturované (mil. m³) s výskytem alespoň jedné anomálie

V rámci benchmarkingu vlastnických subjektů byla analýza zaměřená především na zjišťování skutečností, které mohou zamezovat plnění hlavního záměru regulace – dosažení samofinancovatelnosti VIM. Pro reálnější posouzení míry naplnění uvedeného záměru u jednotlivých Porovnání (posouzení obchodních vztahů vlastníků, provozovatelů a odběratelů služeb), byla hodnocena především dostatečnost tvorby prostředků na obnovu. Aby vlastníci VIM zabezpečili finanční prostředky na obnovu, měli by se prioritně v závislosti na aplikovaném modelu provozování zaměřit na nastavení ceny pro stočné. Tato cena by měla pokrývat plnou výši všech souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů, zejména pak nájemného v odpovídající výši (v případě oddílného a kombinovaného modelu provozování), odpisů VIM, nákladů na opravy, prostředků na obnovu (dle PFO) a kalkulačního zisku (výpočet podle cenového výměru MF).

Následující tabulka uvádí četnost výskytu identifikovaných anomálií v analyzovaných Porovnáních. Kromě anomálií souvisejících s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu, popř. signalizujících nevyvážené nastavení obchodních vztahů mezi vlastníky a provozovateli, byly identifikovány anomálie poukazující na horší stav VIM a na rozhodnutí vlastníka VIM nevybírat stočné.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEMY ZA JEDNOTLIVÉ NALEZENÉ ANOMÁLIE	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (499,5 MIL.M ³)
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 KM STOKOVÉ SÍŤE / ROK (HODNOTA 1,5 NÁSOBKU MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ BEZ NULOVÉ HODNOTY UKAZATELE)	181	213,630	42,769%
VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (BEZ ČÁSTI NA ROZVOJ A OBNOVU) (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S KLADNÝM KALKULAČNÍM ZISKEM)	337	175,756	35,186%
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1 716	69,645	13,943%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	95	45,617	9,133%
NULOVÝ POČET PORUCH + OPRAVY VYŠŠÍ NEŽ PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA ODSTRANĚNÍ PORUCHY VŠECH SUBJEKTU, KTERÉ MAJÍ NENULOVÝ POČET PORUCH	526	40,198	8,048%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	1 124	36,766	7,361%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	666	34,626	6,932%
KALKULOVÁN KLADNÝ NEBO NULOVÝ ZISK A DOSAŽEN ZÁPORNÝ	577	25,657	5,137%
ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	547	11,109	2,224%
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	18	5,849	1,171%
NULOVÉ ODPISY + NULOVÉ OPRAVY +4.4 VE SMÍŠENÉM NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	222	2,468	0,494%
NENULOVÝ POČET PORUCH A NULOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	61	1,643	0,329%
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (HODNOTA VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO STOČNÉ POROVNÁNÍ SKUPINY PLNÍCÍCH OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY)	43	0,886	0,177%
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	61	0,661	0,132%
ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ CELKEM	6 174		

U 61 Porovnání bylo vykázáno **nulové stočné způsobené nulovou cenou**. Vlastníci zejména ve IV. a V. skupině se rozhodli nefakturovat stočné (např. u odvádění v domovních čistírnách již vyčištěných odpadních vod přímo do vodního recipientu) a hradit veškeré náklady a prostředky obnovy z jiných zdrojů než ze stočného.

Nejvýznamnější anomálií určenou podle objemu fakturované odpadní a srážkové vody na Porovnání je **vysoký počet poruch na 1 km stokové sítě**. Četnost výskytu činí jen 9 % analyzovaných Porovnání, tj. 181 Porovnání. Více než 90 % objemu fakturované vody s touto anomálií je vykázáno na 21 Porovnáních z I. a II. skupiny. Nejvyšší počet Porovnání s touto anomálií je ve IV. vlastnické skupině. Vypovídací schopnost uvedeného ukazatele je ovlivněná faktem, že údaj o počtu poruch vykazoval nulovou hodnotu na 1 452 Porovnáních (72,42 % analyzovaných Porovnání). Zde je ale třeba zdůraznit možnost vlivu rozdílného chápání pojmu porucha a dále i skutečnosti, že s moderními technologiemi jejich detekování, které využívají zejména velcí provozovatelé, přibývá množství vykázaných poruch, ale kvalita péče o VIM se zlepšuje. Interpretace vysokého počtu poruch není tedy tak jednoznačná.

Další významnou anomálií poskytující bližší informaci o tom, zda se kalkulovaný zisk využívá na tvorbu prostředků na obnovu VIM, je **vysoký podíl kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN**. Lze konstatovat, že v případě 337 Porovnaní (175,76 mil. m³ fakturované vody) se neuvažuje s použitím zisku na obnovu VIM. Nejvíce se tato anomálie vyskytovala ve IV. (161 Porovnaní) a III. vlastnické skupině (112 Porovnaní).

Na nesrovnalosti ve vykazování počtu poruch a nákladů na opravy upozorňuje anomálie **nulový počet poruch a zároveň náklady na opravy vyšší než průměrné náklady na odstranění poruchy** (526 Porovnaní; 40,2 mil. m³ fakturované vody) a anomálie **nenulový počet poruch a nulové náklady na opravy** (61 Porovnaní; 1,64 mil. m³ fakturované vody). Bohužel vzhledem k chybějícím informacím o stáří a stavu majetku a nejednotnosti chápání pojmu porucha, není možné zhodnotit, zda výše poruch na 1 km sítě odpovídá stáří majetku. Z hlediska četnosti výskytu lze konstatovat, že nejvíce problémů se sledováním počtu poruch a vykazováním nákladů na jejich odstranění mají vlastníci ve IV. vlastnické skupině.

Podle počtu výskytů je nejčastěji se vyskytující anomálií **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM**. Byla identifikována u 1 716 analyzovaných Porovnaní. Objem fakturované vody těchto Porovnaní činil 69,65 mil. m³, tj. 13,94 % analyzovaného trhu. U 1 124 Porovnaní (tj. 36,77 mil. m³ fakturované vody) byl vykázan **záporný kalkulační zisk**. Jedná se o 7,36% podíl analyzovaného trhu a je nutné, aby si dotčení vlastníci VIM uvědomili, že se připravují o významnou možnost generování prostředků na obnovu VIM. V některých případech se může jednat o rozhodnutí vlastníka, který disponuje příjmy z jiné neregulované činnosti a u některých vlastníků může být tento jev důsledkem vysoké atomizace trhu. Dlouhodobé spoléhání vlastníků na získání potřebných prostředků na obnovu z dotačních titulů je velmi nezodpovědné.

Problém se sledováním tvorby a čerpání prostředků na obnovu měli zpracovatelé 666 Porovnaní (tj. 34,63 mil. m³ fakturované vody; 6,93% podíl analyzovaného trhu), na kterých nebyly uvedené požadované informace **na řádku 20 o tvorbě a čerpání prostředků na obnovu**. Za chybný přístup k řešení tvorby prostředků na obnovu lze považovat případy, kdy vlastníci do ceny pro stočné (u oddílného nebo kombinovaného modelu provozování) **nezapočítávají nájem VIM**, případně je jeho hodnota záporná. Tato anomálie se vyskytuje u 9,13% podílu analyzovaného trhu (45,62 mil. m³ fakturované vody; 95 Porovnaní). V případě aplikovaného smíšeného nebo kombinovaného modelu provozování vlastníci do ceny pro stočné **nezapočetli odpisy, náklady na opravy ani prostředky na obnovu ř. 4.4** celkem na 222 Porovnaních (2,47 mil. m³ fakturované vody; 0,49% podíl analyzovaného trhu). Uvedené skutečnosti poukazují na problém přímo související s plněním záměru dosažení samofinancovatelnosti oboru VaK a je možné usuzovat, že vlastníci neprovádějí systematickou plánovanou péči o VIM zahrnující plánované obnovující opravy, pravidelnou údržbu a investiční činnost, případně tyto činnosti nepovažují za prioritní.

Na chybu ve vykazování, případně na nejasnosti při sestavování Porovnaní poukazuje i výskyt anomálie uvedení kladné hodnoty položky nájemné v kalkulaci ceny pro stočné v případě aplikovaného smíšeného modelu provozování nebo oddílného modelu se servisní smlouvou. Byla nalezena u 18 Porovnaních (5,85 mil. m³ fakturované vody; 1,17% podíl analyzovaného trhu). Může se jednat o chybně vykázanou nákladovou položku, např. nájem jiného než infrastrukturního majetku.

Výskyt uvedených anomálií dokazuje, že dochází k výraznému dotování ceny pro stočné a odkládání tvorby prostředků na obnovu VIM. Tato situace je závažná nejenom z pohledu

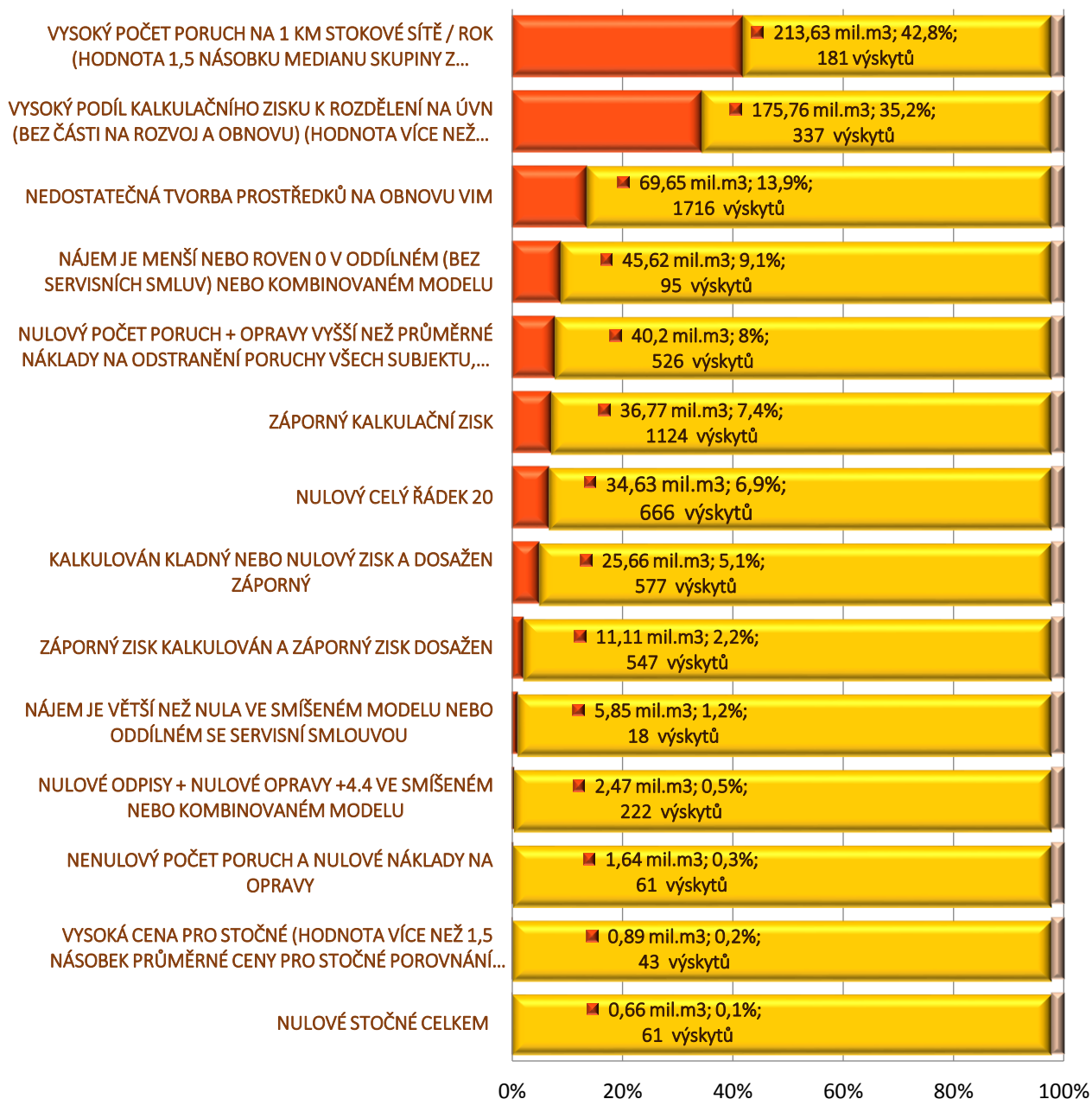
hodnocení plnění záměrů regulace (samofinancovatelnost a obnova VIM), ale dlouhodobě zvyšuje riziko neúměrného zatížení budoucích generací náklady na obnovu VIM, popř. riziko nárůstu požadavků na poskytování státních dotací, popř. zadlužení vlastníků VIM při použití úvěrových zdrojů na financování obnovy VIM.

V následujícím grafu jsou uvedeny jednotlivé anomálie podle zasažené fakturované vody na celkovém objemu fakturované vody analyzovaného trhu.

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY
FAKTUROVANÉ [MIL.M³] BENCHMARKINGU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 -
KANALIZACE**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 510,81 mil. m³

2. velikost části analyzovaného trhu 499,50 mil. m³ (97,8% podíl trhu)

množství vody fakturované; % podíl analyzovaného trhu; četnost výskytů anomálie

■ NALEZENA ANOMÁLIE ■ BEZ VÝSKYTU DANÉ ANOMÁLIE ■ NEANALYZOVANÁ DATA

5.3.5 Nedostatečná tvorba prostředků na obnovu

Jedním z významných údajů, které byly výsledkem provedené analýzy, je celkové množství chybějících prostředků na obnovu VIM pocházejících ze stočného. Tyto prostředky činily celkem 808,21 mil. Kč. Celkové stočné činilo 16,8 mld. Kč a mělo být o chybějící prostředky obnovy vyšší, tedy 17,61 mil. Kč (tj. o 4,81 %). Jedná se o navýšení kalkulačních položek přímo ovlivňujících výši tvořených prostředků na obnovu (v závislosti na modelu provozování, viz 3.2). Na 1 m³ fakturované vody podle analyzovaných Porovnání připadá přibližně 1,6 Kč chybějících prostředků na obnovu.

Přehled výše chybějících prostředků na obnovu v mil. Kč v členění podle modelu provozování a jednotlivých skupin vlastníků je uveden v následující tabulce.

CHYBĚJÍCÍ PROSTŘEDKY NA OBNOVU MAJETKU (DO MINIMÁLNÍ VÝŠE TEORETICKÉ HODNOTY PROSTŘEDKŮ POTŘEBNÝCH NA OBNOVU VIM; MIL. KČ) / MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ SKUPINY
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	2,90	37,03	10,44	0,00	50,37
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	86,72	145,68	9,18	84,84	326,42
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	6,56	143,43	29,80	234,67	414,46
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	0,00	1,19	1,99	13,71	16,89
VI.SKUPINA(<1MIL.KČ)	0,00	0,00	0,00	0,06	0,07
CELKEM ZA JEDNOTLIVÉ MODELY PROVOZOVÁNÍ	96,18	327,33	51,41	333,29	808,21

Stejně jako u pitné vody problém z nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu nemají vlastníci z I. skupiny. Nejvíce chybějících prostředků na obnovu (414,46 mil. Kč) vykazují vlastnické subjekty u 1 228 Porovnání ve IV. vlastnické skupině (90,63 % Porovnání ve skupině) a podobná situace je i u vlastnických subjektů v III. vlastnické skupině u 213 Porovnání (73,7 % Porovnání ve skupině), kde chybí 326,42 mil. Kč. Vzhledem k faktu, že se anomálie v obou skupinách vyskytuje u vlastníků využívajících pro provozování oddílný model provozování, hlavní řešení problému bude spočívat zejména v lepším nastavení obchodních vztahů mezi vlastníky a provozovateli. V celém souboru analyzovaných dat se naopak problematika nedostatečné tvorby prostředků na obnovu týká zejména smíšeného modelu provozování (1 024 Porovnání, tj. 89,4 % Porovnání se smíšeným modelem provozování), převažuje výskyt III., IV. a V. vlastnické skupině.

O nastavení ceny pro stočné vypovídají i ukazatele OKF a výše kalkulačního zisku, které informují o případné dotaci ceny a ztrátovosti provozu v daném roce. Následující tabulka porovnává průměrné hodnoty ukazatelů OKF, ceny pro vodné a jednotkových nákladů u subjektů s dostatečnou tvorbou prostředků na obnovu a subjektů s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu za jednotlivé vlastnické skupiny. Průměrná hodnota OKF u subjektů s nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu je pod 1 (od 0,35 po 0,75), což upozorňuje na skutečnost, že cena nepokrývá jednotkové ÚVN a minimální teoretickou výši prostředků na obnovu. U všech dotčených vlastnických skupin je průměrná hodnota ceny pro stočné nižší než průměrná hodnota jednotkových ÚVN. Pokud by měla cena pro stočné obsahovat i

minimální výši prostředků na obnovu, v průměru by nejvíce narostla u Porovnání III. vlastnické skupiny.

Naproti tomu v případě subjektů s dostatečnou tvorbou prostředků na obnovu je průměrná hodnota OKF v jednotlivých skupinách vyšší než 1 (1,00 až 1,15), tj. tržby ze stočného v roce 2017 pokrývaly ÚVN a potřebnou výši prostředků na obnovu.

DOSTATEČNÁ MINIMÁLNÍ TVORBA					
SKUPINA VLASTNÍKŮ	POČET POROVNÁNÍ	PRŮMĚRNÁ HODNOTA OKF	PRŮMĚRNÁ CENA PRO STOČNÉ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ HODNOTA JEDNOTKOVÝCH NÁKLADŮ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE TEORETICKÉ CENY PRO PLNĚNÍ OBNOVY PŘI NULOVÉM ZISKU (KČ/M3)
I.SKUPINA (>10 000 MIL.KČ)	5	1,15	35,23	30,74	30,74
II.SKUPINA (>1 000 MIL.KČ)	42	1,11	35,29	32,02	32,08
III.SKUPINA (>100 MIL.KČ)	76	1,05	33,77	32,27	32,27
IV.SKUPINA (>10 MIL.KČ)	127	1,00	45,51	47,88	47,99
V.SKUPINA (>1 MIL.KČ)	35	1,01	40,43	44,15	44,15
VI.SKUPINA (<1 MIL.KČ)	4	1,01	14,32	14,66	14,66
CELKEM	289	1,03	39,71	40,26	40,32

NEDOSTATEČNÁ MINIMÁLNÍ TVORBA						
SKUPINA VLASTNÍKŮ	POČET POROVNÁNÍ	PRŮMĚRNÁ HODNOTA OKF	PRŮMĚRNÁ CENA PRO STOČNÉ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ HODNOTA JEDNOTKOVÝCH NÁKLADŮ (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE TEORETICKÉ CENY PRO PLNĚNÍ OBNOVY PŘI NULOVÉM ZISKU (KČ/M3)	PRŮMĚRNÁ VÝŠE CHYBĚJÍCÍCH PROSTŘEDKŮ OBNOVY VIM NA 1M3 ODPADNÍ VODY FAKTUOVANÉ (KČ/M3)
I.SKUPINA (>10 000 MIL.KČ)						
II.SKUPINA (>1 000 MIL.KČ)	5	0,75	30,64	31,25	49,56	18,69
III.SKUPINA (>100 MIL.KČ)	213	0,70	30,39	33,58	64,07	33,01
IV.SKUPINA (>10 MIL.KČ)	1228	0,47	22,86	32,93	60,78	31,89
V.SKUPINA (>1 MIL.KČ)	260	0,35	13,11	22,95	36,42	16,18
VI.SKUPINA (<1 MIL.KČ)	10	0,44	11,34	18,28	19,43	4,24
CELKEM	1716	0,48	22,28	31,41	57,22	29,45

Možností, jak zabezpečit plnění obnovy (dosažení samofinancovatelnosti VIM), je využívání řádku 4.4 v Porovnání v návaznosti na pečlivě zpracovaný PFO. PFO by měl mimo jiné vycházet z plánu oprav a investic s charakterem obnovy. V případě oddílného a kombinovaného modelu provozování by se tvorba prostředků na obnovu VIM zvýšila i

odpovídajícím navýšením nájemného VIM. Vlastníci VIM si musejí uvědomit, že pokud nevytváří dostatek prostředků na obnovu VIM, budou v budoucnu nuceni chybějící prostředky financovat z jiných zdrojů nebo tuto povinnost přenesou na příští generace. Další možností je využití kladného kalkulačního zisku jako zdroje generování části potřebných prostředků na financování obnovy ve stočném.

Pro dosažení záměru regulátora samofinancovatelnosti infrastruktury a dosažením rovnovážné cenotvorby (odpovídající pokrytí všech provozních nákladů a obnovy VIM) je zásadní cenotvorba. Regulační rámec cenotvorby umožňuje vlastníku a provozovateli zahrnutí **všech ekonomicky oprávněných nákladů, prostředků na obnovu a přiměřeného zisku do ceny**. Zejména u menších vlastníků, menších systémů by takto nastavené hladina ceny mohla převýšit hranici sociální únosnosti ceny a způsobit ekonomickou nedostupnost služby. Dále může mít vlastník jiné důvody, na základě kterých se rozhodne dotovat cenu. V takovém případě dochází k využívání záporního kalkulačního zisku již při setavování kalkulace.

U Porovnání, která negenerují dodatečnou minimální výši prostředků na obnovu, se často vyskytuje *nulová nebo záporná hodnota kalkulačního zisku*. Z 2 005 analyzovaných Porovnání se v 1 124 případech (tj. 56,1 % Porovnání) vyskytuje záporná hodnota kalkulačního zisku. Z hlediska objemu fakturované vody se jedná o 36,77 mil. m³. V případě 97 Porovnání (10,81 mil. m³ fakturované vody), byla stanovena výše ceny pro stočné postačující na generování dostatečného množství prostředků na obnovu za předpokladu, že Porovnání obsahovala veškeré ekonomicky oprávněné náklady související s výrobou a distribucí pitné vody odběratelům v plné výši.

Jak již bylo zmíněno výše, někteří vlastníci již při sestavování kalkulace ceny pro stočné **uvažují s dotací ceny, tj. využívají záporný kalkulační zisk** a také jej dosáhli. Uvedená skutečnost byla zjištěna u 547 Porovnání (11,11 mil. m³ fakturované vody). Nejčastěji ve vyskytovali IV. a V. vlastnické skupině. Následující tabulka obsahuje rozložení používání záporného kalkulačního zisku podle jednotlivých skupin v rozdělení na cílené ztrátové hospodaření a neplánované ztrátové hospodaření.

VLASTNICKÁ SKUPINA	ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK NA POROVNÁNÍ		CÍLENÁ DOTACE CENY PRO STOČNÉ		ZTRÁTOVÉ HOSPODAŘENÍ	
	POČET POROVNÁNÍ - ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	OBJEM FAKTUROVANÉ ODPADNÍ VODY V MIL. M ³ _ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	POČET POROVNÁNÍ - ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	OBJEM FAKTUROVANÉ ODPADNÍ VODY V MIL. M ³ _ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	POČET POROVNÁNÍ - KALKULOVÁN Kladný nebo nulový zisk a dosažena ztráta	OBJEM FAKTUROVANÉ ODPADNÍ VODY V MIL. M ³ - KALKULOVÁN Kladný nebo nulový zisk a dosažena ztráta
II.SKUPINA (>1 000 MIL.KČ)	5	6,83			5	6,83
III.SKUPINA (>100 MIL.KČ)	81	10,59	29	2,48	52	8,11
IV.SKUPINA (>10 MIL.KČ)	824	17,57	403	7,78	421	9,80
V.SKUPINA (>1 MIL.KČ)	206	1,68	110	0,81	96	0,86
VI.SKUPINA (<1 MIL.KČ)	8	0,10	5	0,04	3	0,06
CELKEM	1124	36,77	547	11,11	577	25,66

V mnoha případech souvisí dotace ceny s vysokým stupněm atomizace sektoru. Z dlouhodobého hlediska však tento přístup zabraňuje plnění záměru dosažení

samofinancovatelnosti VIM a zvyšuje riziko zatížení budoucích generací výdaji na obnovu VIM buď formou státních dotací, nebo skokově zvýšenou cenou, pokud vlastník o VIM dostatečně systematicky nepečuje a nefinancuje obnovu z jiných příjmů.

5.3.6 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách vlastníků

SKUPINA VLASTNÍKŮ	% PODÍL OBJEMU VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ S VÝSKYTEM ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) S VÝSKYTEM ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ (V MIL. M ³)	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIÍ
VI.SKUPINA (<1 MIL.KČ)	100,00%	0,12	0,12	50
V.SKUPINA(>1MIL.KČ)	99,72%	2,78	2,79	1 032
IV.SKUPINA(>10MIL.KČ)	96,87%	34,51	35,63	4 303
III.SKUPINA(>100MIL.KČ)	91,38%	69,54	76,10	714
II.SKUPINA(>1 000MIL.KČ)	84,80%	154,30	181,97	72
I.SKUPINA(>10 000MIL.KČ)	56,94%	115,52	202,90	3
CELKEM	75,43%	376,79	499,50	6 174

Z hlediska objemu fakturované vody zasahují anomálie všechny skupiny. Také v první vlastnické skupině se vyskytuje alespoň jedna anomálie u více než 50 % objemu fakturované vody. Více než 95 % objemu fakturované odpadní vody je ovlivněno ve III., IV. a V. skupině. Všechna Porovnání v VI. skupině jsou ovlivněna alespoň jednou anomálií.

Podle četnosti výskytu lze konstatovat, že nejproblémovějšími skupinami z hlediska plnění záměrů regulace jsou Porovnání **vlastníků z III., IV. a V. skupiny**. Celková hodnota majetku VIM uvedených skupin je 228,43 mld. Kč, objem fakturované vody činil 114,53 mil. m³ a počet připojených obyvatel 2,19 mil.

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky, je v těchto rizikových skupinách největším problémem **nedostatečná tvorba prostředků na obnovu ze stočného**. Ve IV. a V. skupině je vykázáno nesprávné nastavení ceny pro stočné pro více než 65% podíl vody fakturované v obou těchto skupinách (79,02% podíl, tj. 1 228 Porovnání s 28,156 mil. m³ z 35,63 mil. m³ fakturované vody a pro V. skupinu 66,10% podíl, tj. 260 porovnání s 1,844 mil. m³ z 2,79 mil. m³ fakturované vody). V III. skupině ovlivňuje uvedený nedostatek téměř 40% podíl fakturované vody ve skupině. Příčiny mohou spočívat zejména v plánovaném používání **záporného kalkulačního zisku** (tzn. dotování ceny z jiných zdrojů než je stočné). Anomálie se projevila v V. a IV. skupině, kde ovlivňuje více než čtvrtinu objemu fakturované vody v každé skupině. Z hlediska počtu výskytu nejvíce záporný kalkulační zisk při sestavování kalkulace využívají vlastníci ve IV. skupině (403 Porovnání) a pak v V. skupině (110 Porovnání). Vzhledem k faktu, že se jedná o malé vlastníky, bylo by dobré prověřit, ve kterých případech již cena pro stočné dosahuje sociálně unosnou výši a plánované využívání záporného kalkulačního zisku je s největší pravděpodobností důsledkem atomizace trhu. Na druhé straně ve všech třech skupinách se vyskytovala Porovnání vykazující dosaženou záporný kalkulační zisk. *Se ztrátou byl prodán více než čtvrtinový objem fakturované vody ve IV. a V. vlastnické skupině* (421 Porovnání, tj. 9,795 mil. m³ z 35,63 mil. m³ fakturované vody ve IV. skupině a 96 Porovnání, tj. 0,861 mil. m³ z 2,79 mil. m³ fakturované vody v V. skupině)

Dalším důvodem komplikujícím detailnější vyhodnocení plnění obnovy je neposkytování úplných informací o tvorbě a čerpání prostředků na obnovu – **nulový řádek 20** (tvorba a čerpání prostředků na obnovu). Ten byl nalezen ve všech třech skupinách, největší podíl fakturované vody (tj. 42,74 %; 139 Porovnáání) ovlivňoval v V. skupině. Početněji se nacházel i ve IV. skupině, a to v případě 456 Porovnáání.

Zajímavou skutečností je i **výskyt vysokého podílu kalkulačního zisku k rozdělení**. Ten ovlivnil více než 45 % fakturované vody ve III. skupině (112 Porovnáání) a necelou čtvrtinu fakturované vody v IV. skupině (161 Porovnáání). Představuje část zisku, který není využit na financování obnovy resp. rozvoje VIM. Jinak řečeno, vlastníci by jej potenciálně mohli na tvorbu zdrojů na obnovu využít. Dalšími důvody nízké tvorby prostředků na obnovu mohou spočívat v nízkém nájemném, nízkých odpisech, opravách popř. v nepoužívání řádku 4.4 Porovnáání, což signalizuje neexistenci PFO.

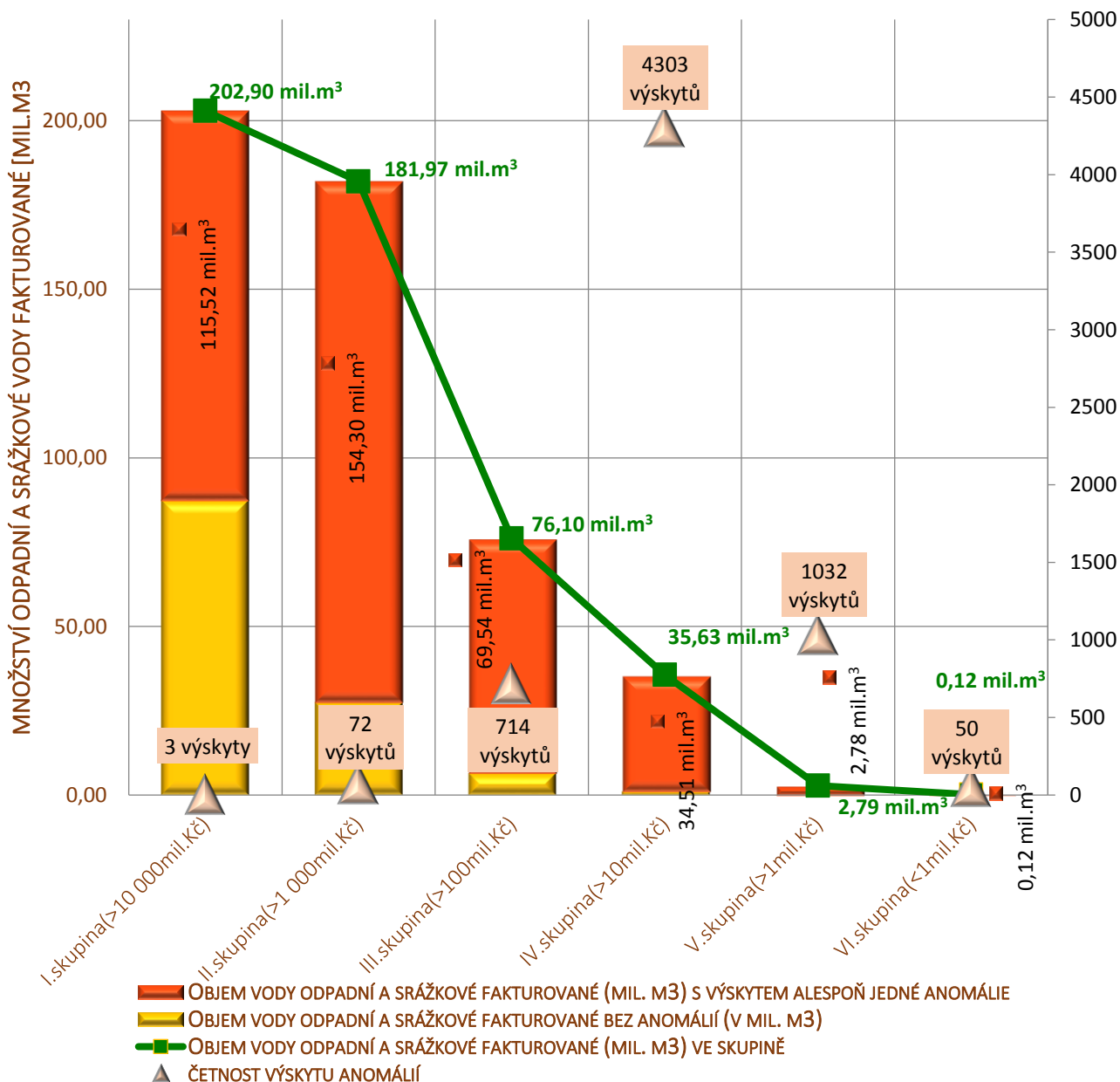
Dalšími nedostatky v uvedených rizikových skupinách je nevykazování počtu poruch a vysoký počet poruch na km kanalizační sítě.

ANOMÁLIE	III.skupina (>100 mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V III. SKUPINĚ	IV.skupina (>10 mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ VE IV. SKUPINĚ	V.skupina (>1 mil.Kč) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V V. SKUPINĚ
OBJEM VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ V MIL. M3		76,10		35,63		2,79
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	213	30,384	1 228	28,156	260	1,844
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	81	10,590	824	17,574	206	1,676
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	60	11,247	456	10,138	139	1,192
KALKULOVÁN Kladný NEBO Nulový Zisk A Dosažen Záporný	52	8,112	421	9,795	96	0,861
Nulový počet poruch + opravy vyšší než průměrné náklady na odstranění poruchy všech subjektu, které mají nenulový počet poruch	84	17,912	406	14,637	31	0,545
ZÁPORNÝ ZISK KALKULOVÁN A ZÁPORNÝ ZISK DOSAŽEN	29	2,478	403	7,779	110	0,815
VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (BEZ ČÁSTI NA ROZVOJ A OBNOVU) (HODNOTA Více než 1,5 NÁSOBEK MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ S Kladným KALKULAČNÍM ZISKEM)	112	34,618	161	5,288	38	0,688
Nulové odpisy + nulové opravy +4.4 ve smíšeném nebo kombinovaném modelu	2	0,156	128	1,759	88	0,538
VYSOKÝ POČET PORUCH NA 1 KM STOKOVÉ SÍŤE / ROK (HODNOTA 1,5 NÁSOBKU MEDIANU SKUPINY Z POROVNÁNÍ BEZ Nulové hodnoty ukazatele)	51	16,922	103	2,383	6	0,084
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN 0 V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	15	2,146	58	1,465	11	0,101
NENulOVÝ POČET PORUCH A NulOVÉ NÁKLADY NA OPRAVY	6	0,402	46	0,949	9	0,291
NulOVÉ STOČNÉ CELKEM	0	0,000	36	0,491	24	0,167
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (HODNOTA Více než 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ CENY PRO STOČNÉ POROVNÁNÍ SKUPINY PLNÍCÍCH OKF MEZI 1 AŽ 1,5; PLNĚNÍ OBNOVY)	5	0,269	20	0,504	13	0,052
NÁJEM JE VĚTŠÍ NEŽ NULA VE SMÍŠENÉM MODELU NEBO ODDÍLNÉM SE SERVISNÍ SMLOUVOU	4	5,235	13	0,606	1	0,008
CELKEM	714		4 303		1 032	

Porovnání rizikových skupin (III., IV. a V.), na kterých byla identifikována alespoň jedna anomálie, vykazala v souvisejících VÚME délku kanalizační sítě více než 16 tis. km a čištění odpadní vody zabezpečuje 1 436 ks ČOV. Podle výsledků analýz chybělo v roce 2017 vlastníkům v těchto skupinách pro zabezpečení obnovy VIM 757,73 mil. Kč. To znamená, že jejich dosahované tržby za stočné celkem (3,3 mld. Kč, tj. 19,65 % z celkových tržeb za rok 2017) by měly být o tuto částku navýšeny. Relevantnost těchto výsledků je závislá na skutečnosti, zda vlastníci do kalkulace ceny pro stočné započítávali související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši. Pro ucelení přehledu uvádíme graf znázorňující situaci v rámci jednotlivých skupin.

BENCHMARKINGU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - KANALIZACE
VÝSKYT ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ - VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ [MIL.M3]

1. celková velikost trhu dle Porovnání 510,81 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 499,50 mil. m³ (97,8% podíl trhu)

5.4 Závěry benchmarkingového projektu vlastnických subjektů za rok 2017

5.4.1 SWOT analýza

Na základě realizovaných benchmarkingových projektů, podrobné analýzy dat zasílaných na MZe, informací vyplývajících z nálezů provedených kontrol vlastníků a provozovatelů VIM a z přijatých stížností byla sestavena následující SWOT analýza.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
1. Rozvinutá síť VIM a prozatím dostatek vodních přírodních zdrojů na většině území ČR. 2. Legislativní rámec upravující práva a povinnosti vlastníka VIM. 3. Legislativní rámec upravující vztah mezi vlastníkem a provozovatelem. 4. Fungující mechanismus upravující investiční proces vlastníků. 5. Vysoké % napojení obyvatelstva k vodovodu a ke kanalizaci pro veřejnou potřebu. 6. Legislativně zaveden systém cenotvorby, který umožňuje pokrývat všechny náklady z ceny vodného a stočného - předpoklad pro dosažení samofinancovatelnosti vodovodů a kanalizací. 7. Možnost využití nástroje v cenovém výměru „smlouva mezi vlastníkem a nájemcem o přenechání části zisku nájemci“. 8. Organizovaný sběr dat upraven legislativou (vybrané údaje z majetkové a provozní evidence, „Porovnání“, hlášení pro ČSÚ, mechanismy sběru dat o kvalitě pitné vody a hodnotách vyčištěných odpadních vod). 9. Existence dotačních titulů na rozvoj VIM.	1 Vysoký stupeň atomizace trhu (dle evidence MZe 6 795 vlastníků, 2 878 provozovatelů). 2. Zejména u menších vlastníků prioritní využívání zdrojů vody ve vlastním katastru a případné doplňování nedostatečné kapacity vlastních zdrojů z oblastních vodovodů, často na úkor ekonomické efektivity a kolísající úrovně kvality dodávané vody. 3. Různorodost struktury obchodních vztahů v rámci jednotlivých modelů provozování ovlivňuje možnosti vlastníka rozhodovat o způsobu generování prostředků na obnovu, o jejich výši a době akumulace, která může souviset s délkou trvání smlouvy uzavřené mezi vlastníkem VIM a provozovatelem. 4. Slabá vyjednávací pozice vlastníka vůči provozovateli zapříčiněná nedostatečnou znalostí práv a povinností vlastníka VIM (zejména u menších vlastníků). 5. Nedodržování legislativy ze strany vlastníků a provozovatelů (zákon o cenách, vyhláška č. 428/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., Koncesní zákon 139/2006 Sb. platný 1. 1. 2014 - 30. 9. 2016, zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). 6. Neexistence legislativní úpravy pro stanovení minimální výše nájemného nebo ceny pro vodné a pro stočné s vazbou na dosažení samofinancovatelnosti VIM. Nedostatečný dozor nad dodržováním legislativy (cenotvorba, plán financování obnovy a jeho realizace, kalkulace neoprávněných nákladů, servisní smlouvy). 7. Dotace ceny vlastníkem přes položku kalkulační zisk - trend u komunálních vlastníků. Tento postup zamezuje dosažení samofinancovatelnosti sektoru. V případě vlastnického modelu provozování tak dochází k dotování samotného provozu - zejména u vlastníků s malým počtem připojených osob.

8. Diskutabilní kvalita dat zasílaných na MZe (výskyt logických chyb, neúplná data, nesouměřitelná data vyplývající z nejednotného chápání pojmů, např. obnova, porucha, apod.) a chybějící informace ke kontrole plnění PFO (např. stáří a opotřebení VIM, proinvestované dotace, objem plánovaných oprav apod.)
9. Ve vybraných údajích majetkové a provozní evidence se neposkytovaly informace o přivaděčích a sběračích, což má přímý vliv na vypovídací hodnotu některých ukazatelů benchmarkingu (např. hodnota VIM v reprodukční pořizovací ceně, minimální roční výše prostředků na obnovu, délka řadů a stok, množství nefakturované vody, ztrát a poruch a jejich hodnoty přepočtené na km sítě atd.).
10. Benchmarking při hodnocení pokrytí minimálních prostředků na obnovu nepočítá s prostředky obnovy uváděnými v provozovatelských Porovnáních.
11. Nedostatky v databázích vybraných údajů majetkové a provozní evidence a v databázi povolení k provozování neumožňují hloubkovou kontrolu úplnosti databází a správnosti údajů v nich uváděných.
12. Nedostatek znalostí a zkušeností vlastníků jako investora VIM (efektivní investování finančních prostředků do VIM z pohledu životního cyklu majetku).
13. Stanovení hodnoty majetku podle orientačních ukazatelů se řídí metodickým pokynem, který je zastaralý a je nutné jej novelizovat. Vypočtené reprodukční ceny VIM neodpovídají reálným reprodukčním cenám.
14. Současné ustanovení cenového výměru MF neumožňuje využívat ř. 4.4. - Prostředky na obnovu v plném rozsahu tak, jak je upraveno v příslušných předpisech MZe.
15. Při hodnocení tvorby prostředků z vodného a stočného a pokrytí minimální teoretické výše prostředků obnovy nelze zohlednit vliv toho, zda vlastník je plátce DPH či nikoliv.

PŘÍLEŽITOSTI

1. Dosažení sociálně únosné samofinancovatelnosti infrastruktury (splnění EU směrnic, nastavení zodpovědného financování sektoru s ohledem na nezatažování dalších generací).

HROZBY

1. Zhoršující se vodní bilance v ČR a snižující se zásoby vody.

2. Detailnější vypracování podmínek hospodaření s prostředky určenými pro PFO. 3. Zavedení PFO jako investičního nástroje vlastníků VIM za účelem zefektivnění investiční činnosti. 4. Vypracování podrobné metodiky vyplňování ř. 20 Porovnání, který poskytuje informace o tvorbě a čerpání prostředků obnovy 5. Zvýšení informovanosti všech zúčastněných stran sektoru o jejich právech a povinnostech. 6. Zavedení pomocných nástrojů pro úpravu vztahu mezi vlastníky a provozovateli VIM, zejména doporučené obsahové náležitosti servisní smlouvy a smlouvy s odborným zástupcem. 7. Dosažení cenové úrovně, která by zabezpečila co nejvyšší stupeň samofinancovatelnosti a zároveň nepřekročila sociálně únosnou cenu. 8. Větší možnost využívání úspor z rozsahu v případě snížení atomizace trhu, které by sebou neslo i zvýšení odborné úrovně provozování VIM. 9. Zvyšování kvality dat, spolupráce se subjekty. Zavedení přesných definic některých pojmů např. obnova, oprava, porucha atd. 10. Zvýšení úrovně znalostí vlastníků o investičním procesu z hlediska prodloužení životního cyklu VIM. 11. Je plánováno zavedení nového informačního systému IS VaK, který bude umožňovat vkládání dat přes webové rozhraní.	2. Neexistence smluv provozně souvisejících vodovodů u všech povinných vlastníků VIM ze zákona o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb. 3. Nejednotné chápání termínů (obnova, oprava, porucha apod.) a nízká úroveň kvality stávajících dat, včetně neznalosti např. informací týkajících se stáří a opotřebením VIM mohou zapříčinit chybné rozhodnutí regulátora. 4. Neexistující legislativní úprava možností využití zisku z regulované činnosti a přímého omezení možnosti použití zisku plynoucího z majetkových podílů vlastníků VIM v provozovatelských subjektech (Občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích). Ideální stav - použití zisku z regulované činnosti je zákonem účelově vázáno na zabezpečení samofinancovatelnosti VIM. 5. Působení dotací EU na cenotvorbu, kdy musí být v kalkulaci ceny pro určité období použit záporný kalkulační zisk. Dochází tak k deformaci cen pro vodné a stočné. 6. Rozdílná pravidla účtování pořízení a odepisování dlouhodobého majetku pořízeného z dotačních prostředků mezi podnikatelskými subjekty a municipalitami, což má za následek nemožnost využití informací o pořizovací hodnotě majetku z účetní evidence. 7. Ustanovení §6 odst. 6 zák. č. 274/2001 Sb., umožňující získání povolení k provozování bez živnostenského oprávnění obcím, organizačním složkám státu nebo sdružením vlastníků vodovodů a kanalizací, které jsou právními osobami, pokud neprovozují vodovod nebo kanalizaci za účelem dosažení zisku, znemožňuje využití kalkulačního zisku pro generování prostředků na obnovu. Uvedené ustanovení je vlastníky různě chápáno a komplikuje dosažení samofinancovatelnosti VIM (záměr regulátora). 8. Příliš dlouhá doba potřebná k dosažení samofinancovatelnosti může vést k opětovnému tlaku sektoru na dotace (na obnovu) nebo ke skokovým nárůstům cen vodného a stočného, které mohou být za sociálně únosností. Tento postup může znamenat významné ekonomické zatížení budoucích generací, případně snížení kvality služeb.

9. Neúčelové použití prostředků z vodného a stočného (jakožto veřejných zdrojů) v důsledku neexistence detailních pravidel pro hospodaření s nimi.

5.4.2 Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu

Na základě výsledků benchmarkingu vlastnických subjektů, provedené analýzy SWOT, informací o přijatých stížnostech a nálezech z realizovaných kontrol u vlastníků a provozovatelů VIM a s přihlédnutím ke stanoveným dlouhodobým cílům regulace by se měl regulátor zaměřit na podrobnější úpravu legislativních podmínek fungování oboru vodovodů a kanalizací tak, aby bylo zefektivňováno vymáhání plnění definovaných povinností vlastníků VIM (bez ohledu na aplikovaný model provozování).

Vzhledem k dopadům sucha v uplynulých letech na vodní bilanci ČR a ne příliš optimistickým výhledům do budoucna je za předpokladu splnění technických a kapacitních požadavků nutné vytvořit podmínky pro zvýšení napojenosti menších vlastníků vodovodů na oblastní vodovody. Toto napojení zvýší zajištění dostatečné úrovně kvality služeb (pozn.: záměr regulace - zabezpečení stálé dodávky pitné vody v požadovaném množství a kvalitě). Pokud se budou místní vodní zdroje využívat jen jako doplňkové, nemělo by docházet k situacím, kdy vodárenské systémy bez vlastního zdroje vody jsou závislé na technicky souvisejících systémech v majetku jiného vlastníka VIM. Současně dojde ke zlepšení kontroly kvality vyráběné a dodávané pitné vody.

Pro oblast obnovy by měl regulátor vypracovat ve spolupráci s MF jednoznačnou metodiku zpracování a používání PFO tak, aby bylo ze zákona povinné vyplňovat PFO dle reálných potřeb obnovy a bylo tak umožněno používat jej jako podstatnou součást investičního procesu vlastníka VIM, která poskytuje informace o způsobu financování obnovy. Regulátor by se měl dále zaměřit na kontrolu plnění PFO a stanovit jasná pravidla evidence (např. na zvláštním účtu) a použití finančních prostředků získaných za účelem obnovy VIM s přihlédnutím k typu finančního zdroje. Regulátor by měl následně sledovat, jakým způsobem a k jakým účelům jsou tyto prostředky skutečně využity. Metodika by měla jednoznačně řešit, jak bude s vytvořenými finančními prostředky nakládáno po dobu, kdy dočasně nebudou využívány k financování obnovy VIM (např. u nové nebo zrekonstruované VIM), a dále jednoznačně definovat postup vykazování tvorby a použití prostředků na obnovu z jiných finančních zdrojů než z vodného a stočného (např. úvěry, půjčky, jiné příjmy vlastníka VIM apod.).

Z výsledků analýzy za rok 2017 i z analýz let předchozích jednoznačně plyne, že problémy související s nízkou tvorbou prostředků na obnovu jsou přímým důsledkem vysokého stupně atomizace trhu. Tyto problémy byly identifikovány zejména u vlastníků s nižší hodnotou VIM a menším počtem připojených spotřebitelů. Z tohoto důvodu by měl regulátor v sektoru vytvářet podmínky motivující ke vzniku větších vlastnických celků. Kromě úspor z rozsahu tak bude dosaženo i zvýšení odborné úrovně v oblasti správy majetku a jeho provozování. Podmínky pro snižování atomizace trhu by měly motivovat vlastníky VIM ke vkládání majetku

do specializovaných právnických osob, které by měly být majetkově ovládány výhradně vlastníky VIM.

Proces snižování atomizace trhu by mohlo podpořit stanovení pravidel výpočtu minimální výše nájemného VIM (v případě oddílného modelu) a minimální výše ceny pro vodné a stočné (v případě smíšeného modelu).

Regulátor by se měl dále podrobněji zabývat vlastníky, kteří již při sestavování plánované kalkulace ceny pro vodné a stočné počítali se záporným kalkulačním ziskem (tzn. dotací ceny). V tomto případě by se měl zaměřit na příčiny takovéto cenové politiky, ekonomickou situaci vlastníků a na úroveň plnění povinností v oblasti obnovy VIM.

Přetrvávajícím problémem je nižší důvěryhodnost informací, které jsou na MZe shromažďovány. Při analýzách bylo opět častým jevem, že zpracovatel zřejmě ne zcela správně pochopil, co a jak má vlastně vykazovat. Při komunikaci se zpracovateli hlášení se MZe setkalo s problémem nedostatečného předávání informací nejen mezi vlastníky a zpracovateli, ale i mezi zpracovateli jednotlivých hlášení, tj. majetkové a provozní evidence a Porovnání. Jednou možností, jak tento stav změnit, je realizace edukativní činnosti v této oblasti napříč oborem. Další možností je vylepšení jednotlivých funkcionalit aplikací dat sloužících na sběr dat se zaměřením na kontrolu kvality.

Závěrem je nutné upozornit, že v zájmu zvýšení vypovídací schopnosti výsledků benchmarkingu, které jsou podkladem pro rozhodovací proces regulátora, a v zájmu zlepšení informovanosti odběratele o skutečné ceně služeb by mělo MZe zpřísnit dohled nad plněním ustanovení §35a, odst. 7, vyhlášky č. 428/2001 Sb., tj. započítat (resp. uvést) všechny skutečné náklady související s poskytováním regulovaných služeb v oboru vodovodů a kanalizací do ceny pro vodné a pro stočné. Jinak bude muset regulátor respektovat fakt, že neúplné informace mohou snižovat relevantnost výstupů benchmarkingu a ovlivňovat tak negativně efektivnost a účinnost jeho rozhodnutí.

6. Benchmarking provozovatelských subjektů 2017

6.1 Cíl zprávy

Benchmarking provozovatelských subjektů má za cíl posoudit, zda provozování VIM, bylo realizováno způsobem, který z dlouhodobého hlediska sleduje plnění záměrů regulace oboru VaK. Tyto informace se týkají zejména cenotvorby, kvality poskytovaných služeb a ochrany životního prostředí. Benchmarking provozovatelských subjektů obsahuje řadu ukazatelů, které sleduje pro každé Porovnání zvlášť. Na základě zjištěných hodnot ukazatelů byla popsána a vyhodnocena činnost provozovatelských subjektů za rok 2017 z pohledu odběratele a regulátora v jednotlivých velikostních skupinách se zaměřením na ekonomické, výrobní, personální a popřípadě environmentální ukazatele.

V jednotlivých skupinách provozovatelských subjektů byla identifikována Porovnání, která splňovala kritéria zohledňující plnění záměrů regulace a zároveň byly identifikovány subjekty, resp. Porovnání, jejichž výsledky lze považovat za anomálie ve vztahu ke středním hodnotám (průměr, popř. medián) skupiny.

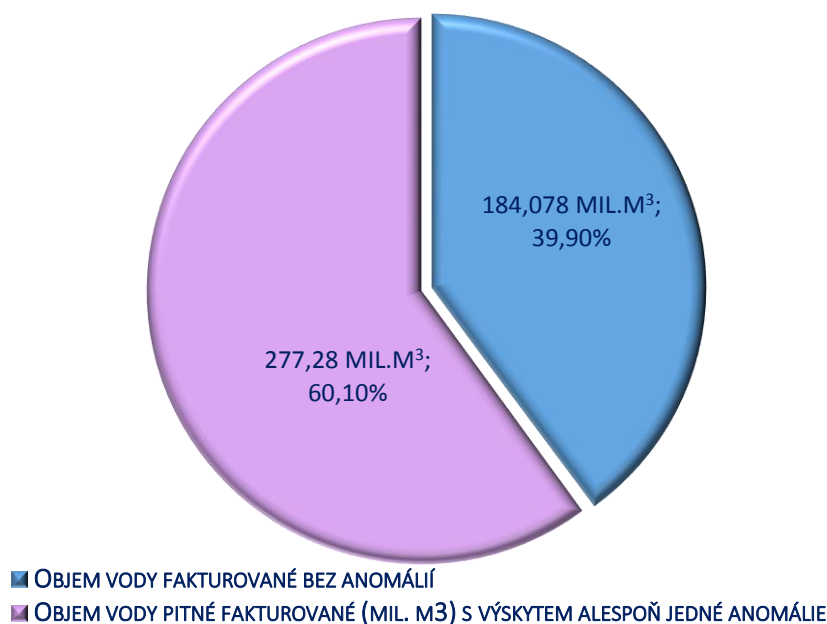
6.2 Identifikované anomálie

V rámci analýzy byla provedeno zhodnocení výsledků činnosti provozování z pohledu odběratele v návaznosti na plnění dlouhodobých záměrů regulace. Výsledkem byla identifikace anomálií týkajících se výrobní, personální, ekonomické a environmentální oblasti činnosti provozovatele (viz bod 1.1.4).

Detailnější specifikace a zhodnocení četnosti výskytu jednotlivých anomálií jsou uvedeny samostatně pro vodovod a kanalizaci.

6.2.1 Vodovod

V této části benchmarkingu provozovatelských subjektů bylo posuzováno 1 697 Porovnání, která představují 97,50% podíl trhu určený na základě množství vody fakturované (tj. 461,36 mil. m³ z celkových 473,2 mil. m³). Alespoň jedna anomálie se vyskytuje u 60,10 % analyzovaných Porovnání, tj. 1 262 Porovnání. Z hlediska objemu pitné vody fakturované je anomáliemi ovlivněn 60,10% podíl analyzovaného trhu (277,28 mil. m³ fakturované vody).

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - PITNÁ VODA VÝSKYT ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ FAKTUROVANÉ VODY

Následující tabulka uvádí četnost výskytu jednotlivých anomálií u analyzovaných Porovnaní.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTŮ	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIEMI	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (461,35 MIL.M ³)
PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (více než 1,5 násobek průměru z porovnání splňujících stanovená kritéria)	136	108,11	23,43%
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘADU NA DEN (M3/KM)/DEN (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	78	107,39	23,28%
VYSOKÝ PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI (%) (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	63	71,41	15,48%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	817	28,79	6,24%
VYSOKÁ HODNOTA NEFAKTUROVANÉ VODY NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY V M3/KM/DEN (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	102	27,75	6,01%
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	93	12,75	2,76%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ VZORKY (VÍC NEŽ 20% NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ)	196	5,11	1,11%
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	260	4,76	1,03%
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	94	4,64	1,01%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ MIKROBIOLOGICKÉ A BIOLOGICKÉ VZORKY (VÍC NEŽ 20% NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ)	158	3,26	0,71%
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (více než 1,5 násobek průměru z porovnání splňujících stanovená kritéria)	77	2,47	0,54%
NULOVÝ OBJEM NEFAKTUROVANÉ VODY	162	1,97	0,43%
SOUČET VÝSKYTU	2236		

Z hlediska objemu fakturované vody je lze za významný označit výskyt anomálie **vysoké ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den**, která ovlivňuje 23,28% podíl analyzovaného trhu (78 Porovnání; 107,39 m³ fakturované vody). Anomálie byla nalezena kromě II. skupiny ve všech ostatních skupinách. **Vysoký podíl ztrát na vodě určené k realizaci (%)** přímo souvisí s předchozím ukazatelem a poukazuje na problém s technickým stavem infrastruktury. Anomálie byla nalezena u 63 Porovnání (71,41 mil. m³ fakturované vody; tj. 15,48% podíl analyzovaného trhu). Při sledování výše ztrát bylo identifikováno 260 Porovnání s **nulovými ztrátami vody vykázanými v souvisejících VÚPE**. Tato Porovnání se vyskytují v V. až VIII. provozovatelské skupině a představují 1,03% podíl analyzovaného trhu (4,76 mil. m³ fakturované vody). I když se jedná o anomálii s malým vlivem na analyzovaný trh, svědčí o nesystematickém přístupu provozovatelů k údržbě a opravám VIM a nesledování stavu VIM.

Další ukazatel, který upozorňuje na problémy související s technickým stavem VIM, způsobem provozování a kvalitou měření vyrobené a dodané vody, je **vysoká hodnota vody nefakturovaná na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den**. Porovnání, u kterých byla tato anomálie identifikována, tvoří 6,01% podíl analyzovaného trhu (102 Porovnání; 27,75 mil. m³ fakturované vody). Anomálie byla nalezena v III. až VIII. provozovatelské skupině. Blíže je problematika analyzována v kapitole 6.2.4.

Další skupina anomálií se týká cenotvorby a výsledku hospodaření. Z hlediska objemu fakturované vody se u 0,54% podílu analyzovaného trhu (2,47 mil. m³) vyskytuje **vysoká cena pro vodné**. Vysoká cena může být také důsledkem atomizace sektoru, kdy se fixní náklady spojené s údržbou a provozováním VIM rozpočítávají na malý objem fakturované vody. Nasvědčuje tomu i skutečnost, že se anomálie vyskytuje v V. až VIII. skupině.

V některých případech lze usuzovat, že původ vysoké ceny spočívá také ve výši kalkulovaného zisku. Nasvědčuje tomu anomálie **vysoký podíl kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN**. Anomálie se vyskytuje u 136 Porovnání a z hlediska objemu fakturované vody ovlivňuje 23,43% podíl analyzovaného trhu (108,11 mil. m³). Tato anomálie se vyskytuje průřezově ve všech provozovatelských skupinách. Poměrně vysoký podíl ovlivněného trhu je dán tím, že je tvořen zejména čtyřmi Porovnáními s vysokým objemem fakturované vody (z I. až IV. provozovatelské skupiny), u kterých dochází k tzv. úsporám z rozsahu a cena zde výrazně nepřevyšuje průměr skupiny.

817 Porovnání (tj. 6,24% podíl analyzovaného trhu; 28,79 mil. m³), vykazuje používání **záporného kalkulačního zisku**. Tato anomálie indikuje možnost existence stavu, kdy kalkulace ceny pro vodné nepočítá s pokrytím veškerých ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s provozem a správou VIM v plné výši (tzn., dochází k plánovanému dotování nákladů na provoz a obnovu VIM z jiných zdrojů), popř. se v daném roce vyskytly některé neočekávané skutečnosti vedoucí k neplánovanému ztrátovému hospodaření. Problému byla blíže věnována kapitola 5.3.2.

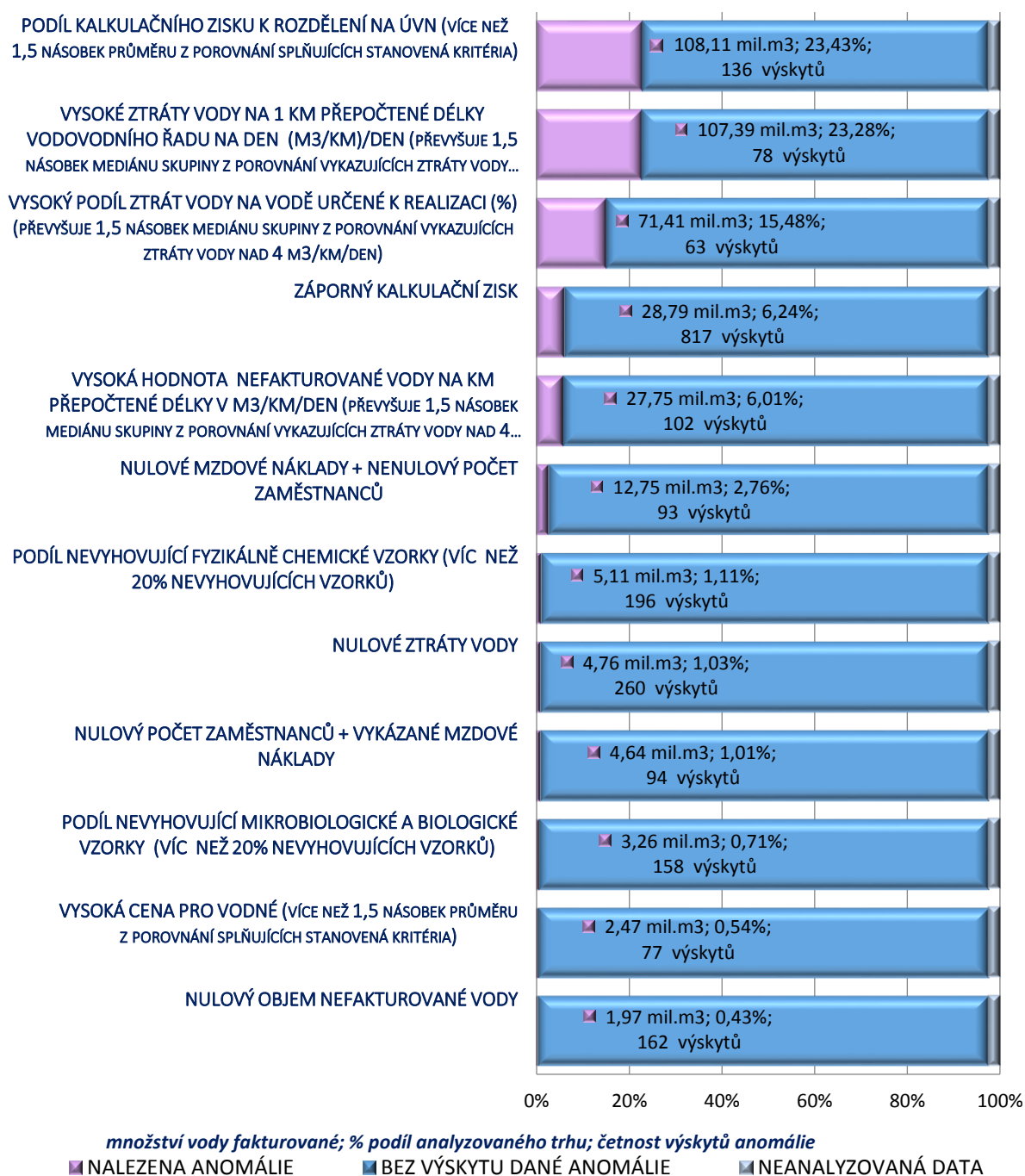
Kvalitu provozu a poskytovaných služeb lze sledovat i pomocí dalších ukazatelů, kterými jsou **podíl nevyhovujících fyzikálně chemických vzorků a podílu nevyhovujících mikrobiologických a biologických vzorků**. V případě, že podíl jednoho nebo druhého ukazatele dosahuje více než 20 %, lze uvažovat o možném výskytu problémů buď v rámci samotného procesu provozování, nebo se může jednat o výrazné kolísání kvality surové vody. Podle výsledků analýzy museli provozovatelé více řešit kvalitu vody zejména z hlediska fyzikálně chemických limitů (1,11% podíl analyzovaného trhu; 5,11 mil. m³, výskyt u 196

Porovnání). Nízké procento podílu trhu ovlivněného uvedenými ukazateli vypovídá o poměrně vysoké kvalitě dodávané pitné vody.

Ostatní identifikované anomálie se týkají výskytu chyb ve vykazování, případně nesledování některých údajů. V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé anomálie.

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ VODY PITNÉ FAKTUROVANÉ [MIL.M³]
BENCHMARKINGU PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - VODOVODY**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 473,197 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 461,355 mil. m³ (97,5% podíl trhu)

6.2.2 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů

SKUPINA PROVOZOVATELŮ	% VÝSKYT ANOMÁLIÍ	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M ³) OVLIVNĚN ALESPŮŇ JEDNOU ANOMÁLIÍ	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ (MIL.M ³)	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIÍ
I.skupina(>500 000př.ob.)	100,00%	164,60	164,60	3
VIII.skupina(<300př.ob.)	86,39%	5,94	6,88	1 159
VII.skupina(>300př.ob.)	69,08%	8,73	12,64	670
III.skupina(>100 000př.ob.)	53,35%	41,78	78,32	9
IV.skupina(>50 000př.ob.)	46,80%	28,67	61,27	13
V.skupina(>10 000př.ob.)	42,20%	20,35	48,22	42
II.skupina(>200 000př.ob.)	9,63%	4,89	50,76	1
VI.skupina(>1 000př.ob.)	5,97%	2,31	38,66	339
CELKEM	60,10%	277,28	461,35	2236

Nejvíce rizikovou skupinou podle počtu výskytu anomálií se jeví VIII. skupina. Dalšími skupinami, u kterých nalezené anomálie ovlivňují více než 50% podíl objemu vody fakturované ve skupině, jsou VII., V. a I. skupina provozovatelů. V VI. skupině je sice podíl anomáliemi ovlivněného objemu fakturované vody nízký, ale počet výskytů anomálií ve skupině činí 339.

Níže uvedená tabulka poskytuje přehled výskytu jednotlivých sledovaných anomálií u skupin, ve kterých bylo nalezeno více než sto anomálií. Jedná se o **VI., VII. a VIII. skupinu** provozovatelů. Celkem za tyto tři skupiny je pitnou vodou zásobeno 1,35 mil. obyvatel, kterým bylo v roce 2017 fakturováno 58,18 mil. m³ pitné vody (tj. 12,61% podíl analyzovaného trhu 461,35 mil. m³). V uvedených třech skupinách se vyskytuje 96,96 % (tj. 2 168 výskytů) z celkového počtu 2 236 výskytů všech anomálií.

ANOMÁLIE	VI.skupina (>1 000př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VI. SKUPINĚ	VII.skupina (>300př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VII. SKUPINĚ	VIII.skupina (<300př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM PITNÉ VODY FAKTUROVANÉ (MIL.M3) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VIII. SKUPINĚ
OBJEM VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ V MIL. M3		38,66		12,64		6,88
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	119	10,97	279	5,71	410	4,08
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	9	0,93	59	1,11	191	2,47
NULOVÝ OBJEM NEFAKTUROVANÉ VODY	4	0,25	34	0,66	124	1,06
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ FYZIKÁLNĚ CHEMICKÉ VZORKY (VÍČ NEŽ 20% NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ)	25	2,62	59	1,33	111	1,09
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍ MIKROBIOLOGICKÉ A BIOLOGICKÉ VZORKY (VÍČ NEŽ 20% NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ)	11	1,42	51	1,02	96	0,81
VYSOKÁ CENA PRO VODNÉ (více než 1,5 násobek průměru z porovnání splňujících stanovená kritéria)	13	0,56	12	0,27	49	0,40
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	21	2,31	32	0,84	39	0,18
VYSOKÁ HODNOTA NEFAKTUROVANÉ VODY NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY V M3/KM/DEN (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	30	4,15	28	0,67	36	1,58
PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (BEZ ČÁSTI NA ROZVOJ A OBNOVU) (více než 1,5 násobek průměru z porovnání splňujících stanovená kritéria)	32	3,09	56	1,34	29	0,40
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	27	2,87	30	0,56	28	0,20
VYSOKÉ ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU NA DEN (M3/KM)/DEN (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	25	4,13	19	0,52	25	0,33
VYSOKÝ PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI (%) (převyšuje 1,5 násobek mediánu skupiny z porovnání vykazujících ztráty vody nad 4 m3/km/den)	23	1,96	11	0,15	21	0,14
CELKEM	339		670		1159	

Podle počtu výskytů anomálií je nejvíce ovlivněnou skupinou VIII. skupina. Ve všech třech nejrizikovějších skupinách se nejčastěji vyskytuje používání **záporného kalkulačního zisku**. Např. v VIII. skupině ovlivňuje více než 59% podíl vody fakturované ve skupině (4,08 mil. m³). Z výsledkům analýz plyne, že častý výskyt této anomálie (způsobený nízkou cenou nebo nízkým fakturovaným množstvím) je dán zejména atomizací trhu a s ní souvisejícím vlivem komunálního způsobu řízení a rozhodování ve smíšeném a vlastnickém modelu provozování.

Dalšími anomáliemi s výraznějším vlivem v rizikových skupinách jsou anomálie poukazující na nedostatečný stav VIM, na nesystematickou technickou péči o provozovaný VIM a nesledování ztrát. V VIII. skupině se vyskytuje 191 Porovnání s **nulovými ztrátami vody** (35,95% podíl fakturované vody; 2,47 mil. m³ fakturované vody). U dalších dvou skupin je vliv této anomálie vzhledem k ovlivněnému podílu fakturované vody ve skupině méně významný. V VIII. skupině byla identifikována jako významná anomálie **vysoké hodnoty vody nefakturované na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den**, která ovlivňuje 23% podíl fakturované vody ve skupině. Takto vysoký podíl zasaženého množství fakturované vody v kombinaci s vlivem vykázaných nulových ztrát vody svědčí o problémech provozovatelů řádně využívat postupy pro snižování nefakturované vody a ztrát při provozování VIM a při péči o technický stav provozovaného VIM (otázka spolupráce provozovatele a vlastníka VIM, jejíž možnosti řešení jsou vysoce limitované ekonomickou výkonností provozovaného vodovodu, což je další projev atomizace trhu). Na potřebu věnovat se snižování ztrát vody zejména v VI. skupině upozorňuje i anomálie vysoké ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na den, kde ovlivňuje 10,69% podíl vody fakturované ve skupině (4,134 mil. m³) a také hodnota podílu ztrát vody na vodě určené k realizaci (tj. 5,07 %).

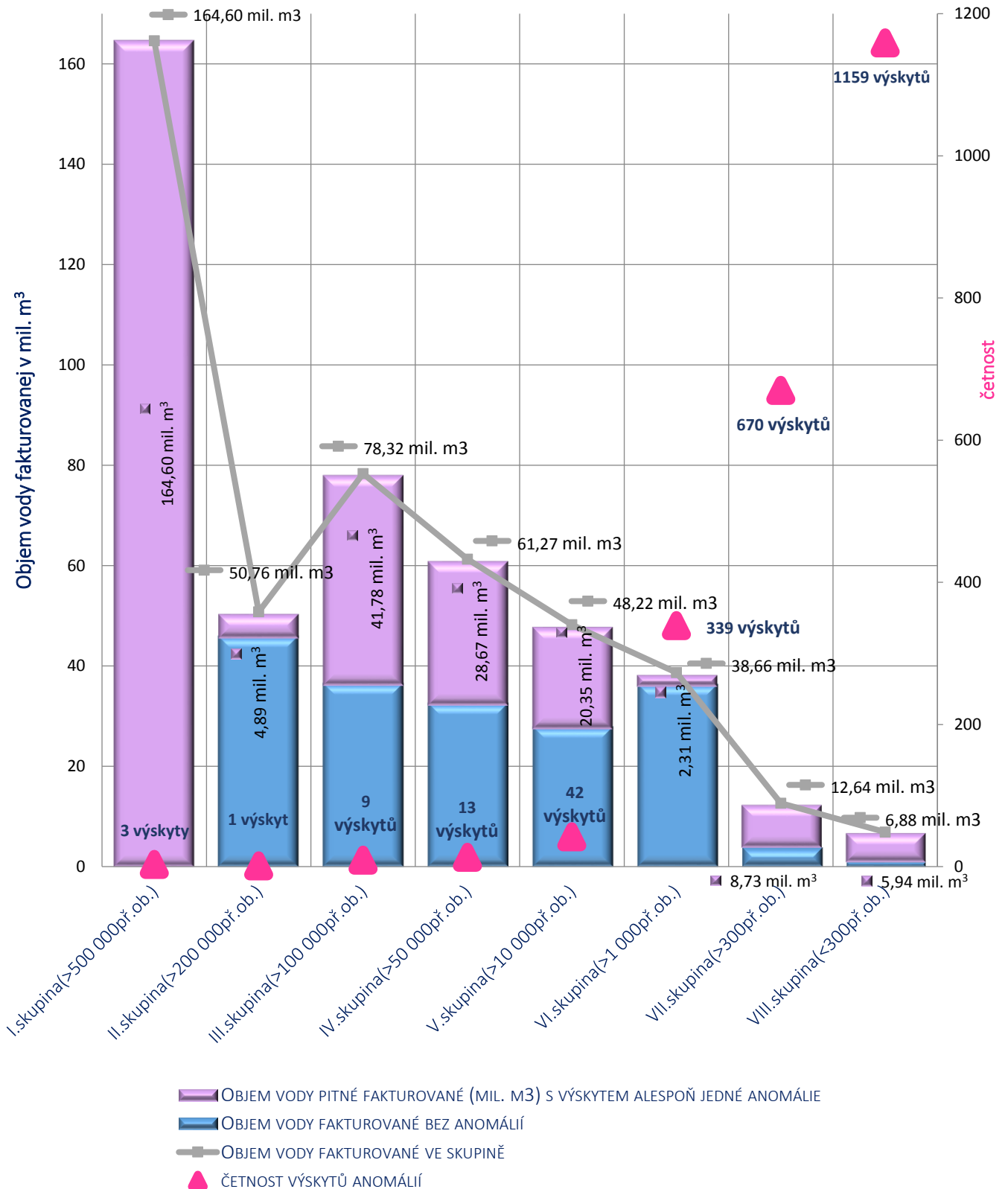
Nejvíce problémů s dodržováním kvality dodávané vody se objevilo také v VIII. skupině. Nemusí se jednat jen o případné nesprávné postupy provozování, protože výsledná kvalita vody úzce souvisí i se stavem VIM. **Podíl nevyhovujících fyzikálně chemických nebo mikrobiologických a biologických vzorků vyšší než 20 %** se v VIII. skupině vyskytl u 111 Porovnání a ovlivnil 15,90% podíl fakturované vody ve skupině. U ostatních rizikových skupin měl méně významný vliv.

Zajímavý je nález **vysokého podílu kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN (bez části na rozvoj a obnovu) a vysoké ceny pro vodné**. Tyto anomálie svědčí o rozmanitosti přístupů k cenotvorbě popřípadě i vykazování údajů v Porovnání u všech tří posuzovaných skupin. Vysoký podíl zisku k rozdělení na ÚVN se z pohledu objemu fakturované vody nejvíce projevil ve VI. skupině, kde zasáhl 3,087 mil. m³ vody pitné fakturované (7,98% podíl fakturované vody ve skupině). Nejvyšší četnost výskytu vysokého podílu zisku na ÚVN je v VII. provozovatelské skupině (56 Porovnání). Kalkulační zisk k rozdělení slouží k úhradě ekonomicky neoprávněných nákladů nebo představuje odměnu příjemce za poskytování služeb. O použití těchto finančních zdrojů rozhoduje příjemce vodného, a přestože jsou vygenerovány v rámci ceny pro vodné, nemusí být použity na zlepšování stavu VIM a procesů provozování. Zde je třeba opět zopakovat, že výskyt vysokého podílu kalkulačního zisku k rozdělení na ÚVN může být ovlivněn nevykazováním ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši.

Pro ucelení přehledu výskytu anomálií uvádíme graf znázorňující situaci v rámci skupin.

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - PITNÁ VODA
VÝSKYT ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ
- PŘEVEDENO NA OBJEM VODY FAKTUROVANÉ (MIL. M³)

1. celková velikost trhu dle Porovnání 473,197 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 461,355 mil. m³ (97,5% podíl trhu)

6.2.3 Porovnání průměrných hodnot sledovaných ukazatelů z Porovnání splňujících daná kritéria

V následující tabulce jsou uvedeny průměry hodnot vybraných ukazatelů Porovnání splňujících stanovené hodnoty pro jednotlivé skupiny provozovatelů. Při jejich výpočtu se postupovalo v souladu s platnou metodikou a postupy uvedenými v bodě 3.4.

Podle průměrných hodnot je možné se pokusit velice zjednodušeně specifikovat charakteristiky provozovatelů nejvíce se blížících plnění jednotlivých záměrů regulace pro celý obor vodovodů.

UKAZATEL	OPERAČNÍ KOEFICIENT	CENA PRO VODNÉ (KČ/M3)	NEFAKTUROVANÁ VODA V M3 NA KM PŘEPOČTENÉ DÉLKY ZA DEN	PODÍL GENEROVANÝCH PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU A ROZVOJ K HODNOTĚ VIM V %	POČET ZÁSOBENÝCH OBYVATEL NA 1 PRACOVNÍKA SPOLEČNOSTI	JEDNOTKOVÉ NÁKLADY (KČ/M3)
I.SKUPINA (>500 000 PŘ.OB.)	1,17	39,95	6,42	2,45	1 952,84	34,47
II.SKUPINA (>200 000 PŘ.OB.)	1,09	37,00	5,86	3,45	1 502,14	33,79
III.SKUPINA (>100 000 PŘ.OB.)	1,04	37,22	4,25	2,27	1 199,70	35,84
IV.SKUPINA (>50 000 PŘ.OB.)	1,05	40,37	3,18	2,22	1 440,33	38,44
V.SKUPINA (>10 000 PŘ.OB.)	1,07	35,42	3,35	2,16	1 751,13	33,15
VI.SKUPINA (>1 000 PŘ.OB.)	1,07	35,26	3,14	1,42	1 777,04	32,23
VII.SKUPINA (>300 PŘ.OB.)	1,06	34,00	2,03	1,46	2 053,71	30,74
VIII.SKUPINA (<300 PŘ.OB.)	1,06	34,85	0,92	2,31	560,92	31,53
PRŮMĚR VŠECH SKUPIN	1,08	36,76	3,64	2,22	1 441,76	33,77

6.2.4 Voda nefakturovaná a ztráty vody

Provozovatelé při řízení vodárenských systémů používají pro zvyšování efektivity a kvality provozu kromě jiných i ukazatele: **množství nefakturované vody a ztráty vody**. Množství vody nefakturované je rozdílový ukazatel mezi množstvím vody k realizaci a množstvím vody fakturované (tj. měřené objemy). Ztráty vody v trubní síti tvoří část množství nefakturované vody po odečtení množství vlastní spotřeby (pozn. podle vyhlášky č. 428/2001 Sb. jde o množství vody využité provozovatelem pro potřebu provozu k proplachování vodovodní sítě, kanalizační sítě, voda spotřebovaná v provozních střediscích apod.). Podle vyhlášky č. 428/2001 Sb. jsou ztráty vody způsobené:

1. únikem v důsledku netěsnosti spojů potrubí nebo armatur,
2. dále únikem vody při haváriích a přečerpání vodojemů,
3. ztráty vody vzniklé nepřesností vodoměrů,
4. vyššími odběry než odpovídají fakturaci podle ročních směrných čísel,

5. a ztráty způsobené odcizením vody.

V mezinárodní praxi se setkáváme s podrobnějším členěním ztrát:

1. zjevné (komerční) ztráty – ztráty vzniklé nepřesností v oměřích, vyšší odběry než odpovídající fakturaci podle směrných čísel, ztráty způsobené odcizením vody,
2. skutečné (fyzické) ztráty – úniky v důsledku netěsností spojů potrubí nebo armatur, úniky vody při haváriích a přečerpání vodojemu.

Hodnocení popsaných ukazatelů se věnuje benchmarking provozovatelských subjektů, pro každou skupinu provozovatelů zvlášť. Je třeba zdůraznit, že byli identifikováni provozovatelé, kteří vykazují nedostatky ve sledování a vykazování nefakturované vody a ztrát vody, což může ovlivňovat vypovídací hodnotu spočtených ukazatelů. Tito provozovatelé také jednoznačně nevyužívají řízení množství nefakturované vody a snižování množství ztrát jako nástroj pro zvyšování efektivity a kvality provozu VIM.

Program snižování množství nefakturované vody má prokazatelný vliv na:

- efektivitu využívání vodních zdrojů a investice do nákladného rozšiřování kapacity vodních zdrojů,
- úspory energií a odolnost vůči klimatickým změnám,
- zlepšení kvality služeb a spokojenost zákazníků,
- zlepšení finanční životaschopnosti provozovatele.

V analyzovaném souboru dat se vyskytovala Porovnání, která buď vůbec neobsahovala informaci o nefakturované vodě nebo ztrátách (162 Porovnání), hodnota nefakturované vody se rovnala hodnotě ztrát (354 Porovnání), případně na Porovnání byly vykázané pouze hodnoty objemu nefakturované vody (98 Porovnání). Problémy se sledováním a vykazováním ukazatelů se vyskytují ve IV. až VIII. provozovatelské skupině a nejvíce u provozovatelů poskytujícím služby méně než 300 připojených obyvatel.

NEVYKAZOVÁNÍ NEFAKTUROVANÉ VODY A ZTRÁT / MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM
VI.SKUPINA(>1 000PŘ.OB.)		1		3	4
VII.SKUPINA(>300PŘ.OB.)	1	1	7	25	34
VIII.SKUPINA(<300PŘ.OB.)	2	17	26	79	124
POČET POROVNÁNÍ CELKEM	3	19	33	107	162

MNOŽSTVÍ NEFAKTUROVANÉ VODY JE STEJNÉ JAKO MNOŽSTVÍ ZTRÁT / MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM
IV.SKUPINA(>50 000PŘ.OB.)	1				1
V.SKUPINA(>10 000PŘ.OB.)		2		1	3
VI.SKUPINA(>1 000PŘ.OB.)	2	35	1	9	47
VII.SKUPINA(>300PŘ.OB.)	1	48	22	42	113
VIII.SKUPINA(<300PŘ.OB.)	1	56	46	87	190
POČET POROVNÁNÍ CELKEM	5	141	69	139	354

VYKAZOVÁNÍ NEFAKTUROVANÉ VODY A NULOVÉ ZTRÁTY / MODEL PROVOZOVÁNÍ	KOMBINOVANÝ	ODDÍLNÝ	ODDÍLNÝ SERVISNÍ SMLOUVA	SMÍŠENÝ	CELKEM
V.SKUPINA(>10 000PŘ.OB.)				1	1
VI.SKUPINA(>1 000PŘ.OB.)	2			3	5
VII.SKUPINA(>300PŘ.OB.)		2	1	22	25
VIII.SKUPINA(<300PŘ.OB.)		6	4	57	67
POČET POROVNÁNÍ CELKEM	2	8	5	83	98

Při bližším zkoumání dat v rámci provedených analýz byly odhaleny nedostatky v pravidlech vykazování nefakturované vody, a to v případě vody vyrobené a spotřebované provozovatelem, jehož primární činností není výroba a prodej pitné vody. Jedná se zejména o areálové vodovody, případně nefakturovaný odběr organizačním jednotkám zřízených komunálním provozovatelem (dům sociálních služeb, školky, atd.). Tyto subjekty v souvisejících VÚPE vykazují často za vodu nefakturovanou i vodu, která byla spotřebovaná v provozech nesouvisejících s výrobou a distribucí pitné vody, nebo vodu, která nebyla fakturována, ačkoliv fakturována být měla (např. z důvodu neuzavřené smlouvy). *Regulátor bude muset jednoznačně definovat pravidla vykazování bilančních údajů ve VÚPE a fakturované vody v Porovnání (má dopad i na oblast kanalizaci v případě, že obec rozhodne odvádění odpadních a srážkových vod nefakturovat).*

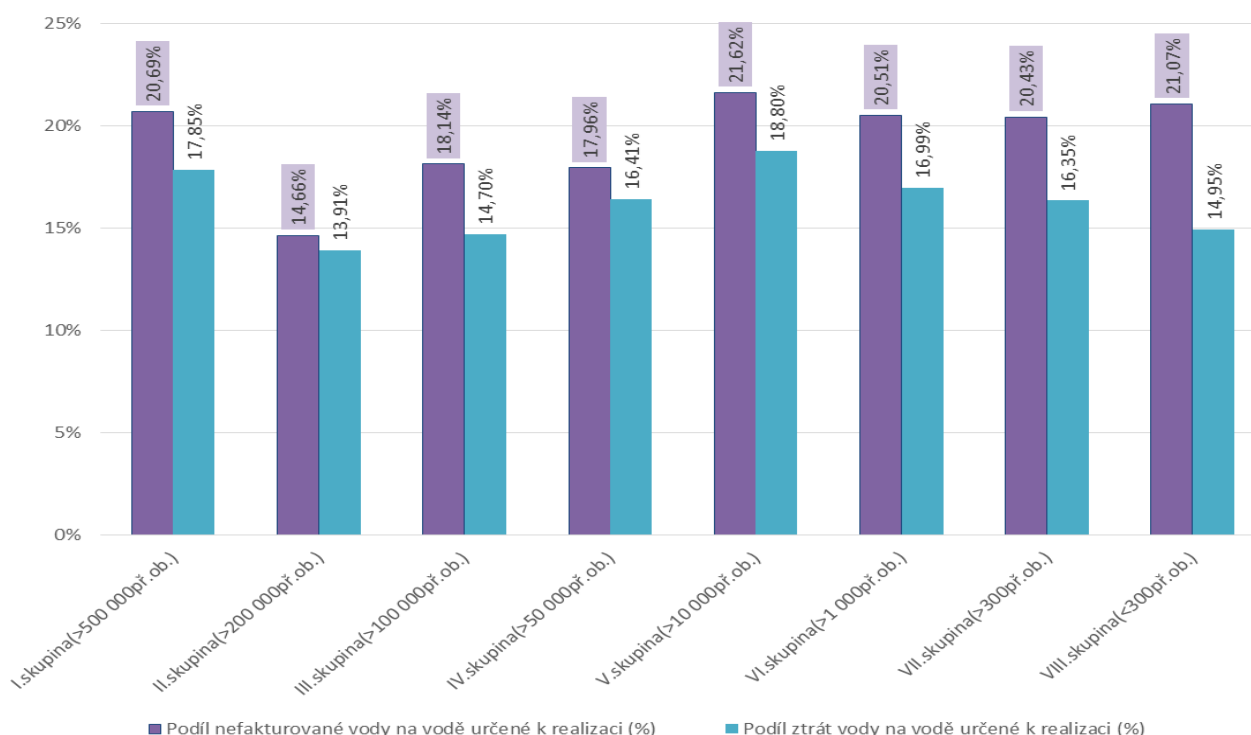
Následující tabulka uvádí hodnoty sledovaných ukazatelů pro Porovnání, u kterých se podle VÚPE sledují ukazatele množství vody nefakturované a ztrát vody.

POROVNÁNÍ SE SLEDOVÁNÍM MNOŽSTVÍ VODY NEFAKTUROVANÉ A MNOŽSTVÍM ZTRÁT	VODA URČENÁ K REALIZACI (MIL. M3)	VODA NEFAKTUROVANÁ CELKEM (MIL. M3)	ZTRÁTY VODY (MIL. M3)	PRŮMĚR - PODÍL NEFAKTUROVANÉ VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI (%)	PRŮMĚR - PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI (%)	PRŮMĚR - ZTRÁTY VODY NA 1 KM PŘEPOČTENÉ DĚLKY VODOVODNÍHO ŘÁDU A DEN (M3/KM)/DEN)
I.SKUPINA(>500 000PŘ.OB.)	207,02	42,56	37,07	20,69	17,85	5,63
II.SKUPINA(>200 000PŘ.OB.)	54,60	7,14	6,71	14,66	13,91	5,51
III.SKUPINA(>100 000PŘ.OB.)	98,27	20,41	17,03	18,14	14,70	5,60
IV.SKUPINA(>50 000PŘ.OB.)	68,96	12,45	11,45	17,96	16,41	4,22
V.SKUPINA (>10 000PŘ.OB.)	60,41	13,72	12,04	21,62	18,80	6,16
VI.SKUPINA(>1 000PŘ.OB.)	44,64	9,53	8,06	20,51	16,99	4,17
VII.SKUPINA(>300PŘ.OB.)	11,58	2,52	2,04	20,43	16,35	2,79
VIII.SKUPINA(<300PŘ.OB.)	4,90	1,10	0,74	21,07	14,95	2,75
CELKEM	550,37	109,42	95,13	20,60	16,20	3,35

Podle výše průměrné hodnoty ukazatele ve skupině podíl nefakturované vody na vodě určené k realizaci (21,62 %) a podílu ztrát vody na vodě určené k realizaci (18,80 %) lze za *nejproblématictější skupinu označit V. provozovatelskou skupinu*. Lze předpokládat, že technický stav VIM u této skupiny není v porovnání s ostatními skupinami v dobré kondici, čemuž nasvědčuje průměrná hodnota ukazatele ztráty vody na 1 km přepočtené délky vodovodního řádu na 1 den ve výši 6,16 m³/km/den.

V následujícím grafu jsou znázorněny průměrné hodnoty podílu nefakturované vody a ztrát vody na vodě určené k realizaci pro jednotlivé skupiny.

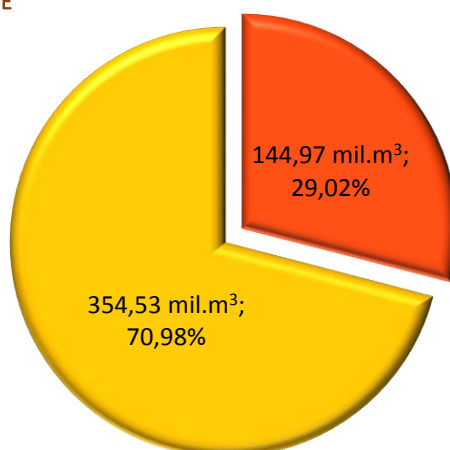
Průměrná hodnota - podílu nefakturované vody a podílu ztrát vody na vodě určené k realizaci podle skupin

6.2.5 Kanalizace

V rámci benchmarkingu provozovatelských subjektů v části týkající se kanalizace bylo posuzováno 2 005 Porovnáání, která představují 97,79% podíl trhu určený na základě množství vody odpadní a srážkové fakturované (tj. 499,502 mil. m³ z celkových 510,81 mil. m³). Celkem se vyskytuje alespoň jedna anomálie v 76,34 % analyzovaných Porovnáání, tj. na 1 531 Porovnááních. Z hlediska objemu odpadní a srážkové vody fakturované je anomáliemi zasažen 29,02% podíl analyzovaného trhu (144,97 mil. m³).

BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - KANALIZACE
VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE PODLE MNOŽSTVÍ ODPADNÍ
A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ

- OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M³) S VÝSKYTEM ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE
- OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ BEZ ANOMÁLIÍ (V MIL. M³)

Následující tabulka uvádí četnost výskytu jednotlivých identifikovaných anomálií u analyzovaných Porovnáání.

ANOMÁLIE	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEMY ZA JEDNOTLIVÉ NALEZENÉ ANOMÁLIE	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (499,5 MIL.M ³)
VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	259	87,44	17,50%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	1 124	36,77	7,36%
NENULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV A ŽÁDNÍ PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV	241	14,35	2,87%
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	81	11,88	2,38%
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	111	5,45	1,09%
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ VYPOUŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD Z ČOV VYŠŠÍ NEŽ 20 %	65	4,41	0,88%
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŇUJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	67	1,47	0,29%
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	61	0,66	0,13%
PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV, NULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV	13	0,46	0,09%
ČETNOST VÝSKYTŮ ANOMÁLIÍ CELKEM	2 022		

Z hlediska objemu fakturované vody odpadní včetně srážkové je nevýznamnější anomálií **vysoký podíl zisku k rozdělení na ÚVN** (17,50 % podíl analyzovaného trhu). Anomálie byly nalezeny na 259 Porovnáních (87,44 mil. m³). Vysoký podíl zisku k rozdělení na ÚVN se vyskytuje v II. až VIII. skupině. **Vysoká cena pro stočné**, která může korelovat s předchozí anomálií, se vyskytuje na 0,29% podílu trhu (67 Porovnání; 1,47 mil. m³ vody fakturované). Dalším důvodem výskytu vysoké ceny může být vliv dotačních podmínek na cenotvorbu.

S tvorbou ceny pro stočné úzce souvisí anomálie **záporný kalkulační zisk** (nalezen u 1 124 Porovnání; 7,36% podíl trhu; 36,77 mil. m³) a **nulové stočné celkem** (61 Porovnání; 0,13% podíl na trhu; 0,66 mil. m³), které svědčí o problematickém přístupu k tvorbě ceny nebo spíše o dotování nákladů na služby související s odváděním a čištěním odpadních a srážkových vod. Výskyt nulového stočného celkem se ve většině případů týkal Porovnání, na kterých byla vykázána nulová cena s poznámkou, že stočné není fakturováno. Důvodem pro nulovou cenu je v mnoha případech nenapojení kanalizace na ČOV. V tomto případě slouží kanalizace na odvádění již čištěné odpadní vody v domovních ČOV do volné výusti. Lze předpokládat, že se ve většině případech jedná o původně dešťovou kanalizaci (neústí do ČOV a povinnost čištění odpadní vody byla přenesena na odběratele) a příjemci stočného se rozhodli odvádění této vody nefakturovat.

Záporný kalkulační zisk může být dále výsledkem snahy snižovat cenu, případně vypovídá o neplánovaném ztrátovém výsledku hospodaření. Ve většině případů je hlavní příčinou působení vysoké míry atomizace trhu. Zejména provozovatelé a vlastníci ekonomicky nedostatečně efektivního kanalizačního systému musí přistoupit k dotaci nákladů spojených s provozem a správou VIM. Záporný kalkulační zisk indikuje možnost existence stavu, kdy kalkulace ceny pro stočné nepočítá s pokrytím veškerých ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s provozem a správou VIM v plné výši (tj. dochází k plánovanému dotování nákladů na provoz a obnovu VIM z jiných zdrojů), popř. se v daném roce vyskytly některé neočekávané skutečnosti vedoucí k neplánovanému ztrátovému hospodaření. Problému je blíže věnována kapitola 5.3.5.

Dalším zajímavým přístupem při cenotvorbě je výskyt 39 Porovnání v VI., VII. a VIII. skupině, kde byla vykázána nulová hodnota kalkulačního zisku spočtená ze skutečných nákladů a výnosů a 41 Porovnání, na kterých se shodují všechny kalkulované i skutečně dosažené hodnoty. Oba dva případy nejsou reálně možné za předpokladu vykazování ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši. Znamená to, že kalkulace byly uměle sestavené a cenotvorba neodpovídá skutečnosti.

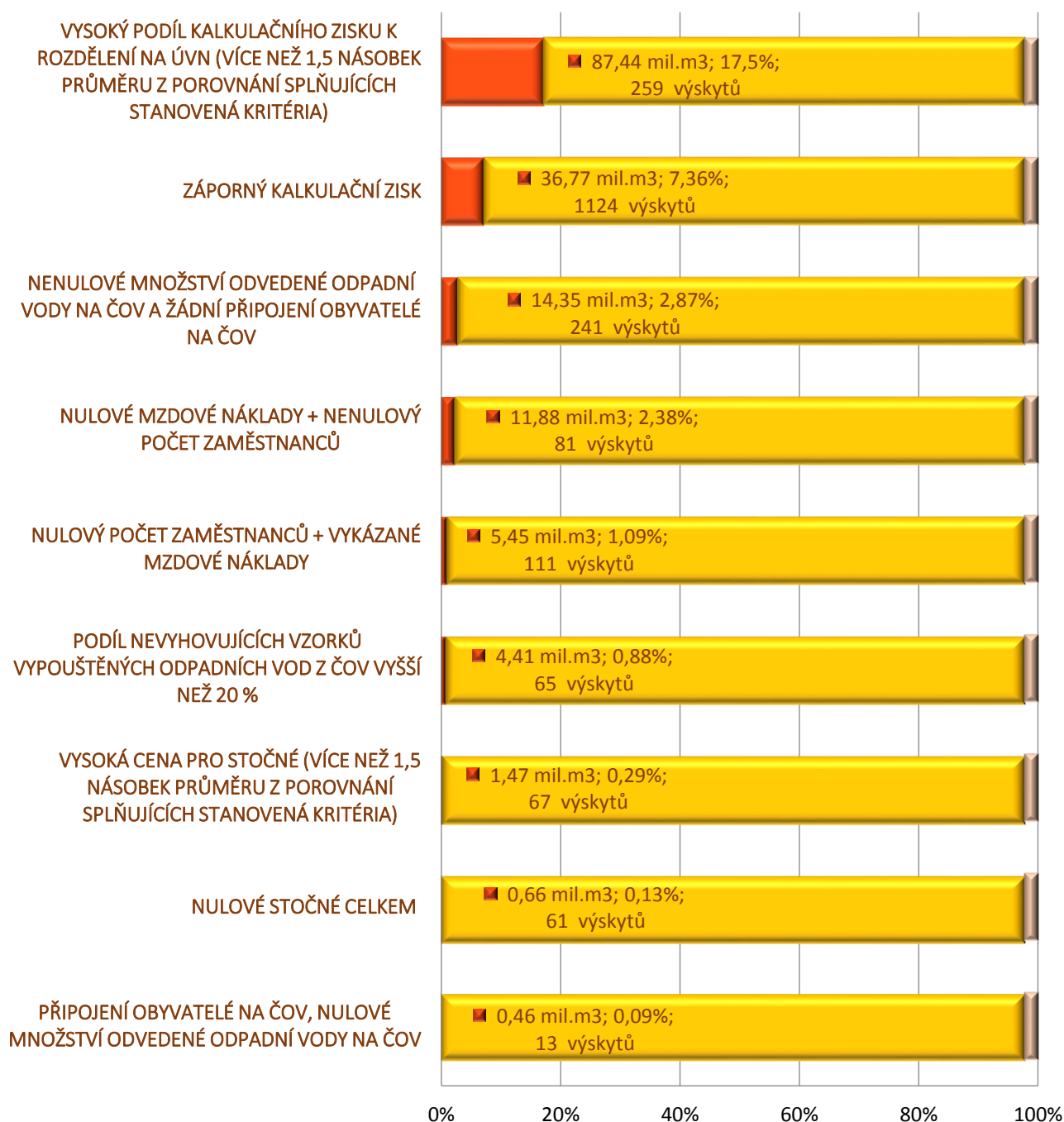
Podíl nevyhovujících vzorků vypouštěných odpadních vod z ČOV vyšší než 20% byl nalezen u 65 Porovnání, což znamená, že na 0,88% podílu trhu měli provozovatelé potíže s dodržováním emisních limitů vypouštěných odpadních vod (4,41 mil. m³ fakturované vody).

Zbýlé anomálie se týkají nesrovnalostí ve vykazování dat. Je nutné upozornit na častý výskyt anomálie - nenulové množství odpadní vody odvedené na ČOV a nulový počet připojených obyvatel na ČOV (241 Porovnání; 2,87% podíl analyzovaného trhu; 14,35 mil. m³) a problémy s vykazováním počtu pracovníků, a to v případě 111 Porovnání (nulový počet zaměstnanců + vykázané mzdové náklady).

V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé anomálie (podíly, četnosti apod.).

**VÝSKYT ANOMÁLIÍ VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY
FAKTUROVANÉ [MIL.M³]
BENCHMARKINGU PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - KANALIZACE**

1. celková velikost trhu dle Porovnání 510,81 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 499,50 mil. m³ (97,8% podíl trhu)

množství vody fakturované; % podíl analyzovaného trhu; četnost výskytů

■ NALEZENA ANOMÁLIE ■ BEZ VÝSKYTU DANÉ ANOMÁLIE ■ NEANALYZOVANÁ DATA

6.2.6 Výskyt anomálií v jednotlivých skupinách provozovatelů

SKUPINA VLASTNÍKŮ	% PODÍL OBJEMU VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ S VÝSKYTEM ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) S VÝSKYTEM ALESPŮŇ JEDNÉ ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ (V MIL. M ³)	ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLÍ
VIII.SKUPINA (<300 PŘ.OB.)	90,74%	6,71	7,39	807
VII.SKUPINA (>300 PŘ.OB.)	69,48%	13,16	18,94	766
V.SKUPINA (>10 000 PŘ.OB.)	51,08%	35,63	69,76	30
VI.SKUPINA (>1 000 PŘ.OB.)	50,85%	30,29	59,56	412
IV.SKUPINA (>50 000 PŘ.OB.)	40,63%	26,06	64,15	5
II.SKUPINA (>200 000 PŘ.OB.)	37,86%	25,40	67,08	1
III.SKUPINA (>100 000 PŘ.OB.)	10,06%	7,73	76,80	1
I.SKUPINA (>500 000 PŘ.OB.)	0,00%	0,00	135,81	0
CELKEM	29,02%	144,97	499,50	2 022

Podle počtu výskytu anomálií se jeví jako nejvíce problematická VIII. skupina. Dalšími skupinami, u kterých anomálie ovlivňují více než 50% podíl objemu fakturované vody, jsou II. a VII. skupina.

Následující tabulka poskytuje přehled výskytu jednotlivých sledovaných anomálií u skupin, ve kterých byla četnost výskytu anomálií více než 100. Jedná se o VI., VII. a VIII. skupinu provozovatelů. Služby subjektů z těchto skupin využívá 1,71 mil. obyvatel, kterým bylo v roce 2017 fakturováno 85,9 mil. m³ odpadní a srážkové vody (tj. 17,2% podíl analyzovaného trhu).

ANOMÁLIE	VI.skupina (>1 000př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VI. SKUPINĚ	VII.skupina (>300př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ VE VII. SKUPINĚ	VIII.skupina (<300př.ob.) ČETNOST VÝSKYTU ANOMÁLIE	OBJEM VODY ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ FAKTUROVANÉ (MIL. M ³) OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ V VIII. SKUPINĚ
OBJEM VODY FAKTUROVANÉ VE SKUPINĚ V MIL. M3		59,56		18,94		7,39
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	183	14,66	479	10,15	456	3,66
VYSOKÝ PODÍL KALKULAČNÍHO ZISKU K ROZDĚLENÍ NA ÚVN (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPL�의JÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	83	9,99	38	1,19	123	1,91
NENULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV A ŽÁDNÍ PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV	65	6,41	110	2,74	61	1,92
NULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ + VYKÁZANÉ MZDOVÉ NÁKLADY	25	2,38	40	0,88	44	0,46
NULOVÉ STOČNÉ CELKEM	3	0,13	15	0,25	43	0,28
PODÍL NEVYHOVUJÍCÍCH VZORKŮ VYPOUŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD Z ČOV VYŠŠÍ NEŽ 20 %	16	2,59	20	0,46	28	0,18
VYSOKÁ CENA PRO STOČNÉ (VÍCE NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRU Z POROVNÁNÍ SPLŖJÍCÍCH STANOVENÁ KRITÉRIA)	10	0,63	30	0,53	27	0,31
NULOVÉ MZDOVÉ NÁKLADY + NENULOVÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ	26	2,58	26	0,56	21	0,11
PŘIPOJENÍ OBYVATELÉ NA ČOV, NULOVÉ MNOŽSTVÍ ODVEDENÉ ODPADNÍ VODY NA ČOV	1	0,03	8	0,41	4	0,03
CELKEM	412		766		807	

U všech tří provozovatelských skupin se nejvíce vyskytuje používání **záporného kalkulačního zisku** (1 118 Porovnáání; 33,15 % objemu fakturované vody v těchto skupinách). V VII. skupině ovlivňuje více než 50% podíl objemu vody fakturované ve skupině (419 Porovnáání; 10,15 mil. m³) a VIII. skupině 49% podíl objemu vody fakturované ve skupině (456 Porovnáání; 3,66 mil. m³). Další anomálií poukazující na problémy v oblasti cenotvorby je nulové stočné celkem. Tato anomálie již není tak významná, protože ani v jedné rizikové skupině nedosahuje podíl zasaženého objemu fakturované vody 4 %. O nutnosti zabývat se řešením cenotvorby u menších provozovatelů potvrzuje i výskyt *vysokého podílu zisku k rozdělení na ÚVN a vysoké ceny pro stočné*. Vliv vysokého podílu zisku k rozdělení na ÚVN na víc než čtvrtinu podílu fakturované vody byl nalezen v VIII. skupině (123 Porovnáání; 1,91 mil. m³), v případě VI. skupiny se anomálie týká 6,76% podílu fakturované vody ve skupině.

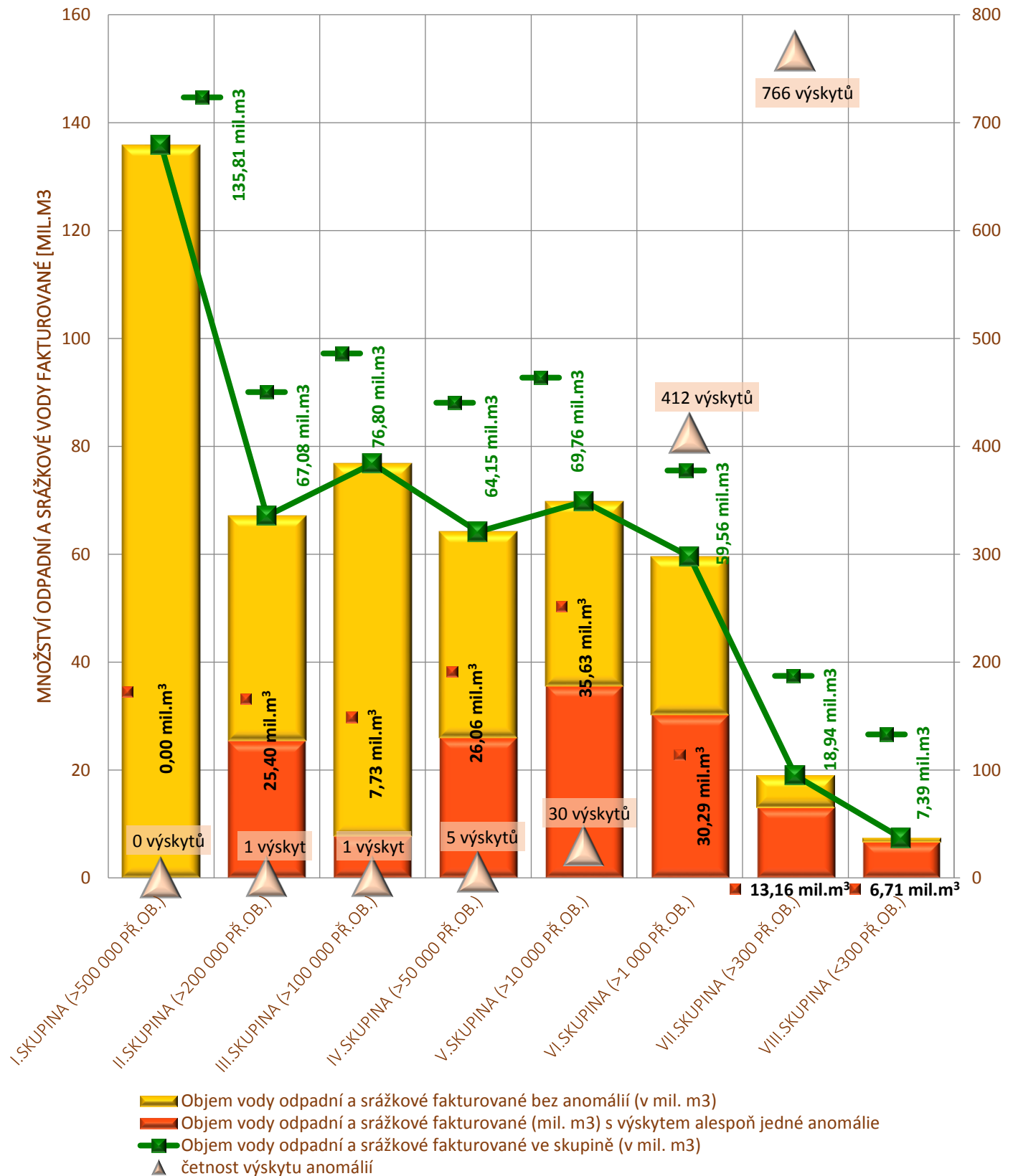
Další významnější anomálie upozorňují na problémy související s vykazováním dat. Nejčastěji se jedná o nesrovnalost, kdy při nenulovém množství odvedených odpadních vod na ČOV je uveden nulový počet obyvatel připojených na ČOV. Nejpočetnější výskyt evidujeme v VII. skupině, a to 110 Porovnáání, tj. 14,47% podílu fakturované vody ve skupině. Celkem v rizikových skupinách tato anomálie ovlivňuje 12,89 % objemu vody fakturované. Často se vyskytuje také nesrovnalost, kdy jsou vykázáány nenulové mzdové náklady a zároveň nulový počet pracovníků. Tato anomálie v uvedených rizikových skupinách ovlivňuje 4,33 % objemu vody fakturované a vyskytuje se na 109 Porovnááních.

Podle počtu výskytů anomálie **vysoký podíl nevyhovujících vzorků vypouštěných odpadních vod z ČOV** vyšší než 20 %, který se vyskytl ve všech třech skupinách u 64 Porovnáání (v součtu 3,23 mil. m³ fakturované vody) by bylo možno konstatovat, že provozovatelé ve většině případů dosahovali požadované kvality vypouštěných odpadních vod.

Pro ucelení přehledu dále uvádíme graf znázorňující situaci u jednotlivých skupin.

BENCHMARKINGU VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017 - KANALIZACE
VÝSKYT ALESPŮJ JEDNÉ ANOMÁLIE VE SKUPINĚ
- VE VZTAHU K MNOŽSTVÍ ODPADNÍ A SRÁŽKOVÉ VODY FAKTUROVANÉ [MIL.M³]

1. celková velikost trhu dle Porovnání 510,81 mil. m³
2. velikost části analyzovaného trhu 499,50 mil. m³ (97,8% podíl trhu)

6.2.7 Porovnání průměrných hodnot sledovaných ukazatelů z Porovnání splňujících daná kritéria

V následující tabulce jsou uvedeny průměry hodnot vybraných ukazatelů Porovnání splňujících stanovené hodnoty pro jednotlivé skupiny provozovatelů. Při jejich výpočtu se postupovalo v souladu s platnou metodikou a postupy uvedenými v bodě 3.4.

Podle průměrných hodnot je možné se pokusit velice zjednodušeně specifikovat charakteristiky provozovatelů nejvíce se blížících plnění jednotlivých záměrů regulace pro celý obor kanalizací.

UKAZATEL	OPERAČNÍ KOFICIENT	CENA PRO STOČNÉ (KČ/M3)	PODÍL ČIŠTĚNÝCH ODPADNÍCH VOD (%)	PODÍL GENEROVANÝCH PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU A ROZVOJ K HODNOTĚ VIM	VYPOUŠTĚNÉ ODPADNÍ VODY VČETNĚ SRÁŽKOVÝCH NA PRACOVNÍKA SPOLEČNOSTI (TIS. M ³ /PRAC.)	JEDNOTKOVÉ NÁKLADY (KČ/M3)
I.SKUPINA (>500 000 PŘ.OB.)	1,12	37,97	99,36	2,29	137,66	33,98
II.SKUPINA (>200 000 PŘ.OB.)	1,18	33,41	96,90	2,24	103,98	28,58
III.SKUPINA (>100 000 PŘ.OB.)	1,07	34,18	99,90	1,89	79,07	33,19
IV.SKUPINA (>50 000 PŘ.OB.)	1,07	35,72	99,89	1,96	69,66	33,46
V.SKUPINA (>10 000 PŘ.OB.)	1,08	34,70	99,97	2,21	68,61	32,18
VI.SKUPINA (>1 000 PŘ.OB.)	1,07	34,71	99,92	1,84	77,69	32,08
VII.SKUPINA (>300 PŘ.OB.)	1,10	35,71	100,00	2,84	65,16	31,17
VIII.SKUPINA (<300 PŘ.OB.)	1,04	37,84	96,41	1,74	71,70	36,08
PRŮMĚR VŠECH SKUPIN	1,09	35,53	99,04	2,13	84,19	32,59

6.3 Závěry benchmarkingového projektu provozatelských subjektů za rok 2017

6.3.1 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
1. Rozvinutá síť VIM a prozatím dostatek vodních přírodních zdrojů na většině území ČR. 2. Legislativní rámec upravující práva a povinnosti vlastníků a provozovatelů VIM. 3. Vysoké % napojení obyvatelstva k vodovodu a ke kanalizaci pro veřejnou potřebu. 4. Legislativně zaveden systém cenotvorby, který umožňuje pokrývat všechny náklady z ceny vodného a stočného - předpoklad pro dosažení samofinancovatelnosti vodovodů a kanalizací. 5. Možnost využití nástroje „smlouva mezi vlastníkem a nájemcem o přenechání části zisku nájemci“ v cenovém výměru. 6. Organizovaný sběr dat upraven legislativou (vybrané údaje z majetkové a provozní evidence, „Porovnání“, hlášení pro ČSÚ, mechanismy sběru dat o kvalitě pitné vody a hodnotách vyčištěných odpadních vod). 7. Existence dotačních titulů na rozvoj VIM.	1. Vysoký stupeň atomizace trhu (dle evidence MZe 6 795 vlastníků, 2 878 provozovatelů). 2. Různorodost struktury obchodních vztahů v rámci jednotlivých modelů provozování ovlivňuje možnosti vlastníka rozhodovat o způsobu generování prostředků na obnovu, o jejich výši a době akumulace, která může souviset s délkou trvání smlouvy uzavřené mezi vlastníkem VIM a provozovatelem. 3. Slabá vyjednávací pozice vlastníka vůči provozovateli zapříčiněná nedostatečnou znalostí práv a povinností vlastníka VIM (zejména u menších vlastníků). 4. Nedodržování legislativy ze strany vlastníků a provozovatelů (zákon o cenách, vyhláška č. 428/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., Koncesní zákon 139/2006 Sb. platný 1. 1. 2014 - 30. 9. 2016, zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). 5. Neexistence legislativní úpravy pro stanovení minimální výše nájemného nebo ceny pro vodné a pro stočné s vazbou na dosažení samofinancovatelnosti VIM. Nedostatečný dozor nad dodržováním legislativy (cenotvorba, plán financování obnovy a jeho realizace, kalkulace neoprávněných nákladů, servisní smlouvy). 6. Zejména u menších vlastníků prioritní využívání zdrojů vody ve vlastním katastru a případné doplňování nedostatečné kapacity vlastních zdrojů z oblastních vodovodů, často na úkor ekonomické efektivity a kolísající úrovně kvality dodávané vody. 7. Dotace ceny vlastníkem přes položku kalkulační zisk – trend u komunálních vlastníků. Tento postup zamezuje dosažení samofinancovatelnosti sektoru. V případě vlastnického modelu provozování tak dochází k dotování samotného provozu – zejména u vlastníků s malým počtem připojených osob. 8. Diskutabilní kvalita dat zasílaných na MZe (výskyt logických chyb, neúplná data, nesouměřitelná data vyplývající z nejednotného chápání pojmů, např. obnova, porucha, apod.) a chybějící informace ke kontrole plnění

	PFO (např. stáří a opotřebení VIM, proinvestované dotace, objem plánovaných oprav apod.) 9. Ve vybraných údajích majetkové a provozní evidence se neposkytovaly informace o přivaděčích a sběračích, což má přímý vliv na vypovídací hodnotu některých ukazatelů benchmarkingu (např. hodnota VIM v reprodukční pořizovací ceně, minimální roční výše prostředků na obnovu, délka řadů a stok, množství nefakturované vody, ztrát a poruch a jejich hodnoty přepočtené na km sítě atd.). 10. Nedostatky v databázích vybraných údajů majetkové a provozní evidence a v databázi povolení k provozování neumožňují hloubkovou kontrolu úplnosti databází a správnosti údajů v nich uváděných. 11. Nezahrnování veškerých souvisejících ekonomicky oprávněných nákladů v plné výši do kalkulace a Porovnání zamezuje informovanosti spotřebitele o skutečné výši nákladů spojených s poskytovanými službami a způsobuje snížení vypovídající schopností BM.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
1. Dosažení sociálně únosné samofinancovatelnosti infrastruktury (splnění EU směrnic, nastavení zodpovědného financování sektoru s ohledem na nezatěžování dalších generací). 2. Detailnější vypracování podmínek hospodaření s prostředky určenými pro PFO. 3. Zvýšení informovanosti všech zúčastněných stran sektoru o jejich právech a povinnostech. 4. Zavedení pomocných nástrojů pro úpravu vztahu mezi vlastníky a provozovateli VIM, zejména doporučené obsahové náležitosti servisní smlouvy a smlouvy s odborným zástupcem. 5. Dosažení cenové úrovně, která by zabezpečila co nejvyšší stupeň samofinancovatelnosti a zároveň nepřekročila sociálně únosnou cenu. 6. Větší možnost využívání úspor z rozsahu v případě snížení atomizace trhu, které by sebou neslo i zvýšení odborné úrovně provozování VIM. 7. Zvyšování kvality dat, spolupráce se subjekty. Zavedení přesné definice některých termínů např. obnova, oprava, porucha atd. 8. Zvyšování informovanosti laické i odborné veřejnosti prostřednictvím internetu (online uvádění informací v rozsahu přílohy č. 4 návrhu směrnice Evropského	1. Zhoršující se vodní bilance v ČR a snižující se zásoby vody. 2. Neexistence smluv provozně souvisejících vodovodů, které jsou povinností vlastníků VIM danou zákonem o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb. 3. Nejednotné chápání termínů (obnova, oprava, porucha apod.) a nízká úroveň kvality stávajících dat včetně neznalosti některých informací (např. týkajících se stáří a opotřebení VIM) mohou zapříčinit chybné rozhodnutí regulátora. 4. Neexistující legislativní úprava možností využití zisku z regulované činnosti a přímého omezení možnosti použití zisku plynoucího z majetkových podílů vlastníků VIM v provozovatelských subjektech (Občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích). Ideální stav - použití zisku z regulované činnosti je zákonem účelově vázáno na zabezpečení samofinancovatelnosti VIM. 5. Působení dotací EU na cenotvorbu, kdy musí být v kalkulaci na určité období použit záporný kalkulační zisk. Dochází k deformaci cen pro vodné a stočné. 6. Rozdílná pravidla účtování pořízení a odepisování dlouhodobého majetku pořízeného z dotačních prostředků mezi podnikatelskými subjekty a municipalitami, což má za následek nemožnost využití

Parlamentu a Rady o jakosti vody určené k lidské spotřebě. (v současnosti v legislativním schvalovacím procesu). 9. Je plánováno zavedení nového informačního systému IS VaK, který bude umožňovat vkládání dat přes webové rozhraní.	informací o pořizovací hodnotě majetku z účetní evidence. 7. Ustanovení §6 odst. 6 zák. č. 274/2001 Sb., umožňující získání povolení k provozování bez živnostenského oprávnění pro obce, organizační složky státu nebo sdružením vlastníků vodovodů a kanalizací, které jsou právními osobami, pokud neprovozují vodovod nebo kanalizaci za účelem dosažení zisku, znemožňuje využití kalkulačního zisku pro generování prostředků na obnovu. Uvedené ustanovení je vlastníky různě chápáno a vlastnickým subjektům komplikuje dosažení samofinancovatelnosti VIM (záměr regulátora). 8. Příliš dlouhá doba potřebná k dosažení samofinancovatelnosti může vést k opětovnému tlaku sektoru na dotace (na obnovu) nebo ke skokovým nárůstům cen vodného a stočného, které mohou být za sociální únosností. Tento postup může znamenat významné ekonomické zatížení budoucích generací, případně snížení kvality služeb. 9. Neúčelové použití prostředků plánu financování obnovy (jakožto veřejných zdrojů) v důsledku neexistence detailních pravidel pro hospodaření s nimi.

6.3.2 Závěr, zhodnocení a návrh dalšího postupu

Výsledky provedené analýzy SWOT a výstupy z benchmarkingu potvrdily a upřesnily závěry, které byly uvedeny ve zprávách z benchmarkingu provozovatelských subjektů za předchozí dva roky.

V návaznosti na stanovené záměry regulace (zejména zabezpečení rovnováhy mezi cenou za služby a náklady na poskytování služeb, zajištění dostateční kvality služeb a ochrany životního prostředí) je pro fungování sektoru vodovodů a kanalizací důležité se zabývat následujícími oblastmi: dosažení co nejvyššího stupně samofinancování (ve vztahu k sociální únosnosti ceny), cenotvorba, kondice provozovaného VIM (systematická péče o VIM) a snižování negativních vlivů na životní prostředí.

O dosaženém stupni samofinancovatelnosti vypovídá ukazatel OKF. Pokud je jeho hodnota rovna nebo je vyšší než 1, lze uvažovat, že je zabezpečeno pokrytí souvisejících nákladů a příslušné části výdajů na obnovu VIM pro daný rok z vodného a stočného. OKF menší než jedna byl nalezen pouze ve skupinách provozovatelů, kteří poskytují služby méně než 200 tis. odběratelů. Jedná se o více než 80 % počtu všech analyzovaných Porovnáání. Tento stav je výsledkem působení více faktorů: atomizace trhu, rozhodnutí vlastníků o dotování ceny, možné překročení úrovně sociální únosnosti ceny. Regulátor by se měl v zájmu plnění dlouhodobých záměrů zabývat problematikou nalezení odpovídající (požadované) hodnoty OKF, a to s přihlédnutím k potřebné výši prostředků obnovy, zachování sociální únosnosti stanovené ceny pro vodné a stočné a také k odpovídající hodnotě podílu zisku k rozdělení na ÚVN. Uvedený postup bude účinný jen za podmínky, že do ceny pro vodné a stočné budou zahrnuty veškeré související ekonomicky oprávněné náklady v plné výši a tyto náklady budou vykazovány v příslušných hlášeních.

Přestože sektor jako celek dosahuje uspokojivého množství vody nefakturované na 1 km přepočtené délky a den i ztrát pitné vody v trubní síti, v jednotlivých skupinách se naopak vyskytují Porovnáání, u kterých je hodnota uvedených ukazatelů vysoká v porovnání s ostatními Porovnááními ve skupině. Snižování hodnoty nefakturované vody a ztrát vody má kladný vliv na snižování zátěže vodních zdrojů zejména v období sucha, na zlepšení služeb a prodloužení životnosti VIM. Druhou stránkou problému je jeho ekonomická náročnost. Proto by se regulace měla zabývat možností stanovení hraničního množství nefakturované pitné vody, případně ztrát pitné vody, které již signalizuje neuspokojivý stav VIM. Tímto způsobem by regulátor vytvořil tlak na realizaci pravidelné údržby a plánovaných oprav provozovaného VIM i u těch provozovatelů, kteří je dosud opomíjeli. Vliv na vykazování nefakturované vody má i skutečnost, že jako nefakturovaná voda je často vykazována voda, která byla spotřebovaná v provozech nesouvisejících s výrobou a distribucí pitné vody (zejména u tzv. areálových vodovodů). Zde je nutné jednoznačně definovat pravidla vykazování bilančních údajů ve VÚPE a fakturované vody v Porovnáání.

Vzhledem k významnému podílu vlastníků využívajících servisní smlouvy je třeba zaměřit provozovatelský benchmarking také na sledování výše nákladové položky 5.2. Ostatní náklady externí v cenových kalkulacích a jejího podílu na ÚVN. Protože není známa nákladová struktura

ceny za poskytování servisních služeb ani velikost zisku plynoucího jejich poskytovateli, bylo by vhodné rozšířit pravidla MF pro věcné usměrňování ceny na tyto služby.

Mimo výše uvedená doporučení je nutné dále pokračovat v komunikaci se zpracovateli jednotlivých hlášení s cílem vyjasnění obsahové náplně některých vykazovaných údajů.

MZe spustilo v roce 2018 webovou aplikaci zabezpečující zvýšení informovanosti odběratelů, vlastníků a provozovatelů o nákladové struktuře ceny pro vodné a stočné. Spolu s informacemi o cenách jsou zde zveřejněny vybrané informace z Porovnání zahrnutých do benchmarkingu a s nimi souvisejících VÚME a VÚPE. Aplikace může poskytnout další prostor pro interaktivní zpřístupnění výsledků benchmarkingových projektů pro potřeby vlastníků a provozovatelů.

Dále by se měla rozvíjet platforma, která by s jednotlivými účastníky regulace projednávala zjištění analýz, zprostředkovávala zpětnou vazbu, umožňovala diskusi o plánovaných změnách regulace (zejména legislativního rámce upravujícího fungování oboru) a o dalším možném vývoji, který by zabezpečil plnění stanovených dlouhodobých záměrů.

Závěrem je nutné upozornit, že v zájmu zvýšení vypovídací schopnosti výsledků benchmarkingu, které jsou podkladem pro rozhodovací proces regulátora, a v zájmu zlepšení informovanosti odběratele o skutečné ceně služeb, by mělo MZe zpřísnit dohled nad plněním ustanovení §35a, odst. 7, vyhlášky č. 428/2001 Sb., tj. započítat (resp. uvést) všechny skutečné náklady související s poskytováním regulovaných služeb v oboru vodovodů a kanalizací do ceny pro vodné a pro stočné. Jinak bude muset regulátor respektovat fakt, že neúplné informace snižují relevantnost výstupů benchmarkingu a snižují tak efektivnost a účinnost jeho rozhodnutí.

7. Posouzení závěrů a jejich porovnání se záměry regulace

Nalezené anomálie v obou projektech benchmarkingu indikují jako jednu z hlavních příčin jejich výskytu *vysoký stupeň atomizace sektoru*.

Vzhledem k faktu, že v roce 2016 a 2017 byly analyzována data popisující přibližně stejný podíl trhu stanovený podle objemu fakturované vody (pitná voda: 95,23 % v roce 2016 a 97,5 % v roce 2017; odpadní voda: 92,59 % v roce 2016 a 97,79 % v roce 2017), bylo možné přistoupit k zevrubnému meziročnímu srovnání (viz tabulky níže).

7.1 Benchmarking vlastnických subjektů

PITNÁ VODA									
BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017/2016	ČETNOST VÝSKYTU	2016		2017			ROZDÍL MEZI 2017 A 2016		
		OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (447,10 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (461,355 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU ROZDÍL 2017-2016	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3) ROZDÍL 2017-2016	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU ROZDÍL 2017-2016
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1 229	55,16	12,34%	1 313	52,98	11,48%	84	-2,18	-0,85%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	722	24,02	5,37%	817	28,73	6,23%	95	4,71	0,85%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN NULA V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	147	30,09	6,73%	147	30,76	6,67%	0	0,67	-0,06%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	727	61,86	13,84%	476	28,81	6,24%	-251	-33,05	-7,59%

ODPADNÍ VODA									
BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017/2016	ČETNOST VÝSKYTU	2016		2017			ROZDÍL MEZI 2017 A 2016		
		OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (462,86 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (499,502 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU
NEDOSTATEČNÁ TVORBA PROSTŘEDKŮ NA OBNOVU VIM	1 603	74,51	16,10%	1 716	69,65	13,94%	113	-4,87	-2,15%
ZÁPORNÝ KALKULAČNÍ ZISK	987	29,5	6,37%	1 124	36,77	7,36%	137	7,27	0,99%
NÁJEM JE MENŠÍ NEBO ROVEN NULA V ODDÍLNÉM (BEZ SERVISNÍCH SMLUV) NEBO KOMBINOVANÉM MODELU	109	30,11	6,51%	95	45,62	9,13%	-14	15,51	2,63%
NULOVÝ CELÝ ŘÁDEK 20	1 002	70,06	15,14%	666	34,63	6,93%	-336	-35,43	-8,20%

Z tabulek vyplývá, že v roce 2017 poklesl podíl trhu ovlivněný nedostatečnou tvorbou prostředků na obnovu o necelé 1 % u Porovnání za pitnou vodu a u Porovnání za vodu odpadní poklesl o 2,15 %. V případě vykázaného záporného kalkulačního zisku se situace oproti roku 2016 o necelé 1 % zhoršila jak u pitné, tak i u odpadní vody. V roce 2017 bylo blíže zjištěno, že u více než poloviny těchto případů (55,44 % počtu Porovnání za pitnou i odpadní vodu) je důvodem neplánovaný ztrátový výsledek hospodaření způsobený nepředvídanými náklady

popř. výkyvem ve fakturovaném množství. U druhé poloviny (44,57 % Porovnání za pitnou i odpadní vodu) se jedná o vědomou dotaci ceny (záměrné snížení ceny) motivované např. eliminací rizika překročení hranice sociální únosnosti ceny. Jak již bylo uvedeno výše, příčinou tohoto jevu je zejména vysoký stupeň atomizace trhu.

Výskyt anomálie nulový nájem nebo nájem menší než nula v oddílném a kombinovaném modelu poskytuje informaci o tom, zda vlastníci využívají pro tvorbu prostředků obnovy prostředky pocházejících z nájemného VIM. U Porovnání za pitnou vodu byl počet výskytu této anomálie v obou letech totožný. V případě odpadní vody došlo k poklesu počtu výskytu Porovnání s nulovou nebo zápornou hodnotu nájemného, avšak z hlediska zasaženého podílu trhu došlo k nárůstu o 2,63 %. Změny ve výskytu anomálie nemohou být meziročně velké, protože závisí na možnostech změny smluvních vztahů mezi vlastníky a provozovateli VIM.

Jediný ukazatel, který vykazuje zlepšení jak u vody pitné (pokles ovlivněného podílu trhu o 7,59 %), tak u vody odpadní (pokles ovlivněného podílu trhu o 8,20 %) je výskyt nulového řádku 20. Meziroční pokles četnosti výskytu o více než 33 % je výsledkem zejména adresné osvěty MZe realizované v průběhu posledních dvou let.

Závěry pro regulátora související s vlastníky VIM stanovené v předchozím roce zůstávají nezměněny.

Regulátor by se měl v případě vlastníků VIM aktivněji a detailně zabývat řešením problematiky obnovy VIM (s procesem souvisí anomálie nedostatečná tvorba prostředků na obnovu VIM, využívání záporného kalkulačního zisku a záporného nebo nulového nájemného). Měl by definovat doporučení, jak mají vlastníci VIM postupovat při plnění cíle generování dostatečného množství prostředků na obnovu.

7.2 Benchmarking provozovatelských subjektů

PITNÁ VODA									
BENCHMARKING PROVOZOVATELSKÝCH SUBJEKTŮ 2017/2016	2016			2017			ROZDÍL MEZI 2017 A 2016		
	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVlivněNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOV ANÉHO TRHU (447,10 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVlivněNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉ HO TRHU (461,355 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVlivněNÉ ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVA NÉHO TRHU
OKF<1	1 208	51,64	11,55%	1 339	58,97	12,78%	● 131	● 7,33	● 1,23%
PODÍL ZTRÁT VODY NA VODĚ URČENÉ K REALIZACI V % (VĚTŠÍ NEŽ 1,5 NÁSOBEK PRŮMĚRNÉ HODNOTY Z POROVNÁNÍ BEZ NULOVÝCH ZTRÁT ZA ROK 2017; 1,5 * 16,75 = 25,125%)	262	33,04	7,39%	298	36,71	7,96%	● 36	● 3,67	● 0,57%
NULOVÉ ZTRÁTY VODY	263	4,12	0,92%	260	4,75	1,03%	● -3	● 0,63	● 0,11%

ODPADNÍ VODA									
2016				2017			ROZDÍL MEZI 2017 A 2016		
BENCHMARKING VLASTNICKÝCH SUBJEKTŮ 2017/2016	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (462,86 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU (499,502 MIL. M3)	ČETNOST VÝSKYTU	OBJEM VODY FAKTUROVANÉ OVLIVNĚN ANOMÁLIÍ (MIL. M3)	% PODÍL Z ANALYZOVANÉHO TRHU
OKF<1	1 549	76,75	16,58%	1 757	75,09	15,03%	● 208	● -1,66	● -1,55%

Pro vyjádření dosaženého stupně samofinancovatelnosti sektoru vodovodů a kanalizací lze využít ukazatel OKF, který vyjadřuje skutečnost, zda výše tržeb za vodné nebo stočné pokryla všechny náklady související s poskytováním služby, minimální výši obnovy a přiměřený zisk. Dosažení samofinancovatelnosti je jedním z požadavků Evropské směrnice o vodě. Jak vyplývá z meziročního porovnání, zvýšil se počet Porovnání s OKF < 1 o 131 Porovnání u pitné vody a o 208 Porovnání u vody odpadní. Podíl trhu s touto anomálií, činí více než 12 % u pitné vody a 15 % u vody odpadní. Vysoká četnost výskytu Porovnání, u kterých lze identifikovat nedosažení samofinancovatelnosti provozování a obnovy VIM (1 339 Porovnání za pitnou vodu, resp. 1 757 Porovnání za odpadní vodu), indikuje problém vyskytující se u menších provozovatelů. Opět se jedná o důsledek vysokého stupně atomizace trhu.

Jedním z ukazatelů, kterým lze hodnotit kvalitu dodávaných služeb v případě pitné vody, je ukazatel podílu ztrát vody na vodě určené k realizaci. Pro identifikaci vysokého podílu byla použita základna dat z roku 2017 očištěná o Porovnání nesledující ztráty vody. Mezní hranice byla stanovena ve výši 1,5 násobku průměrné hodnoty, tj. 25,125 %. Meziročně došlo k nárůstu podílu trhu ovlivněného takto vysokým podílem ztrát o 0,57 % a navýšení podílu ovlivněného trhu na 7,96 %. Četnost výskytu anomálie se meziročně změnila také minimálně. Podobná situace je i v případě Porovnání, která nevykazují ztráty vody, tj. provozovatelé se ztrátami vody nepracují. Jejich počty i podíly ovlivněného trhu se meziročně téměř nezměnily.

Závěry pro regulátora související s provozovateli VIM stanovené v předchozím roce zůstávají nezměněny.

Pro plnění záměru dosažení kvality služeb v případě pitné vody a zlepšení stavu související VIM je důležité, aby se regulátor blíže věnoval rozsáhlé problematice ztrát pitné vody.

Jako součást řešení výše uvedených doporučení bude nutné v uvedených oblastech kvantitativně a kvalitativně stanovit požadovaný cílový stav, a to na základě podrobnějších analýz zaměřených na konkrétní oblast. Tento cílový stav bude součástí specifikace cílů regulace a jeho dosahování bude sledováno systematickým benchmarkingem v následujících obdobích.